

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом по НВК №39 м. Києва

від 30.06.2020р. №

119

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ЗАКЛАДУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

комунального закладу

«Павчально-виховний комплекс

«Спеціалізована школа І ступеня з поглибленим

вивченням української мови –

гімназія № 39

імені гетьмана України Богдана Хмельницького»

Деснянського району міста Києва»

на 2020-2021 навчальний рік

Схвалено

на засіданні педагогічної ради

(протокол № 10 від 30.06.2020)

Пояснювальна записка до освітньої програми 1-3 класів (НУШ-1)

Освітня програма для 1-3 класів комунального закладу «Навчально-виховний комплекс «Спеціалізована школа І ступеня з поглибленим вивченням української мови – гімназія № 39 імені гетьмана України Богдана Хмельницького» Деснянського району міста Києва» розроблена відповідно до абзацу двадцять четвертого частини першої статті 64 Закону України «Про освіту», підпункту 2 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (зі змінами), наказів Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти», №1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти», Типових освітніх програм, розроблених під керівництвом Савченко О.Я., для 1-2 (І цикл) та 3-4 (ІІ цикл) класів (НУШ-1).

Всього в НВК №39 - дев'ять 1-3 класів, орієнтовна кількість у них 250 учнів.

Робочі навчальні плани для 1-3 класів, що конкретизують організацію освітнього процесу закладу освіти, складені на основі типових освітніх та навчальних програми для 1-2 класів (І цикл) та 3-4 класів (ІІ цикл) загальної середньої освіти).

<i>№ додатку робочого навчального плану</i>	<i>Класи</i>	<i>Примітка</i>	<i>Варіант Типових освітніх програм, затверджених Міністерством освіти і науки України</i>
1	1-А,Б,В 2-А,Б,В	з українською мовою навчання	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко (НУШ-1), наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»
2	3-А,Б,В	з українською мовою навчання	Типова освітня програма розроблена під керівництвом О.Я. Савченко (НУШ-1), наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти»

Повноцінність початкової освіти забезпечується реалізацією як інваріантного, так і варіативного складників навчального плану закладу. Інваріантний складник робочого навчального плану сформований на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту початкової освіти на рівні Державного стандарту.

Зміст освітньої програми (1-3 класи) структурується за такими освітніми галузями: «Мовно-літературна», «Іншомовна», «Математична», «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна й здоров'язбережувальна», «Технологічна», «Інформатична», «Мистецька», «Фізкультурна».

Освітня галузь «Мовно-літературна» реалізується в 1-му класі через інтегрований курс «Навчання грамоти», в 2-му класі – через навчальні предмети «Українська мова», «Читання», в 3-му класі – через навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання»; «Іншомовна» - через предмет «Англійська мова»; «Математична» - через предмет «Математика»; «Природнича, громадянська та історична, соціальна й здоров'язбережувальна» галузі – через інтегрований курс «Я досліджую світ» за різними видами інтеграції. Зміст мистецької освітньої галузі реалізується через окремі предмети за видами мистецтва: образотворче мистецтво та музичне мистецтво. Освітня галузь «Фізкультурна» представлена навчальним предметом «Фізична культура». «Інформатична» галузь в 2-3 класах реалізується через предмет «Інформатика».

Інформація про реалізацію варіативного складника навчального плану

Враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, рішенням педагогічної ради (протокол №10 від 30.06.2020) конкретизовано варіативний складник навчального плану, в якому передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, проведення індивідуальних консультацій та групових занять.

За рахунок годин варіативної складової заплановано:

- ✓ збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової:

<i>Клас</i>	<i>Предмет</i>	<i>Кількість годин</i>
1-А, Б, В	Навчання грамоти	1
2-А, Б, В	Українська мова та література	1

- ✓ передбачено на індивідуальні консультації:

<i>Клас</i>	<i>Предмет</i>	<i>Кількість годин</i>
3-А,Б,В	Українська мова	1

Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учнів встановлено до вимог чинних нормативних документів, що визначають санітарно-епідеміологічної вимоги до освітнього процесу та закладів освіти усіх форм власності.

Години фізичної культури в 1 – 3 класах не враховуються при визначенні гранично допустимого тижневого навчального навантаження учнів.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 (зі змінами).

Структура навчального року

Відповідно до статті 16 Закону України «Про загальну середню освіту» навчальний рік розпочинається 1 вересня святом – День знань - і закінчується не пізніше 1 липня.

- Навчальні заняття організовуються за семестровою системою.
- Впродовж навчального року для учнів проводяться канікули: *осінні, зимові, весняні*.

Перший семестр з 01 вересня по 24 грудня 2020 року;

Другий семестр з 11 січня по 28 травня 2021 року;

Канікули:

Осінні – з 26 по 01 листопада 2020 року;

Зимові – з 25 грудня 2020 року по 10 січня 2021 року;

Весняні – з 22 березня по 28 березня 2021 року.

Режим роботи

Відповідно до статті 16 Закону України «Про загальну середню освіту» режим роботи навчального закладу визначається на основі відповідних нормативно-правових актів.

Заняття розпочинаються о 08 год. 30 хв. Тривалість уроків у 1-х класах – 35 хв., 2,3-х класах – 40хв.

Режим роботи для учнів 1-х класів

Уроки		Перерва	
№	Час	Час	Тривалість
I урок	8.30 – 9.05	9.05 – 9.25	20 хв.
II урок	9.25 - 10.00	10.00 – 10.30	30 хв.
III урок	10.30 – 11.05	11.05 – 11.25	20 хв.
IV урок	11.25 – 12.00	12.00 – 12.30	30 хв.
V урок	12.30 – 13.05		

Режим роботи для учнів 2,3-х класів

Уроки		Перерва	
№	Час	Час	Тривалість
I урок	8.30 – 9.10	9.10 – 9.25	15 хв.
II урок	9.25 - 10.05	10.05 – 10.30	25 хв.
III урок	10.30 – 11.10	11.10 – 11.25	15 хв.
IV урок	11.25 – 12.05	12.05 – 12.30	25 хв.
V урок	12.30 – 13.10		

Режим роботи груп подовженого дня

Робота груп подовженого дня організована відповідно до «Порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН України №677 від 25.06.2018 року.

Режим роботи ГПД для учнів 1 – 3 класів визначено згідно наказу по НВК. Група розпочинає роботу у відповідності до кількості уроків вихованців (о 12.00, 13.05, 13.10) та працює щоденно протягом 6 годин.

У групах подовженого дня прогулянка для школярів становить не менше, ніж 1,5 години протягом дня.

Самопідготовка учнів 2,3 –х класів розпочинається о 15.10.

Освітній процес в групах подовженого дня передбачає відпочинок учнів, організацію їх дозвілля та створення умов для самостійного виконання учнями 2,3-х класів домашніх завдань під керівництвом вихователя, який надає їм кваліфіковану допомогу. Режим роботи групи подовженого дня максимально

відповідає освітнім запитам вихованців і затверджується наказом по НВК. При цьому формування груп подовженого дня для учнів 1 – 3 класів здійснюється відповідно до наказу МОН України №677 від 24.06.2018 року «Про затвердження Порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти».

Директор

Валентина КУЛИК

Робочий навчальний план
з українською мовою навчання (НУШ – 1)
1-2 класи

Назва освітньої галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень	
		1-А,Б,В	2-А,Б,В
Інваріантний складник			
Мовно- літературна	Навчання грамоти	7	
	Українська мова та література		7
Іншомовна	Англійська мова	2	3
Математична	Математика	4	4
Природнича, громадянська й історична, соціальна і здоров'язбережувальна	«Я досліджую світ»	3	3
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1
	Образотворче мистецтво	1	1
Технологічна	Дизайн і технології	1	1
Інформатична	Інформатика		1
Фізкультурна	Фізична культура	3	3
Разом (без урахування фізкультури)		19+3	21+3
Варіативний складник			
<i>Додаткові години на вивчення предметів освітніх галузей</i>			
	Навчання грамоти Українська мова та література	1	1
<i>Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня</i>		<i>20</i>	<i>22</i>
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		23	25

Директор

Валентина КУЛИК

Робочий навчальний план
з українською мовою навчання (НУШ – 1)
3 класи

Назва освітньої галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
		3-А,Б,В
Інваріантний складник		
Мовно- літературна	Українська мова та література	7
Іншомовна	Англійська мова	3
Математична	Математика	5
Природнича, громадянська й історична, соціальна і здоров`язбережувальна	«Я досліджую світ»	3
Мистецька	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Технологічна	Дизайн і технології	1
Інформатична	Інформатика	1
Фізкультурна	Фізична культура	3
Разом (без урахування фізкультури)		22+3
Варіативний складник		
<i>Додаткові години на проведення індивідуальних консультацій</i>		
	Українська мова	1
<i>Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня</i>		23
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		26

Директор

Валентина КУЛИК

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
І СТУПЕНЯ
(ПОЧАТКОВА ОСВІТА, 1-3 КЛАСИ)**

комунального закладу
«Навчально-виховний комплекс
«Спеціалізована школа І ступеня з поглибленим вивченням
української мови –
гімназія № 39
імені гетьмана України Богдана Хмельницького»
Деснянського району міста Києва»

Загальні положення

Освітня програма для 1-3 класів комунального закладу «Навчально-виховний комплекс «Спеціалізована школа І ступеня з поглибленим вивченням української мови – гімназія № 39 імені гетьмана України Богдана Хмельницького» Деснянського району міста Києва» розроблена відповідно до абзацу двадцять четвертого частини першої статті 64 Закону України «Про освіту», підпункту 2 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» (зі змінами), наказів Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 №1272 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти», №1273 «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти», Типових освітніх програм, розроблених під керівництвом Савченко О.Я., для 1-2 (І цикл) та 3-4 (ІІ цикл) класів (НУШ-1).

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Типову освітню програму для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Державного

стандарту початкової освіти. У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких **ключових компетентностей**:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати

припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати

позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Типової освітньої програми або Освітніх програм рекомендується використовувати **внутрішньопродметні і міжпредметні зв'язки**, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довірливості поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різнобічного освоєння навколишньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання – *фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої*.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Згідно із Законом України «Про освіту», на основі Державного стандарту й Типової освітньої програми заклади освіти, наукові установи та інші суб'єкти освітньої діяльності можуть розробляти освітні програми – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів, індивідуальних проектів, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання. Освітні програми можуть відрізнятися від Типової освітньої програми послідовністю викладання навчального матеріалу, обсягом його вивчення, наявністю додаткових компонентів змісту або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Освітні програми можуть мати корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами. Для дітей з особливими потребами тривалість здобуття початкової освіти може бути подовжена.

Програми інваріантного складника Базового навчального плану є обов'язковими для використання в загальноосвітніх навчальних закладах усіх типів і форм власності.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню, у 3-4 – формувальному та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ

Пояснювальна записка

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;
- формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;
- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;
- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно»** спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія **«Читаємо»** передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з

інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія «**Взаємодіємо письмово**» спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія «**Досліджуємо медіа**» передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія «**Досліджуємо мовні явища**» спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

1 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно» (орієнтовно 30 год)	
<p>з увагою <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>доречно реагує</i> на них; <i>виконує</i> навчальні та ігрові дії відповідно до прослуханої інструкції; <i>слухає й розуміє</i> коротке монологічне висловлення;</p> <p><i>відповідає на запитання</i> за змістом прослуханого (<i>хто? що? де? коли? як?</i>); <i>розповідає</i>, про що мовиться в тексті, який прослуховувався;</p> <p><i>ділиться</i> своїми почуттями та емоціями від почутого; <i>розповідає</i>, що зацікавило в усному повідомленні;</p> <p><i>відтворює</i> по ролях (з учнями або вчителем) діалог із прослуханих казок, розповідей; <i>вступає</i> в діалог на теми, які викликають зацікавлення;</p>	<p>Сприймання усної інформації.</p> <p>Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.</p> <p>Оцінювання усної інформації.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p>

<p><i>самостійно формулює</i> репліки (запитання) до співрозмовника за змістом попередньо підготовленої короткої бесіди на добре знайому тему; <i>уважно слухає</i> співрозмовника й <i>адекватно відповідає</i> на його запитання; <i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету в ситуаціях навчального та побутового спілкування (вітання, прощання, вибачення, подяка, звернення з проханням); <i>дотримується</i> правил спілкування з людьми різного віку; <i>використовує</i> відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо); <i>регулює</i> дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування;</p> <p><i>повторює</i> услід за вчителем зразок зв'язного висловлення (обсягом 2-3 речення) зі збереженням його змісту та інтонаційних особливостей; <i>переказує</i> знайому казку, короткий прослуханий текст з опорою на подані малюнки, словосполучення, запитання, план; <i>самостійно будує</i> коротке зв'язне висловлення за поданим початком, малюнком (ілюстрацією, серією малюнків), на основі прослуханого тексту або випадку з життя</p>	<p>Створення усних монологічних висловлень</p>
<p>Змістова лінія «Читаємо» (80 год)</p>	
<p><i>читає вголос</i> доступні тексти переважно цілими словами (окремі слова ускладненої структури – складами); <i>виявляє</i> у процесі читання <i>розуміння</i> значень більшості слів, <i>звертає увагу</i> на незнайомі слова, запитує у дорослих їх значення; <i>правильно інтонує</i> речення, у кінці яких стоять різні розділові знаки (після попередньої підготовки);</p> <p><i>читає і називає</i> нескладні за змістом і формою фольклорні та літературні тексти (загадка, лічилка, казка, вірш, оповідання);</p>	<p>Формування і розвиток навички читання.</p> <p>Сприймання і практичне розрізнення художніх</p>

<p><i>виділяє</i> в структурі тексту заголовки; <i>пояснює</i> зв'язок заголовка та ілюстрацій зі змістом твору (у прозорих випадках); <i>виявляє розуміння</i> фактичного змісту невеликих за обсягом і нескладних текстів: <i>пояснює</i>, яка подія відбулася, <i>називає</i> персонажів твору, <i>відповідає на запитання</i> за змістом прочитаного; <i>пояснює</i>, якими словами в тексті автор описує характер героя, його зовнішність, передає красу природи і т. ін.(з допомогою вчителя); <i>переказує</i> близько до змісту прочитаний твір чи окремі його епізоди з опорою на ілюстрації, запитання вчителя;</p> <p><i>висловлює власне ставлення</i> до прочитаного: хороший / поганий вчинок, хто сподобався / не сподобався в творі, які епізоди найбільше запам'яталися, вразили; <i>читає по ролях</i> діалоги з казок, оповідань, віршів (після попередньої підготовки);</p> <p><i>має уявлення</i> про найважливіші джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, бібліотека, Інтернет; <i>розрізняє</i> вербальну і візуальну інформації в тексті; <i>знаходить</i> за завданням учителя потрібну візуальну інформацію в дитячій книжці, дитячому журналі, пояснює її зміст;</p> <p><i>знаходить і називає</i> елементи дитячої книжки (прізвище автора, заголовки, ілюстрації), спираючись на них, <i>висловлює</i> здогади, про що може розповідатися в книжці (творі); <i>розрізняє</i> дитячі книжки казок, оповідань, віршів у виданнях з чітко вираженим поліграфічним оформленням (ілюстраціями,</p>	<p>текстів.</p> <p>Аналіз та інтерпретація змісту тексту.</p> <p>Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.</p> <p>Ознайомлення з різними джерелами та видами інформації.</p> <p>Робота з дитячою книжкою.</p>
--	--

<p>заголовком, графічним представленням тексту); <i>дотримується правил збереження книжки та гігієни читання (під керівництвом дорослого);</i></p> <p><i>пояснює</i> свої читацькі вподобання (яким темам надає перевагу); <i>відповідає</i> на запитання, про що (про кого) любить читати; <i>називає</i> своїх улюблених літературних героїв</p>	<p>Орієнтовний зміст літературного матеріалу: <i>дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – твори усної народної творчості (казки, лічилки, загадки, скоромовки, пісеньки та ін.), – доступні віку художні твори відомих письменників України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей: літературні казки, оповідання, вірші, комікси; – науково-художні дитячі тексти; – дитяча періодика; <p><i>теми дитячого читання:</i> про Батьківщину, сім'ю, живу й неживу природу, дітей, шкільне життя, дружбу, пригоди, винаходи, фантастика та ін.</p>
<p>Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» (60 год)</p>	
<p><i>називає і розбірливо пише</i> всі рукописні малі й великі літери українського алфавіту, дотримуючись графічних, технічних, гігієнічних вимог; <i>розрізняє</i> друковане і рукописне письмо; <i>списує</i> слова і речення з друкованого і рукописного тексту;</p>	<p>Формування і розвиток навички письма.</p>

<p><i>пише</i> під диктування слова, речення з 3-4 слів;</p> <p><i>добирає й записує</i> назву малюнка, заголовки до тексту (з допомогою вчителя); <i>складає й записує</i> речення за ілюстрацією, життєвою ситуацією (самостійно та з допомогою вчителя); <i>дотримується</i> культури оформлення письмових робіт;</p> <p><i>перевіряє</i> написане; <i>виявляє і виправляє</i> недоліки письма (графічні, орфографічні, пунктуаційні) самостійно чи з допомогою вчителя</p>	<p>Створення власних письмових висловлень.</p> <p>Перевірка письмових робіт</p>
<p>Змістова лінія «Досліджуємо медіа» (орієнтовно 10 год)</p>	
<p><i>сприймає</i> зміст і форму простих медіапродуктів (малюнки, світлини, комікси, дитячі журнали, мультфільми тощо), бере участь в їх обговоренні; <i>бере участь</i> в обговоренні змісту і форми медіапродуктів; <i>розповідає</i> про свої враження від прослуханих / переглянутих медіапродуктів</p>	<p>Робота з медіапродукцією</p>
<p>Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» (65 год)</p>	
<p><i>має уявлення</i> про мовні звуки; <i>розрізняє</i> голосні і приголосні звуки за звучанням та способом вимовляння; <i>правильно вимовляє</i> тверді й м'які, дзвінки й глухі приголосні звуки; <i>відтворює</i> ланцюжок звуків у почутому слові (без явищ асиміляції); <i>пояснює</i> зміну значення слова в результаті заміни одного зі звуків; <i>має уявлення</i> про букви, <i>розрізняє</i> звуки і букви;</p> <p><i>позначає</i> мовні звуки буквами на письмі; <i>правильно записує</i> слова, вимова й написання яких збігаються;</p>	<p>Дослідження мовних звуків, правильна їх вимова.</p> <p>Позначення звуків буквами.</p>

*правильно позначає на письмі м'якість приголосних звуків;
відтворює алфавітні назви букв;*

*має уявлення про склад, вимовляє слова по складах;
пояснює співвідношення між звуками і буквами у складі, слові;
поділяє на склади слова під час переносу їх частин в інший рядок;*

*має уявлення про наголос, визначає на слух склад, який вимовляється з більшою силою голосу;
розрізняє наголошений і ненаголошені склади в слові;
правильно наголошує загальноживані слова;
пояснює залежність значення слова від зміни наголосу в ньому (в окремих випадках) ;*

*має уявлення про номінативну функцію слова;
співвідносить слово і зображення відповідного предмета, дії, ознаки, числа;
розрізняє близькі й протилежні за значенням слова;
розпізнає слова, які мають кілька значень;
доповнює тематичні групи слів;
встановлює відповідність між родовою і видовими назвами;*

*упізнає і розрізняє слова – назви предметів, ознак, дій, чисел, службові слова (з допомогою вчителя);
ставить до слів питання хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки? (з допомогою вчителя);*

*має уявлення про речення;
розпізнає речення за графічними орієнтирами (велика буква на початку, розділовий знак у*

Вправління у поділі слів на склади.

Дослідження ролі наголосу в словах.

Спостереження за лексичним значенням слів.

Ознайомлення зі словами – назвами предметів, ознак, дій, чисел, службовими словами.

Дослідження і конструювання речень.

<p>кінці); <i>визначає</i> кількість слів у реченні, яке складається з 1-4 слів; <i>інтонаційно правильно вимовляє</i> (читає) розповідні, питальні й окличні речення і відповідно <i>оформлює</i> їх на письмі (використовує відповідні розділові знаки); <i>дотримується</i> правила вживання великої літери на початку речення; <i>доповнює</i> речення 1-2 словами за змістом; <i>складає</i> речення за малюнком, з поданих слів, на задану тему;</p> <p><i>має уявлення</i> про текст (практично відрізняє його від речення); <i>добирає</i> заголовок до тексту (з допомогою вчителя); <i>визначає</i> кількість речень у тексті (з 2-4 речень), <i>виявляє</i> їх межі за графічними орієнтирами</p>	<p>Дослідження тексту.</p>
---	----------------------------

2 клас (українська мова, читання)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
<p>з увагою <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>перепитує</i>, <i>доречно реагує</i> на них; <i>виконує</i> сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань; <i>сприймає</i> монологічне висловлення й <i>використовує</i> усну інформацію з конкретною метою;</p> <p><i>відповідає на запитання</i> за змістом прослуханого і <i>ставить</i> запитання до усного повідомлення; <i>відтворює</i> основний зміст усного повідомлення; <i>вибирає</i> інформацію з почутого і <i>пояснює</i>, чому вона зацікавила, <i>обговорює</i> її з іншими особами;</p>	<p>Сприймання усної інформації.</p> <p>Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.</p>

<p><i>висловлює</i> своє ставлення до почутого: до подій, персонажів тексту; <i>розповідає</i> про власні почуття, які викликав прослуханий текст; <i>пояснює</i>, чому щось подобається, а щось ні;</p> <p><i>бере участь</i> у розігруванні діалогів за змістом малих фольклорних форм, казок, віршів, <i>використовує</i> доречно силу голосу, темп мовлення, міміку, жести, рухи; <i>вступає</i> в діалог, <i>підтримує</i> й <i>ініціює</i> діалог на добре відому тему та на теми, які викликають зацікавлення; <i>користується</i> формулами мовленнєвого етикету (ввічливими словами); <i>дотримується</i> правил спілкування; <i>використовує</i> відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо); <i>регулює</i> дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування;</p> <p><i>усно переказує</i> текст з опорою на допоміжні матеріали (ілюстрація, план, опорні слова, словосполучення); <i>створює</i> власне висловлення за ілюстраціями; <i>розповідає</i> про свої спостереження, враження, події з власного життя; <i>впевнено висловлює</i> свої думки</p>	<p>Оцінювання усної інформації.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p> <p>Створення усних монологічних висловлень</p>
<p>Змістова лінія «Читаємо»</p>	
<p><i>читає вголос</i> правильно, свідомо, плавно, цілими словами нескладні за змістом і формою тексти; <i>виявляє початкові уміння</i> читати мовчки; <i>пояснює</i> значення більшості слів, ужитих у прямому та переносному значеннях; <i>знаходить у тексті</i> незнайомі слова, з'ясовує їх значення, користуючись виносками, тлумачним словником, а також через контекст (з допомогою вчителя); <i>правильно інтонує</i> прості речення будь-якого виду; <i>користується</i> найпростішими прийомами</p>	<p>Формування і розвиток навички читання.</p>

регулювання темпу читання, сили голосу, дихання залежно від змісту тексту (самостійно та за завданням учителя);

самостійно читає, практично розрізняє з опорою на найпростіші жанрові особливості тексти малих фольклорних форм, що опрацьовувалися під час навчання, а також літературних жанрів (казка, вірш, оповідання, уривки з повістей-казок), правильно їх називає, визначає емоційний настрій; самостійно читає та розрізняє нехудожні тексти за відсутністю у їх змісті діалогів, яскравих образних висловів, наявністю наукових понять, фактів, історичних дат, передачі інформації;

виділяє в структурі художнього і нехудожнього текстів заголовки, ілюстрації, схеми, таблиці, використовує їх для прогнозування орієнтовного змісту тексту та кращого його розуміння; виявляє розуміння фактичного змісту тексту та основних думок художніх і нехудожніх текстів (з допомогою вчителя); пояснює, які, де, коли відбулися події; визначає, правильно називає персонажів художнього твору, виділяє серед них головного; перераховує цікаві факти, важливі ідеї в інформаційному тексті; встановлює зв'язки між подіями, дійовими особами; ставить запитання за фактичним змістом прочитаного з метою уточнення свого розуміння; розпізнає, називає в тексті яскраві, образні слова, вислови, пояснює їх роль у творі (з допомогою вчителя); передає зміст (детально або вибірково) твору чи окремих епізодів з дотриманням логіки викладу, а також з урахуванням структурних елементів тексту: зачину, основної частини, кінцівки; пояснює вчинки персонажів у творі,

Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів.

Аналіз та інтерпретація змісту текстів.

висловлює щодо них найпростіші оцінні судження; *обґрунтовує* свої висновки (з допомогою вчителя);

розповідає про свої загальні враження, почуття від прочитаного, (що саме сподобалося / не сподобалося, що було цікаво / нецікаво, що нового дізнався / дізналась), *підтверджує* свої думки фактами з тексту; *пов'язує* зміст прочитаного зі своїми знаннями, попереднім читацьким, а також власним життєвим емоційно-чуттєвим досвідом;

передає власне ставлення до подій, вчинків персонажів через ілюстрування, декламацію, рольові ігри, інсценізацію твору чи окремих його епізодів (з використанням вербальних і невербальних засобів художньої виразності); *імпровізує* з репліками, відтворюючи діалоги з казок, віршів, оповідань;

бере участь у колективному обговоренні прочитаного: *зацікавлено й уважно слухає* співрозмовників, *толерантно ставиться* до їхніх думок, *пояснює своє розуміння* дискусійних питань;

знає і називає найважливіші інформаційні ресурси: бібліотека, Інтернет, телебачення, дитячі газети, журнали, книжки, довідкові видання;

знаходить у нехудожніх і навчальних текстах відповіді на запитання, поставлені вчителем; *здійснює пошук* потрібної інформації у дитячих довідкових виданнях;

виявляє в тексті і *пояснює* зміст графічної інформації (таблиця, схема, емотикони тощо); *аналізує* одержану інформацію, звертається до дорослих (коли є сумнів) за підтвердженням її правдивості, достовірності;

застосовує одержану інформацію в навчальній діяльності та практичному досвіді; *перетворює* вербальну інформацію із суцільного тексту у візуальну (малюнок, кадри до мультфільму, таблиця, схема тощо);

Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.

Робота з різними джерелами і видами інформації.

<p><i>розпочинає ознайомлення з новою дитячою книжкою з розглядання її структурних елементів: обкладинки, титульного аркуша, ілюстрацій, змісту (переліку)творів, правильно їх називає;</i></p> <p><i>передбачає орієнтовний зміст твору, дитячої книжки за вказаними елементами;</i></p> <p><i>розрізняє дитячі книжки за типом видання: книжка-твір, книжка-збірка, енциклопедія, дитячий журнал, словник;</i></p> <p><i>добирає для читання дитячі книжки на відповідну тему: казки про тварин, пригоди, фантастика та ін.;</i></p> <p><i>визначає мету свого читання (для проведення цікавого дозвілля, знаходження потрібної інформації та ін.), обирає, читає відповідні книжки, пояснює свій вибір;</i></p> <p><i>перечитує книжки, окремі їх епізоди для кращого розуміння змісту та вдосконалення навички читання;</i></p> <p><i>має уявлення про жанри й теми дитячого читання;</i></p> <p><i>називає твори, дитячі книжки, що сподобалися, розповідає, які епізоди справили найбільше враження;</i></p> <p><i>називає кілька прізвищ авторів прочитаних творів;</i></p> <p><i>називає державні символи України й окремі національні символи, традиції українського народу</i></p>	<p>Робота з дитячою книжкою.</p> <p>Орієнтовний зміст літературного матеріалу: <i>дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – твори усної народної творчості, дитячий фольклор; – твори відомих письменників-класиків України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей; – художня вітчизняна і зарубіжна література сучасних письменників: казки, легенди, оповідання, вірші, повісті-казки, комікси; – науково-пізнавальна література для дітей: книжки, енциклопедії, довідники; – дитяча періодика; <p><i>теми дитячого читання:</i></p>
--	---

	про Батьківщину, сім'ю, на героїко-патріотичну тематику, про живу й неживу природу, дітей, дружбу, шкільне життя, пригоди, фантастика, дитячі детективи, винаходи, відкриття, сучасні технології та ін.
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
<p><i>пише</i> розбірливо, охайно з однаковим нахилом букв; <i>дотримується</i> свідомо гігієнічних правил письма; <i>дотримується</i> культури оформлення письмових робіт: <i>розташовує</i> самостійно заголовки у рядку, <i>дотримується</i> поля, правого і лівого краю сторінки, абзаців, <i>робить</i> акуратні виправлення; <i>розташовує</i> слова й віршові строфи в колонку; <i>записує</i> слова в таблицю;</p> <p><i>обмінюється</i> елементарними письмовими повідомленнями (записка, лист, вітальна листівка та ін.); <i>обирає</i> для написання повідомлення відповідне оформлення (шрифт, розмір, колір тощо); <i>відновлює</i> деформований текст з 3-4 речень; <i>створює і записує</i> коротке зв'язне висловлення на добре відому та цікаву тему;</p> <p><i>перевіряє</i> (з допомогою вчителя), чи грамотно написаний власний текст; <i>виправляє</i> орфографічні й пунктуаційні помилки на вивчені правила (самостійно і з допомогою вчителя); <i>удосконалює</i> текст із часто повторюваними словами шляхом заміни їх синонімами та займенниками (без уживання термінів)</p>	<p>Формування і розвиток навички письма.</p> <p>Створення власних письмових висловлень.</p> <p>Перевірка й редагування текстів</p>
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
<i>сприймає й обговорює</i> прості медіапродукти;	Робота з медіапродукцією

<p><i>обговорює</i> зміст і форму простих медіапродуктів, <i>розповідає</i>, про що в них ідеться;</p> <p><i>визначає</i>, кому і для чого призначений медіапродукт;</p> <p><i>пояснює</i> зміст вербальної і невербальної інформації в медіапродуктах;</p> <p><i>висловлює</i> свої думки і почуття з приводу прослуханих / переглянутих медіапродуктів (коміксів, дитячих журналів, реклами);</p> <p><i>створює</i> прості медіапродукти (листівка, sms-повідомлення, фотоколаж тощо) з допомогою інших осіб</p>	
<p>Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»</p>	
<p><i>аналізує</i> звуко-буквений склад слова;</p> <p><i>експериментує</i> зі словами: змінює, додає, вилучає один звук (букву), склад у словах так, щоб вийшло інше слово;</p> <p><i>правильно вимовляє</i> слова з дзвінками приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим;</p> <p><i>правильно вимовляє й записує</i> слова з апострофом;</p> <p><i>правильно наголошує</i> загальноживані слова;</p> <p><i>експериментує</i> з наголосом: <i>порівнює і пояснює</i> значення слів, які відрізняються лише наголосом;</p> <p><i>ділить</i> слова на склади;</p> <p><i>переносить</i> слова з рядка в рядок складами;</p> <p><i>не відриває</i> при переносі від слова склад, позначений однією буквою;</p> <p><i>правильно переносить</i> слова зі збігом приголосних, з літерами <i>ь, й</i>, буквосполученнями <i>дж, дз, йо, ьо</i>, апострофом;</p> <p><i>правильно читає</i> (напам'ять або із запису) український алфавіт;</p> <p><i>розташовує</i> 5-6 слів за алфавітом з орієнтацією на першу літеру;</p> <p><i>користується</i> алфавітом у роботі з навчальними словниками;</p> <p><i>розпізнає</i> слова, близькі і протилежні за</p>	<p>Дослідження звуко-буквеного складу слів, правильна їх вимова і написання.</p> <p>Користування правилами переносу слів.</p> <p>Користування алфавітом.</p> <p>Дослідження лексичного значення слова.</p>

<p>значенням; <i>розрізняє</i> пряме й переносне значення слів; <i>пояснює</i> різні значення багатозначних слів (з допомогою вчителя); <i>розподіляє</i> ряд слів на 2 групи за смисловою ознакою; <i>доповнює</i> кожну групу 2-3 словами; <i>доречно вживає</i> слова різних лексичних груп у власному мовленні;</p> <p><i>розрізняє</i> слова, які відповідають на питання <i>хто?</i> і <i>що?</i>; <i>правильно вживає</i> велику / малу літери у власних / загальних назвах; <i>змінює</i> іменники за числами (один – багато);</p> <p><i>впізнає</i> слова, які відповідають на питання <i>який?</i> <i>яка?</i> <i>яке?</i> <i>які?</i> окремо та в реченнях, у тексті; <i>утворює</i> словосполучення іменників з прикметниками; <i>добирає</i> до відомого предмета відповідні ознаки;</p> <p><i>впізнає</i> слова-назви дій, <i>ставить</i> до них питання; <i>добирає</i> влучно дієслова для висловлення власних думок;</p> <p><i>розрізняє</i> слова, які називають числа, <i>ставить</i> до них питання <i>скільки?</i>; <i>утворює</i> словосполучення числівників з іменниками;</p> <p><i>розрізняє</i> слова, що називають предмети, ознаки, дії, числа, <i>ставить</i> до них питання; <i>добирає</i> самостійно 4-6 слів, які відповідають на питання <i>хто?</i> <i>що?</i> <i>який?</i> <i>яка?</i> <i>яке?</i> <i>які?</i> <i>що робить?</i> <i>що роблять?</i> <i>скільки?</i>; <i>розподіляє</i> слова на групи за значенням та питаннями (за частинами мови);</p> <p><i>упізнає</i> в реченні службові слова; <i>пише</i> їх окремо від інших слів; <i>пов'язує</i> між собою слова за допомогою</p>	<p>Використання лексичного багатства української мови у власному мовленні.</p> <p>Дослідження ролі іменників у мовленні і використання їх у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження виражальних можливостей прикметників, використання їх з метою увиразнення мовлення.</p> <p>Спостереження за роллю дієслів у мовленні і застосування їх у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження числівників і використання їх у мовленні.</p> <p>Спостереження за словами, які служать для назви предметів, ознак, дій, чисел.</p> <p>Дослідження значення в мовленні службових слів і використання їх для зв'язку слів у реченні.</p>
--	---

<p>службових слів;</p> <p><i>розпізнає</i> речення за його основними ознаками;</p> <p><i>пояснює</i> роль різних видів речень для досягнення мети спілкування;</p> <p><i>правильно відтворює</i> інтонацію розповідних, питальних і спонукальних, окличних та неокличних речень;</p> <p><i>використовує</i> відповідні розділові знаки в кінці речень під час письма;</p> <p><i>поширює</i> речення словами за поданими питаннями;</p> <p><i>складає і записує</i> речення за малюнком, на задану тему;</p> <p><i>розпізнає</i> текст за основними ознаками;</p> <p><i>розрізняє</i> текст-розповідь і текст-опис та <i>пояснює</i> їх призначення;</p> <p><i>добирає</i> заголовок до тексту;</p> <p><i>визначає</i> в тексті зачин, основну частину, кінцівку;</p> <p><i>знаходить</i> у художніх текстах виражальні засоби мови, <i>пояснює</i> їх роль;</p> <p><i>складає і записує</i> невеликий текст (3-4 речення) за ілюстрацією, серією малюнків, про події з власного життя;</p> <p><i>використовує</i> займенники, прислівники, контекстні синоніми (без уживання термінів) для зв'язку речень у тексті та уникнення повторів;</p> <p><i>перевіряє і вдосконалює</i> власні тексти, усуваючи лексичні повтори</p>	<p>Дослідження і конструювання речень.</p> <p>Дослідження і складання текстів.</p> <p>Удосконалення текстів</p>
--	---

МАТЕМАТИЧНА ГАЛУЗЬ

МАТЕМАТИКА

Пояснювальна записка

Метою навчання математики є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв’язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв’язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Змістова лінія «**Числа, дії з числами. Величини**» охоплює вивчення у 1 – 4 класах питань нумерації цілих невід’ємних чисел у межах мільйона; формування навичок виконання арифметичних дій додавання і віднімання, множення і ділення; ознайомлення на практичній основі зі звичайними дробами; вимірювання величин; оперування величинами.

Змістова лінія «**Вирази, рівності, нерівності**» спрямована на формування в учнів уявлень про математичні вирази – числові та зі змінною; рівності і рівняння; числові нерівності та нерівності зі змінною; про залежність результату арифметичної дії від зміни одного з її компонентів. Ця змістова лінія є пропедевтичною до вивчення алгебраїчного матеріалу.

Змістова лінія «**Геометричні фігури**» націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Змістова лінія «**Робота з даними**» передбачає ознайомлення учнів на практичному рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Змістова лінія «**Математичні задачі і дослідження**» спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що розв’язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних, геометричних і практичних задач, а також у процесі виконання найпростіших навчальних досліджень.

До програми кожного класу подано **орієнтовний перелік** додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов’язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із запропонованих або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів.

Результати вивчення додаткових тем не підлягають оцінюванню. Досвід математичної діяльності застосовується у вивченні інших предметів (освітніх галузей) шляхом використання учнями математичних методів чи

інших засобів для пізнання дійсності; організації та виконання міжпредметних навчальних проектів, міні-досліджень тощо.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини (орієнтовно 50 год)	
<p><i>відтворює</i> послідовність чисел у межах сотні; <i>читає і записує</i> числа, <i>утворює</i> числа різними способами; <i>визначає</i> десятки й одиниці у складі двоцифрового числа; <i>порівнює</i> числа різними способами; <i>виконує</i> додавання та віднімання на основі нумерації чисел;</p> <p><i>розуміє</i> сутність арифметичних дій додавання і віднімання; <i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання; <i>володіє</i> навичками додавання і віднімання одноцифрових чисел у межах 10; <i>використовує</i> у мовленні назви компонентів та результатів арифметичних дій додавання і віднімання; <i>коментує</i> виконання обчислень;</p> <p><i>знаходить</i> число, яке на кілька одиниць більше (менше) за дане;</p> <p><i>розуміє</i> сутність різницевого порівняння чисел;</p> <p><i>знаходить</i>, на скільки одне число більше або менше за інше; <i>користується</i> в обчисленнях переставним законом додавання;</p> <p><i>встановлює</i> взаємозв'язок між діями додавання і віднімання, <i>використовує</i> його під час обчислень; <i>визначає</i> невідомий компонент дії додавання і <i>знаходить</i> його значення;</p> <p><i>вимірює і порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість; <i>використовує</i> короткі позначення величин (сантиметр – см, дециметр – дм, метр – м);</p>	<p>Числа 1 – 10. Число 0. Десяток. Числа 11 – 100.</p> <p>Арифметичні дії додавання і віднімання. Додавання і віднімання чисел у межах 10.</p> <p>Назви компонентів та результатів додавання і віднімання.</p> <p>Збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць. Різницеве порівняння.</p>

<p>маси (кілограм – кг); місткості (літр – л); часу (година – год, доба, тиждень); <i>додає і віднімає</i> іменовані числа, подані в одних одиницях величини; <i>користується</i> інструментами й допоміжними засобами для вимірювання величин;</p> <p><i>користується</i> годинником (у межах цілих годин) і календарем для відстеження подій у своєму житті, спостережень у природі тощо;</p> <p><i>оперує</i> грошима в уявному (ігровому) процесі купівлі-продажу, <i>використовує</i> їх короткі позначення (гривня – грн, копійка – к.)</p>	<p>Переставний закон додавання.</p> <p>Взаємозв'язок між додаванням і відніманням.</p> <p>Знаходження невідомого доданка.</p> <p>Величини: довжина, маса, місткість, час.</p> <p>Гроші</p>
Вирази, рівності, нерівності (орієнтовно 20 год)	
<p><i>читає і записує</i> математичні вирази: сума і різниця; <i>обчислює</i> значення виразів на 1 – 2 дії; <i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами</p>	<p>Сума. Різниця.</p> <p>Вирази на 1 – 2 дії.</p> <p>Числові рівності і нерівності.</p>
Геометричні фігури (орієнтовно 20 год)	
<p><i>розпізнає</i> геометричні фігури за істотними ознаками; <i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями та зображеннями геометричних фігур; <i>моделює</i> геометричні фігури; <i>вимірює</i> довжину відрізка; <i>креслить</i> відрізки заданої довжини</p>	<p>Трикутник, чотирикутник, квадрат, круг. Точка, пряма, промінь, відрізок, ламана.</p> <p>Куб, куля, циліндр, конус, піраміда.</p>
Математичні задачі і дослідження (орієнтовно 30 год)	

<p><i>розв'язує</i> прості сюжетні задачі, які є моделями реальних ситуацій; <i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами;</p> <p><i>оцінює</i> з допомогою вчителя правильність розв'язання задачі; <i>складає</i> прості сюжетні задачі;</p> <p><i>виконує</i> елементарні дослідження математичних закономірностей з допомогою вчителя</p>	<p>Прості сюжетні, в тому числі компетентнісно-зорієнтовані задачі.</p> <p>Навчальні дослідження</p>
---	--

Робота з даними (орієнтовно 20 год)

<p><i>читає</i> дані, вміщені на схематичному рисунку, в таблиці; <i>вносить</i> дані до схем; <i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач і в практичних ситуаціях.</p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.</p>
---	---

Додаткові теми:

Ознаки і властивості об'єктів. Спільні та відмінні ознаки, істотні ознаки. Об'єднання об'єктів у групу за спільною ознакою (узагальнення). Розбиття групи об'єктів на підгрупи за спільною ознакою (класифікація).
 Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через розряд.
 Заміна більших одиниць величини меншими. Заміна менших одиниць величини більшими.
 Використовує співвідношення між одиницями величини при виконанні математичних та практичних завдань.
 Істинні та хибні (правильні і неправильні) висловлювання.
 Симетрія в геометричних фігурах.
 Коло.
 Моделювання змісту завдань за допомогою рисунків, графів, таблиць.
 Прості задачі на знаходження невідомого зменшуваного, від'ємника.
 Задачі на знаходження суми трьох доданків.
 Задачі з логічним навантаженням.
 Лінійні діаграми, таблиці.

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини	
<p><i>відтворює</i> послідовність чисел у межах сотні; <i>читає</i> і <i>записує</i> числа, утворює числа різними способами;</p>	<p>Нумерація чисел першої сотні</p>

<p><i>порівнює</i> числа різними способами; <i>визначає</i> розрядний склад двоцифрового числа; <i>подає</i> числа у вигляді суми розрядних доданків; <i>виконує</i> додавання та віднімання на основі нумерації чисел;</p> <p><i>володіє</i> навичками додавання і віднімання чисел у межах 100; <i>обчислює</i> усно зручним для себе способом; <i>прогнозує</i> результат додавання та віднімання; <i>перевіряє</i> правильність обчислень;</p> <p><i>визначає</i> невідомий компонент дії віднімання і <i>знаходить</i> його значення; <i>коментує</i> виконання обчислень;</p> <p><i>розуміє</i> сутність дій множення і ділення; <i>використовує</i> у мовленні назви компонентів та результатів дій множення і ділення;</p> <p><i>використовує</i> в обчисленнях взаємозв'язок між множенням і діленням</p> <p><i>використовує</i> в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між множенням і діленням, правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел; <i>розуміє</i> неможливість ділення на нуль;</p> <p><i>застосовує</i> в обчисленнях знання таблиць множення чисел 2 і 3 та відповідних випадків ділення; <i>обчислює</i> значення виразів, що містять інші табличні випадки множення і ділення, з опорою на таблиці; <i>прогнозує</i> результат множення і ділення, <i>перевіряє</i> правильність обчислень;</p> <p><i>знаходить</i> число, яке у кілька разів більше (менше) за дане;</p> <p><i>розуміє</i> сутність кратного порівняння чисел; <i>обчислює</i> результат кратного порівняння чисел;</p>	<p>Додавання і віднімання чисел у межах 100.</p> <p>Знаходження невідомого компонента дії віднімання</p> <p>Арифметичні дії множення і ділення.</p> <p>Назви компонентів та результатів множення і ділення. Взаємозв'язок між множенням і діленням.</p> <p>Переставний закон множення.</p> <p>Особливі випадки множення і ділення.</p> <p>Табличне множення і ділення.</p> <p>Збільшення або зменшення числа у кілька разів. Відношення кратного</p>
--	--

<p><i>визначає</i> невідомий компонент дій множення і ділення, <i>обчислює</i> його значення; <i>коментує</i> виконувані дії;</p> <p><i>вимірює і порівнює</i> величини: довжину, масу, місткість, час, <i>використовує</i> їх короткі позначення (міліметр – мм, сантиметр – см, дециметр – дм, метр – м); маси (кілограм – кг, центнер – ц); місткості (літр – л); часу (хвилина – хв, година – год, доба, тиждень); <i>користується</i> інструментами для вимірювання величин; <i>користується</i> годинником і календарем для визначення часу та планування своєї діяльності, спостережень за явищами природи тощо;</p> <p><i>оперує</i> грошима в уявному процесі купівлі-продажу та в практичній діяльності, <i>використовує</i> їх короткі позначення</p>	<p>порівняння.</p> <p>Знаходження невідомого компонента дій множення і ділення</p> <p>Величини: довжина, маса, місткість, час.</p> <p>Гроші</p>
Вирази, рівності, нерівності	
<p><i>записує</i> математичні твердження, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; <i>встановлює</i> відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; <i>знаходить</i> значення числового виразу та буквеного виразу із заданим значенням букви; <i>встановлює</i> залежності між компонентами і результатом арифметично дії; <i>застосовує</i> правило порядку виконання дій у виразах без дужок та з дужками</p>	<p>Числові вирази. Буквені вирази. Числові рівності. Числові нерівності</p>
Геометричні фігури	
<p><i>розпізнає і класифікує</i> геометричні фігури за істотними ознаками; <i>співвідносить</i> реальні об'єкти з моделями</p>	<p>Геометричні фігури об'ємні та плоскі. Прямокутник. Квадрат.</p>

<p>геометричних фігур; <i>називає</i> елементи геометричних фігур; <i>моделює</i> геометричні фігури; <i>креслить</i> відрізки заданої довжини; <i>будує</i> прямокутник (квадрат) на аркуші в клітинку; <i>розрізняє</i> круг і коло; <i>вимірює</i> сторони геометричних фігур; <i>обчислює</i> довжину ламаної, периметр багатокутника</p>	<p>Круг. Коло.</p>
<p>Математичні задачі і дослідження</p>	
<p><i>розв'язує</i> прості і складені сюжетні задачі, у тому числі задачі з геометричним змістом; <i>створює</i> допоміжну модель задачі різними способами; <i>обирає</i> числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання; <i>планує</i> розв'язування (розв'язання) сюжетної задачі; <i>створює</i> математичну модель задачі; <i>оцінює</i> з допомогою вчителя правильність розв'язку задачі; <i>шукає</i> різні способи розв'язування (розв'язання задачі); <i>складає</i> сюжетні задачі на одну і дві дії;</p> <p><i>виконує</i> елементарні дослідження математичних закономірностей і залежностей з допомогою вчителя</p>	<p>Прості та складені сюжетні задачі, в тому числі геометричні, компетентнісно-зорієнтовані.</p> <p>Навчальні дослідження</p>
<p>Робота з даними</p>	
<p><i>виділяє</i> дані, вміщені в таблицях, графах, на схемах, лінійних діаграмах; <i>вносить</i> дані до таблиць; <i>визначає</i>, чи достатньо даних для розв'язання проблемної ситуації; <i>користується</i> даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач, в інших життєвих ситуаціях.</p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою</p>
<p>Додаткові теми: Раціональні способи додавання і віднімання (порозрядне додавання кількох чисел, прийом округлення кількох доданків тощо). Таблиця Піфагора. Подвійні числові нерівності. Рівняння з одним невідомим. Нестандартні задачі, які розв'язуються способом міркувань без виконання</p>	

арифметичних дій; способом добору; процесуальні задачі; задачі на опрацювання даних, отриманих у процесі спостережень подій навколишнього світу (в житті суспільства, школи, природні явища). «Магічні фігури». Математичні ребуси.
Моделювання описаної в задачі ситуації за допомогою графів або таблиць

ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА, СОЦІАЛЬНА ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА, ПРИРОДНИЧА ОСВІТНІ ГАЛУЗІ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Пояснювальна записка

Зазначені освітні галузі можуть реалізовуватись окремими предметами або в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузєва; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);
- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;
- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;
- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«**Людина**»(пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);
«**Людина серед людей**» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);
«**Людина в суспільстві**» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);
«**Людина і світ**» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);
«**Людина і природа**» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Типова навчальна програма дає змогу вчителю самостійно обирати й формувати інтегрований та автономний спосіб подання змісту із освітніх галузей Стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду учнів потребує постійного залучення й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу.

Педагогічна стратегія, яка опиралась на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, і передбачала пріоритетне використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, збагачується полісенсорним підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів і явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

На основі Типової програми вчитель може створювати різні варіанти інтегрованої програми за таким алгоритмом:

- визначення цілей навчання;
- створення картки понять з інших предметів (асоціативної павутинки, курсів, галузей, які допоможуть досягти цілей);
- структурування програми за темами;
- вибір діяльності учнів, яка забезпечить інтегроване навчання;
- розроблення показників досягнення очікуваних результатів.
- Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:
- дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);

- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);
- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина (орієнтовно 13 год)	
<p><i>усвідомлює</i> людину як частину природи і суспільства, її відмінності від інших живих істот; <i>розповідає</i> про себе, називає адресу проживання; <i>складає</i> словесний портрет «Який (яка) Я», «Чим відрізняюся від інших», «Що я вмію», «Чого хочу навчитися»; <i>володіє</i> найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування; <i>описує</i> можливі ризики для життя і здоров'я вдома, у школі, на вулиці; <i>розуміє</i> переваги акуратності, доброзичливості, чесності; <i>досліджує</i> свій організм</p>	<p>Людина – частина природи і суспільства. Пізнання себе, своїх можливостей; місце проживання, безпечна поведінка вдома і на вулиці.</p> <p>Органи чуття. Турбота про органи тіла, гігієнічні навички. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.</p>
Людина серед людей (орієнтовно 30 год)	
<p><i>цікавиться</i> минулим своєї сім'ї; <i>розрізняє</i> минуле, сучасне, майбутнє (було – є – буде); <i>знає</i> склад сім'ї, імена членів сім'ї, де працюють батьки, хто вони за професією; <i>знає</i>, хто працює в школі; <i>має</i> уявлення про свої обов'язки як школяра, правила поведінки на уроці, на перерві; <i>доречно</i> вживає слова етикету (вітання, прохання, прощання,</p>	<p>Сім'я, школа. Поведінка в сім'ї, школі, громадських місцях. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці</p> <p>Стандарти поведінки в суспільстві. Поведінка в громадських місцях (транспорті, на вулиці, в храмі, в театрі, в бібліотеці). Моральні якості (доброзичливість, правдомовність, щирість, подільчивість). Спостереження в довкіллі. Організація досліджень. Розв'язання ситуацій морального вибору.</p>

<p>звертання, подяки, вибачення); <i>доброзичливо спілкується з іншими в спільній діяльності;</i></p> <p><i>розрізняє вчинки, дає їм оцінку з погляду моральності;</i></p> <p><i>має уявлення про необхідність доброзичливого і уважного ставлення до старших;</i></p> <p><i>використовує правила культурної поведінки в громадських місцях, що ґрунтуються на врахуванні інтересів інших</i></p>	
Людина в суспільстві (орієнтовно 20 год)	
<p><i>знає назву країни, її столицю;</i></p> <p><i>має уявлення про зміст символів держави (прапор, герб, гімн, українська мова), історичні пам'ятки свого краю;</i></p> <p><i>виявляє зв'язки між людьми в суспільстві (хто про кого дбає, значення праці людей для добробуту країни);</i></p> <p><i>орієнтується у найближчому просторі;</i></p> <p><i>долучається до корисних справ громади</i></p>	<p>Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання історії свого краю, символів держави. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.</p>
Людина і світ (орієнтовне 22 год)	
<p><i>має уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни; усвідомлює необхідність доброзичливого ставлення до інших країн та народів, цікавиться відповідною інформацією;</i></p> <p><i>наводить приклади виробів, які допомагають людині в побуті, приклади винаходів людства</i></p>	<p>Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів, які проживають в Україні та за її межами.</p> <p>Досліди, спостереження в природі.</p> <p>Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості.</p> <p>Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.</p>

Людина і природа (орієнтовно 20 год)

розпізнає тіла неживої і живої природи, рукотворні об'єкти;

розуміє значення сонячного світла і тепла на Землі; *має уявлення* про повітря, воду, ґрунт, їх властивості, про різноманітність живих організмів,

розповідає про добові та сезонні зміни в природі, *усвідомлює* причини їх повторюваності;

групує об'єкти природи за однією ознакою;

встановлює найпростіші взаємозв'язки в живій і неживій природі, між живими організмами і навколишнім середовищем, між природними умовами та господарською діяльністю людей;

розуміє цінність природи для життя людей, залежність якості життя людей від стану навколишнього середовища;

обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити;

досліджує об'єкти природи, використовуючи доступне обладнання (лупу, термометр, компас, лінійку тощо);

використовує різні джерела для пошуку інформації про довкілля;

розпізнає рукотворні тіла у найближчому оточенні;

називає матеріали (деревина, гума, папір, метал тощо), з яких виготовляють рукотворні тіла; *дотримується правил* поведінки

Що належить до природи.

Жива і нежива природа.

Сонце і його вплив на живу і неживу природу.

Спостереження за рослинами, тваринами, явищами природи та діяльністю людей у різні пори року.

Дослідження властивостей тіл природи.

Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості.

Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.

Охорона і збереження природи.

<p>в природі, та <i>пояснює</i> їх іншим;</p> <p><i>бере</i> <i>посильну</i> участь в природоохоронній діяльності</p>	
---	--

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина	
<p><i>розповідає</i> про себе та інших, висловлює свої вподобання;</p> <p><i>описує</i> себе, свій характер, захоплення, що відрізняють від інших;</p> <p><i>розпізнає</i> та описує небезпеку вдома або в школі;</p> <p><i>ухвалює</i> рішення щодо простих побутових ситуацій з користю для здоров'я і безпеки;</p> <p><i>пояснює</i>, від чого залежить безпека на вулиці, вдома, у школі;</p> <p><i>визначає</i> здорові та шкідливі звички, правила догляду за органами тіла; <i>досліджує</i> зміни, що відбуваються;</p> <p><i>досліджує</i> позитивні і негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки;</p> <p><i>досліджує</i> зміни, що відбуваються з людиною</p>	<p>Пізнання себе, своїх можливостей, здорова і безпечна поведінка.</p> <p>Частини тіла людини та їх функції. Турбота про здоров'я. Організація досліджень.</p>
Людина серед людей	
<p><i>пояснює</i>, що може робити в сім'ї, серед однолітків, в школі;</p>	<p>Стандарти поведінки в суспільстві. Моральні норми. Навички співжиття і</p>

<p><i>дотримується</i> правил поведінки, що засвідчують повагу до інших;</p> <p><i>доречно вживає</i> слова чемності;</p> <p><i>надає допомогу</i>, коли просять та звертаються по неї;</p> <p><i>висловлює</i> оцінні судження щодо вчинку, події, явищ;</p> <p><i>добирає</i> докази до своїх висновків;</p> <p><i>не порушує права</i> інших дітей, виявляє і засуджує вчинки, які ображають або принижують інших;</p> <p><i>співпрацює</i> в групах для досягнення спільних цілей</p>	<p>співпраці.</p>
<p>Людина в суспільстві</p>	
<p><i>розпізнає</i> державні символи України, шанобливо ставиться до них;</p> <p><i>розпитує і збирає</i> інформацію про свій край і державу, історичні події, відомих осіб;</p> <p><i>розпитує</i> старших про минуле, бере активну участь у спільних заходах державного значення;</p> <p><i>дотримується</i> встановлених правил поведінки під час державних свят, класних, шкільних і громадських заходів</p>	<p>Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, і символів держави. Внесок українців у світові досягнення.</p> <p>Славетні українці. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.</p>
<p>Людина і світ</p>	
<p><i>має</i> уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни; <i>усвідомлює</i> необхідність толерантного ставлення до інших країн і народів, цікавиться відповідною інформацією; <i>виявляє</i> інтерес до інформації про інші країни і народи;</p>	<p>Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв. Внесок українців у світові досягнення.</p> <p>Історичні події. Видатні історичні постаті. Розв'язання ситуацій морального вибору.</p>

<p>на конкретних прикладах <i>доводить</i> важливість взаємозв'язків і взаємодії між країнами;</p> <p><i>виявляє</i> доброзичливе ставлення до людей інших національностей, до їхніх культур і звичаїв</p>	
<p>Людина і природа</p>	
<p><i>має</i> уявлення про форму Землі, вплив Сонця на сезонні явища в природі, причини змін пір року;</p> <p><i>називає</i> пори року та відповідні їм місяці, явища в живій та неживій природі у різні пори року, умови вирощування рослин;</p> <p><i>наводить приклади</i> зв'язку людини і природи;</p> <p><i>розпізнає</i> зміни в живій та неживій природі; органи рослин; тварин різних груп;</p> <p><i>розрізняє</i> форми земної поверхні;</p> <p><i>класифікує</i> за певними ознаками рослини і тварин своєї місцевості, тіла неживої природи;</p> <p><i>визначає мету</i> дослідження, <i>обирає</i> послідовність дій і обладнання для його виконання;</p> <p><i>виконує дослідницькі завдання:</i> досліджує властивості повітря, води, ґрунту, гірські породи, рослини своєї місцевості; вимірює температуру повітря, води; спостерігає за тваринами, добовими і сезонними змінами у природі; визначає суттєві ознаки об'єктів неживої та живої природи на основі проведених</p>	<p>Повітря. Вода. Водойми рідного краю. Форми земної поверхні. Гірські породи. Ґрунт, його властивості і значення.</p> <p>Будова і різноманітність рослин. Умови вирощування рослин.</p> <p>Тварини дикі та свійські. Спостереження за тваринами.</p> <p>Земля та її форма. Обертання Землі. Рік. Місяць. Доба.</p> <p>Вплив Сонця на сезонні явища в природі</p> <p>Пори року та їх ознаки. Особливості життя рослин та тварин у різні пори року.</p> <p>Спостереження за добовими і сезонним змінами у природі. Охорона природи. Зв'язок людини і природи. Червона книга України.</p> <p>Рукотворні тіла та матеріали, їх властивості.</p> <p>Використання рукотворних матеріалів у побуті.</p> <p>Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.</p>

<p>досліджень;</p> <p><i>фіксує результати досліджень доступними способами і робить висновки;</i></p> <p><i>дізнається про природу, використовуючи різні джерела інформації;</i></p> <p><i>застосовує знання про природу в навчальних і життєвих ситуаціях;</i></p> <p><i>наводить приклади виробів, які допомагають людині у побуті; розповідає про використання матеріалів на основі їх властивостей; знаходить інформацію про найважливіші винаходи людства, використовуючи різноманітні джерела;</i></p> <p><i>робить висновок: природа потребує охорони;</i></p> <p><i>бере посильну участь в природоохоронній діяльності.</i></p>	
---	--

ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ

Пояснювальна записка

Зміст технологічної освітньої галузі реалізовується через навчальний предмет «Дизайн і технології».

Метою навчання дизайну і технологій є розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності, формування ключових та предметної проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-прикладному мистецтві;

- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок застосовувати традиційні та сучасні технології, раціонально використовувати матеріали;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проектно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими змістовими лініями: **«Інформаційно-комунікаційне середовище»**, **«Середовище проектування»**, **«Середовище техніки і технологій»**, **«Середовище соціалізації»**.

Змістова лінія **«Інформаційно-комунікаційне середовище»** охоплює вивчення питань гармонійного поєднання функціональності та естетичності у виробах; пошук та опрацювання тематичної інформації у взаємодії з іншими; дослідження природних, штучних і синтетичних матеріалів; розрізнення та читання графічних зображень; конструювання виробів з готових деталей.

Змістова лінія **«Середовище проектування»** спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів, створення умов для продукування ідей, вибору особисто привабливих об'єктів праці; дизайнерське проектування – моделювання і конструювання; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів за їх властивостями; читання інструкційних карток із зображеннями для поетапного виготовлення виробу.

Змістова лінія **«Середовище техніки і технологій»** передбачає формування навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними інструментами та пристосуваннями; поетапне виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій; раціональне використання матеріалів.

Змістова лінія **«Середовище соціалізації»** спрямована на формування здатності оцінювати та презентувати результати проектно-технологічної діяльності, обговорювати їх з іншими; ефективно використовувати створені вироби; долучатися до благочинної діяльності; виконувати трудові дії в побуті для самообслуговування та якісного облаштування життєвого простору.

Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів праці вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище (орієнтовно 12 год)	
<p><i>спостерігає</i> за природними об'єктами; <i>збирає</i> і <i>заготовляє</i> природні матеріали;</p> <p><i>дотримується</i> правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять; <i>організовує</i> робоче місце;</p>	<p>Природне середовище України. Природні матеріали рідного краю.</p> <p>Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Організація</p>

<p><i>виготовляє</i> поетапно вироби з природних матеріалів за зображеннями або творчим задумом з допомогою дорослих;</p> <p><i>розрізняє</i> вироби декоративно-прикладного мистецтва;</p> <p><i>описує</i> приклади виробів з різних джерел інформації (підручник, фотографії, каталоги, посібники, Інтернет-ресурси, музеї, фільми, мультфільми та ін.);</p> <p><i>називає</i> та <i>обговорює</i> матеріали, корисність та естетичну цінність різних виробів у групі;</p> <p><i>розпізнає</i> матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробів візуально та на дотик;</p> <p><i>пояснює</i> доцільність використання матеріалів вторинної переробки для збереження природних ресурсів (водоймищ, лісу, тварин, корисних копалин тощо);</p> <p><i>розрізняє</i> основні креслярські інструменти, лінії, види графічних зображень;</p> <p><i>читає</i> елементарні графічні зображення;</p> <p><i>складає</i> пласкі та об'ємні геометричні форми, вироби з деталей конструкторів або інших готових елементів (архітектурні споруди, транспортні засоби, роботи та ін.) з допомогою дорослих, самотійно, в парі або в групі</p>	<p>робочого місця. Матеріали, інструменти та пристосування. Вироби з природних матеріалів.</p> <p>Приклади виробів декоративно-прикладного мистецтва (витинанка, гончарство, ткацтво, різьблення, писанкарство, аплікація, вишивка та ін.).</p> <p>Види матеріалів (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солене тісто, нитки, дріт, пластик та ін.).</p> <p>Елементи графічної грамоти. Види конструкторів, навчальних наборів (LEGO, мозаїка, конструктор із дерева, металу, магнітний, банчемс та ін.)</p>
<p>Середовище проектування (орієнтовно 8 год)</p>	
<p><i>продукує</i> ідеї для вибору особисто привабливого об'єкта праці;</p> <p><i>вибирає</i> обґрунтовано об'єкт праці із запропонованих з допомогою вчителя;</p> <p><i>пояснює</i> функціональну та естетичну цінність обраного для проектування і виготовлення виробу;</p> <p><i>розглядає</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги);</p> <p><i>здійснює</i> розмічання ліній на папері і картоні;</p> <p><i>описує</i> усно модель спроектованого виробу;</p> <p><i>пояснює</i> способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом,</p>	<p>Виявлення проблеми. Обґрунтований вибір об'єкта праці для його проектування і виготовлення.</p> <p>Дизайнерське проектування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон,</p>

<p>лелітками, гудзиками, намистинами тощо); <i>добирає</i> матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробу, зокрема і вторинні (природні, штучні і синтетичні);</p> <p><i>розрізняє</i> традиційні і сучасні технології виготовлення виробів (аплікація, ліплення, писанкарство, квілінг тощо); <i>читає</i> графічні зображення для поетапного виготовлення виробу з допомогою дорослих</p>	<p>пінопласт та ін.).</p> <p>Графічні зображення для поетапного виготовлення виробу плоскої та об'ємної форми</p>
<p>Середовище техніки і технологій (орієнтовно 8 год)</p>	
<p><i>працює</i> з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії;</p> <p><i>виготовляє</i> поетапно корисний й естетичний виріб за визначеною послідовністю самостійно або з допомогою дорослих; <i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів та <i>вирізує</i> їх; <i>розміщує</i> деталі виробу на площині; <i>застосовує</i> нероз'ємні з'єднання (склеювання, причіплювання /пластилін, глина/ та ін.); <i>оздоблює</i> деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій;</p> <p><i>раціонально</i> використовує матеріали (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, нитки, дріт, пластик та ін.), зокрема і вторинні з допомогою дорослих</p>	<p>Ручні інструменти та пристосування, органайзери.</p> <p>Виготовлення виробу за інструкційними картками з графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо).</p> <p>Раціональне розмічання та обробка матеріалів</p>
<p>Середовище соціалізації (орієнтовно 7 год)</p>	
<p><i>пояснює</i> корисність та естетичність створеного виробу; <i>презентує</i> результати власної або колективної проектно-технологічної діяльності, обговорює їх з іншими;</p> <p><i>долучається</i> спільно з батьками до благочинної діяльності в групах зі створеними виробами, зокрема для українських воїнів; <i>умотивовує</i> необхідність робити подарунки, допомагати іншим;</p>	<p>Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проекту. Презентабельність та реклама.</p> <p>Діяльність в групах та середовищі. Благочинна діяльність для задоволення потреб оточуючих.</p>

<p><i>розрізняє професії дорослих у сім'ї та родині в сфері матеріального і нематеріального виробництва;</i></p> <p><i>виконує трудові дії в побуті: доглядає за одягом та взуттям (зав'язування шалика, пояса, шнурків), домашніми тваринами, рослинами, ремонтує незначні пошкодження книг, іграшок, готує та сервірує нескладні страви (чай, канапка) за наочним прикладом та допомогою дорослих або спільно із старшими учнями</i></p>	<p>Світ професій.</p> <p>Побутове самообслуговування</p>
--	--

2 клас

<p align="center">Очікувані результати навчання здобувачів освіти</p>	<p align="center">Зміст освіти</p>
<p align="center">Інформаційно-комунікаційне середовище</p>	
<p><i>досліджує природні матеріали за формою, кольорами, властивостями (візуально, на дотик);</i></p> <p><i>порівнює природні і рукотворні форми;</i></p> <p><i>дотримується правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять;</i></p> <p><i>організовує робоче місце;</i></p> <p><i>створює поетапно композицію та вироби з природних матеріалів за зображеннями, зразком або власним задумом;</i></p> <p><i>порівнює традиційні і сучасні вироби декоративно-прикладного мистецтва за матеріалами, техніками виконання, функціональними та естетичними властивостями;</i></p> <p><i>розрізняє основні види народних декоративних візерунків, орнаментів;</i></p> <p><i>виявляє емоційно-ціннісне ставлення до виробів декоративно-прикладного мистецтва;</i></p> <p><i>розрізняє види матеріалів та називає сфери їх використання;</i></p> <p><i>досліджує властивості матеріалів візуально та на дотик;</i></p> <p><i>аргументує доцільність використання вторинних матеріалів для збереження навколишнього середовища;</i></p>	<p>Природне і штучне середовище. Матеріали. Спостереження, імітація, фантазування.</p> <p>Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Організація робочого місця. Інструменти та пристосування. Моделі-аналоги.</p> <p>Характеристики традиційних і сучасних виробів декоративно-прикладного мистецтва, знайомство з народними умільцями свого краю (реально або віртуально).</p> <p>Властивості матеріалів (природні матеріали, папір, картон, пластилін, полімерна глина, солоне тісто, тканина, нитки, шнури, дріт, пластик, пінопласт та ін.).</p>

<p><i>моделює</i> виріб з деталей конструктора за графічними зображеннями або власним задумом (самостійно, в парі або в групі)</p>	<p>Конструктори, навчальні набори з графічними зображеннями, інструкційними картками</p>
<p>Середовище проектування</p>	
<p><i>продукує</i> ідеї для вибору об'єкта праці та обговорює їх з іншими; <i>оцінює</i> проектні ідеї – власні та інших; <i>пояснює</i> вибір особисто привабливого об'єкта праці, відповідаючи на запитання дорослих; <i>обдумує</i> план реалізації задуму в матеріалі;</p> <p><i>прогнозує</i>, яким має бути виріб, його функціональну і естетичну цінність; <i>порівнює</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги); <i>моделює</i> виріб з елементами фантазування; <i>описує</i> модель свого виробу; <i>пояснює</i> способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо); <i>добирає</i> матеріали для виготовлення виробу, застосовує вторинні матеріали;</p> <p><i>використовує</i> традиційні та сучасні технології виготовлення виробів (комбінована аплікація, оригамі, кірігамі, квілінг, витинанка тощо); <i>пояснює</i> визначену послідовність виготовлення спроектованого виробу за зображеннями</p>	<p>Виявлення проблеми. Вибір об'єкта праці для його проектування і виготовлення.</p> <p>Дизайн-проектування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт та ін.). Графічні зображення для послідовного виготовлення виробу плоскої та об'ємної форми.</p> <p>Поетапне проектування технології виготовлення виробу</p>
<p>Середовище техніки і технологій</p>	
<p><i>працює</i> з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії;</p> <p><i>виготовляє</i> поетапно виріб за визначеною послідовністю; <i>здійснює</i> розмічання ліній на папері і картоні <i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів; <i>з'єднує</i> деталі та <i>оздоблює</i> їх з використанням традиційних та сучасних технологій; <i>дотримується</i> послідовності виготовлення виробу з допомогою вчителя;</p> <p><i>раціонально</i> використовує матеріали, зокрема і</p>	<p>Ручні інструменти та пристосування.</p> <p>Виготовлення виробу за графічними зображеннями. Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо).</p> <p>Раціональне</p>

вторинні	використання матеріалів
Середовище соціалізації	
<p><i>обґрунтовує</i> соціальну, функціональну та естетичну цінність створеного виробу; <i>оцінює</i> та <i>презентує</i> результати власної проектно-технологічної діяльності; <i>обговорює</i> результати з іншими;</p> <p><i>долучається</i> до благодійної діяльності в групах з власноруч створеними виробами; <i>умотивовує</i> необхідність робити подарунки, допомагати іншим, бережливо ставитися до природного середовища;</p> <p><i>висловлює</i> емоційно-ціннісне ставлення до професій дорослих у сім'ї та родині своїх друзів, однокласників;</p> <p><i>виконує</i> трудові дії в побуті: дрібний ремонт, доглядає за одягом та взуттям (упорядкування, чищення, пришивання гудзика та ін.), засобами гігієни, іграшками, домашніми тваринами, рослинами, готує та сервірує нескладні страви за наочним прикладом з допомогою дорослих або спільно із старшими учнями, дотримується культури поведінки за столом, гостинно пригощає батьків, друзів тощо</p>	<p>Цінність виконаного проекту для соціальної сфери. Презентабельність та реклама.</p> <p>Благочинна та природоохоронна діяльність в групах та середовищі.</p> <p>Світ професій соціальної сфери.</p> <p>Побутове самообслуговування</p>

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Пояснювальна записка

Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

- формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;
- розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;
- використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікативних технологій і критичного мислення;
- формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;
- розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесною гри, уміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими змістовими лініями: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Змістова лінія **«Рухова діяльність»** передбачає формування в молодших школярів уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, способів рухової та ігрової діяльності, спрямованих на фізичний розвиток, зміцнення здоров'я та формування в молодших школярів умінь і навичок володіння різними способами рухової діяльності; здатності виконання вправ основної гімнастики, організуючих вправ, елементів акробатики, вправ корегувальної спрямованості та тих, що пов'язані з незвичним положенням тіла у просторі, ходьбою, бігом, танцювальними кроками, лазінням і перелізанням, стрибками; навичок володіння м'ячем; розвиток фізичних якостей; формування правильної постави й профілактику плоскостопості.

Змістова лінія **«Ігрова та змагальна діяльність»** передбачає виховання в молодших школярів ініціативності, активності та відповідальності у процесі рухливих і спортивних ігор за спрощеними правилами; забезпечення усвідомлення

важливості співпраці під час ігрових ситуацій; формування уміння боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю сприймати поразку, контролювати свої емоції, організовувати свій час і мобілізувати ресурси, оцінювати власні можливості в процесі ігрової та змагальної діяльності, виконувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за власні рішення користуватися власними перевагами і визнавати недоліки в тактичних діях у різних видах спорту, планувати та реалізувати спортивні проекти (турніри, змагання тощо); формування в молодших школярів умінь і навичок виконання естафет.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність (орієнтовно 60 год)	
<p><i>має уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини;</i></p> <p><i>розуміє терміни з предмету «фізична культура»;</i></p> <p><i>пояснює значення фізичних вправ для формування правильної постави;</i></p> <p><i>називає життєво важливі способи пересування людини;</i></p> <p><i>виконує організовуючі вправи: команди на шиккування в шеренгу, колону по одному, в коло; розмикання на інтервал; загальнорозвивальні вправи без предмета (імітаційного характеру) та з предметами; комплекс вправ ранкової гігієнічної гімнастики, присідання тощо;</i></p>	<p>Фізична культура як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини.</p> <p>Терміни з предмету «фізична культура».</p> <p>Фізичні вправи – засіб формування правильної постави.</p> <p>Життєво важливі способи пересування людини.</p> <p>Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи;</p>
<p><i>виконує ходьбу на носках, на п'ятах, з високим підніманням стегна, у напівприсіді, у присіді, з різними положеннями рук, ходьбу «змійкою»; біг з високим підніманням стегна, із закиданням гомілок із зміною напрямку і різних вихідних положень; танцювальні</i></p>	<p>Вправи для оволодіння навичками пересувань.</p>

<p>кроки; танцювальні імпровізаційні вправи; лазіння по горизонтальній та похилій гімнастичній лаві; по гімнастичній стінці у різних напрямках; перелізання через перешкоду;</p> <p><i>виконує</i> вправи з малим м'ячем; вправи з великим м'ячем;</p> <p><i>володіє</i> елементарними навичками виконання стрибків: на місці на одній нозі, на двох ногах з просуванням уперед, назад, у присіді правим та лівим боком; стрибки в глибину; стрибки у висоту; стрибки у довжину з місця поштовхом однієї і двох ніг;</p> <p><i>виконує</i> вправи для розвитку фізичних якостей: сили – підтягування у висі лежачи та у висі (хлопці), згинання та розгинання рук в упорі лежачи від гімнастичної лави та від підлоги (хлопці); швидкості – повторний біг на 3–4х10 м; пришвидшення з різних вихідних положень; витривалості – біг по чергово з ходьбою; пересування на лижах; нахили тулуба в різних напрямках у положенні стоячи, пружні нахили у положенні сидячи; “напівшпагат”, “шпагат”; координації – пересування по підвищеній і обмеженій за площиною опорі, “човниковий” біг 4х9 м, 3х10 м;</p>	<p>Вправи для опанування навичок володіння м'ячем.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками стрибків.</p> <p>Вправи для розвитку фізичних якостей.</p>
<p><i>виконує</i> загальнорозвивальні вправи без предметів на місці; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу; згинання та розгинання верхніх кінцівок, колові рухи руками у фронтальній та сагітальній площині; загальнорозвивальні вправи в русі: різновиди ходьби, бігу, стрибків; вправи на координацію; загальнорозвивальні вправи з предметами;</p> <p><i>виконує</i> пересування на лижах: організовуючі команди і прийоми, пересування, повороти;</p> <p><i>виконує</i> вправи у воді, плавання; *</p>	<p>Вправи для формування постави і профілактики плоскостопості.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками пересувань на лижах.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками плавання. *</p>

<i>дотримується правил</i> безпечної поведінки для себе та однокласників у воді.	Правила безпечної поведінки на воді.
Ігрова та змагальна діяльність (орієнтовно 45 год)	
<i>бере участь</i> у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор;	Рухливі ігри та естафети.
<i>дотримується правил</i> безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності.	Правила безпечної поведінки в процесі рухової та змагальної діяльності.

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність	
<i>розуміє</i> значущість рухового режиму для зміцнення здоров'я та фізичного розвитку;	Руховий режим дня молодшого школяра.
<i>пояснює</i> значення і правила ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурних хвилин та фізкультурних пауз для фізичного розвитку та здоров'я людини; значущість загартування як засобу зміцнення здоров'я;	Значення і правила виконання ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурної хвилини та фізкультурної паузи.
<i>дотримується</i> рухового режиму протягом дня; <i>називає</i> основні фізичні якості людини, фізичні вправи та їх вплив на формування фізичних якостей;	Рухова активність протягом дня. Фізичні вправи та їх вплив на формування фізичних якостей.
<i>дотримується</i> правил особистої гігієни в режимі дня;	Правила особистої гігієни молодшого школяра.
<i>виконує</i> організовуючі вправи команди на розмикання й змикання приставними кроками, перешикування із колони по одному в колону	Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи:

<p>по три (чотири);</p>	
<p><i>добирає та виконує</i> загальнорозвивальні вправи: комплекси вправ ранкової гімнастики без предмета (імітаційного характеру), з м'ячем, скакалкою; комплекси фізкультурних пауз та фізкультурних хвилинок;</p> <p><i>виконує</i> присідання; виси; підтягування у висі (хлопці), у висі лежачи (дівчата); елементи акробатики;</p> <p><i>володіє</i> навичками пересувань: ходьба широкими кроками, зі зміною частоти кроку; ходьба із пришвидшенням та уповільненням, приставним кроком правим і лівим боком; біг; біг по чергово з ходьбою; танцювальні кроки; лазіння; подолання штучних перешкод;</p> <p><i>володіє</i> навичками виконання вправ з малим м'ячем: метання малого м'яча у щит; метання малого м'яча у горизонтальну ціль; метання малого м'яча з-за голови на дальність;</p> <p><i>виконує</i> вправи з великим м'ячем: кидки м'яча знизу із положення сидячи та стоячи, передавання і ловіння м'яча двома руками від грудей (у колі, парах, трійках), передача м'яча двома руками з ударом об підлогу; ведення м'яча правою та лівою рукою з одночасними кроками; зупинки м'яча, що котиться, підшвою та внутрішньою стороною ступні, удари внутрішньою стороною ступні по м'ячу, що котиться; ведення м'яча внутрішньою та зовнішньою частинами підйому (по прямій, по дузі, між стійками);</p> <p><i>виконує</i> стрибки на місці з поворотами на 45, 90, 180 градусів по «купинах»; стрибки зі скакалкою; стрибки через довгу скакалку, яка обертається вперед; стрибки у глибину з висоти до 80 см з м'яким приземленням; стрибки у висоту; стрибки через перешкоди висотою до 50 см поштовхом однією та двома ногами; стрибки у висоту з прямого розбігу (через гумову мотузку); стрибки у довжину</p>	<p>а) загальнорозвивальні вправи;</p> <p>б) положення тіла у просторі: сіди, упори, виси, елементи акробатики.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками пересувань.</p> <p>Вправи для опанування навичок володіння малим м'ячем.</p> <p>Вправи з великим м'ячем.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками стрибків.</p>

<p>тощо;</p> <p><i>виконує</i> фізичні вправи для розвитку фізичних якостей: сили – загальнорозвивальні вправи з гімнастичними палицями; кидки баскетбольного м'яча з-за голови із різних положень; лазіння по горизонтальній гімнастичній лаві однойменним та різнойменним способами (без допомоги ніг); багатоскоки; стрибки через перешкоди; підтягування у висі та у висі лежачи (хлопці); пересування у положенні сиду, зігнувши ноги (у різних напрямках); швидкості – пришвидшення з різних вихідних положень, повторний біг 3–10 м, біг із пришвидшеннями за сигналом; стрибки зі скакалкою; витривалості – біг у чергуванні з ходьбою до 1000 м, біг на дистанцію до 500 м малої інтенсивності; гнучкості – махові рухи правою і лівою ногою у бічній і лицьовій площині, стоячи біля опори та під час ходьби; прогинання та вигинання тулуба у положенні упору стоячи на колінах; пружні похитування у положенні випаду; прогинання тулуба у положенні лежачи на животі; координації – подолання перешкод, ходьбу на носках, ходьба по підвищеній і обмеженій за площиною опорі з різними положеннями рук; пересування із підкиданням дрібних предметів; вправи зі зміною положення тіла у просторі; розслаблення м'язів рук, ніг, тулуба у різних положеннях;</p> <p><i>добирає</i> та <i>виконує</i> фізичні вправи для формування правильної постави і профілактики плоскостопості: загальнорозвивальні вправи на місці без предметів; вправи для м'язів шиї, нахили та повороти голови; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу: згинання та розгинання верхніх кінцівок, кругові рухи руками, нахили в сторони, пружні рухи;</p> <p><i>виконує</i> загальнорозвивальні вправи в русі: ходьба, біг, стрибки, випади, повороти тулуба</p>	<p>Вправи для розвитку фізичних якостей.</p> <p>Вправи для формування постави і профілактики плоскостопості.</p> <p>Загальнорозвивальні вправи в русі, з предметами, вправи на відчуття правильної</p>
--	--

<p>під час бігу, ходьба з різними положеннями рук; вправи на координацію; загальнорозвивальні вправи з предметами: з гімнастичними палицями, м'ячами, зі скакалками, обручами, мішечками піску на голові під час ходьби; загальнорозвивальні вправи на відчуття правильної постави;</p> <p><i>володіє</i> навичками пересувань на лижах: лижні ходи, повороти, спуски, підйоми, гальмування;</p> <p><i>виконує</i> вправи у воді: багаторазові видихи у воду; вправи для оволодіння рухами ногами у плаванні стилями кроль на грудях та кроль на спині; вправи для оволодіння рухами руками як у плаванні стилем кроль на грудях; плавання; *</p> <p><i>дотримується правил</i> безпечної поведінки для себе та однокласників у воді.</p>	<p>постави; вправи для профілактики плоскостопості.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками пересувань на лижах.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками плавання. *</p> <p>Правила безпечної поведінки на воді.</p>
Ігрова та змагальна діяльність	
<p><i>бере участь</i> у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор;</p> <p><i>дотримується правил</i> безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності.</p>	<p>Рухливі ігри та естафети.</p> <p>Правила безпечної поведінки в процесі рухової та змагальної діяльності.</p>

МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

МИСТЕЦТВО

Пояснювальна записка

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Реалізація поставленої мети здійснюється за **змістовими лініями**: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної

мистецької освіти.

Змістова лінія **«Художньо-творча діяльність»** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.

Змістова лінія **«Сприймання та інтерпретація мистецтва»** спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення.

Реалізація змістової лінії **«Комунікація через мистецтво»** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню *ключових компетентностей*, зокрема, у процесі:

- усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності (*вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною*).
- здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) (*математична компетентність*).
- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (*компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність*);
- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (*інформаційно-комунікаційна компетентність*);
- формування уміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (*навчання впродовж життя*);
- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання

задоволення (впливу на власний емоційний стан) (*громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей*);

- опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (*культурна компетентність*)
- проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (*підприємливість та фінансова грамотність*);
- виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (*інноваційність*).

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через інтегровані курси або предмети вивчення за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

1 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність (орієнтовно 32 год)	
<p><i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері;</p> <p><i>дотримується</i> правил співу (постава, дихання)</p> <p><i>створює</i> елементарний ритмічний супровід до пісні;</p> <p><i>виконує</i> пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою рухів;</p> <p><i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей);</p> <p><i>добирає</i> тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу;</p> <p><i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо);</p> <p><i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах;</p> <p><i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту);</p>	<p>Спів. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах. Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики.</p> <p>Інсценізація пісень, створення театралізованих образів.</p> <p>Гра на музичних інструментах (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо): створення елементарного ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо.</p> <p>Знайомство з нотним записом (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половинна, чверть, восьма).</p> <p>Використання музичної діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>

відтворює прості форми предметів і об'єктів довкілля фарбами (акварель, гуаш), графічними та пластичними матеріалами;
розміщує пропорційно зображення, використовуючи всю площину аркуша;
компоує (з допомогою учителя) зображення у форматі (вертикальний, горизонтальний);
створює елементарний стрічковий візерунок, прості декоративні розписи;
використовує у роботі основні, похідні, теплі й холодні кольори;
змішує та розбавляє водою фарби для отримання різних відтінків кольорів;
користується фарбами (акварель, гуаш), олівцями (кольоровими, восковими), пластиліном, фломастерами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо;
спостерігає різноманітність і красу природних форм, рослин, птахів, тварин у навколишньому середовищі;
досліджує і виявляє цікаве, незвичайне у довкіллі;
наводить приклади геометричної подібності природних та штучних об'єктів;
працює (вирізує, конструює) з папером, з природним матеріалом;
дотримується правил техніки безпеки;
експериментує з кольорами, лініями, формами тощо
прикрашає (за допомогою дорослого) середовище, в якому живе і навчається;
виконує нескладні ролі, етюди-наслідування;
вправляється над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жести, перевтілюючись у різних персонажів;
розуміє правила поведінки в театрі;
рухається в ритмі і темпі музики, узгоджує свої рухи з музичним супроводом (співом);
орієнтується у просторі;
придумує образи і створює їх знайомими засобами мистецької виразності;

імпровізує засобами пантоміми (міміка, жести);
виконує твори мистецтва (співає, малює,

Використання різних ліній, плям, форм, кольорів і їх відтінків для створення візуальних образів.
 Організація робочого місця.
 Створення зображень графічними матеріалами, фарбами. Елементарне компоування елементів композиції (площинної, об'ємної).
 Вирізування, конструювання з паперу.
 Робота з природними матеріалами.
 Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо).
 Ліплення з пластичних матеріалів.
 Дотримання охайності та правил техніки безпеки.
 Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів.
 Прикрашення місця, де навчається, живе.
 Використання образотворчої діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.

 Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-

танцює, декламує тощо), які подобаються; <i>називає</i> свої уподобання у мистецтві	наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести).
--	---

Сприймання та інтерпретація мистецтва (орієнтовно 30 год)

<p><i>сприймає</i> твір мистецтва та <i>висловлює</i> враження, <i>добирає</i> із запропонованих слів співзвучні особистим емоціям; <i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко); регістр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру), характеризує мелодію;</p> <p><i>визначає</i> колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та учнівських робіт; <i>порівнює</i> музичні та візуальні образи; <i>помічає</i> красу в довкіллі; <i>орієнтується</i> у видах театру (ляльковий, музичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм) <i>називає</i> твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що співзвучні особистим емоціям та враженням.</p> <p>Визначення засобів виразності твору мистецтва. Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням. Знайомство з деякими видами театру та кіномистецтва. Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення</p>
--	--

Комунікація через мистецтво (орієнтовно 8 год)

<p><i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо);</p> <p><i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва, зокрема, змісту анімаційних фільмів, театральних вистав тощо;</p> <p><i>дотримується</i> правил творчої співпраці</p>	<p>Презентація та характеристика власних творчих досягнень.</p> <p>Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій тощо). Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо).</p> <p>Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p>
--	---

<i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i> , що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано	
--	--

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність	
<p><i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері, темпі, динаміці; <i>дотримується</i> правил співу (постава, дихання, інтонація) <i>виконує</i> пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою, виразним інтонуванням; добирає реквізит; <i>створює</i> варіанти ритмічного супроводу до пісні;</p> <p><i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей), зокрема у різних темпах; <i>обирає</i> тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу; <i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо); <i>придумує</i> образи і <i>створює</i> їх знайомими засобами музичної виразності;</p> <p><i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах; <i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (нота, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половинна, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту);</p>	<p>Спів (співацька постава, дихання, інтонація, дикція).</p> <p>Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо.</p> <p>Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики. Інсценізація пісень, створення театралізованих образів. Знайомство з нотною грамотою (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половинна,</p>

<p><i>проявляє</i> інтерес до творів мистецтва та мистецької діяльності;</p> <p><i>виконує</i> прості живописні, графічні, декоративні, пластичні композиції;</p> <p><i>складає</i> та розташовує на площині (в просторі) окремі елементи зображень (форм) в просту композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну, просторову);</p> <p>відповідно задуму, <i>обирає</i> формат (вертикальний, горизонтальний) композиції;</p> <p><i>використовує</i> всю площину аркуша;</p> <p><i>використовує</i> основні, похідні, ахроматичні, теплі й холодні кольори; <i>утворює</i> відтінки кольорів;</p> <p><i>експериментує</i> з кольорами, лініями, формами тощо;</p> <p><i>користується</i> художніми та природними матеріалами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо;</p> <p><i>працює</i> (вирізує, конструює) з папером, з природними матеріалами;</p> <p><i>дотримується</i> правил техніки безпеки;</p> <p><i>бере участь у прикрашенні</i> середовища, в якому живе і навчається;</p> <p><i>виконує</i> нескладні ролі, етюди-наслідування;</p> <p><i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жести, перевтілюючись у різних персонажів;</p> <p><i>рухається</i> в ритмі і темпі музики, <i>узгоджує</i> свої рухи з музичним супроводом (співом);</p> <p><i>орієнтується</i> у просторі;</p> <p><i>дотримується</i> правил поведінки в театрі;</p> <p><i>імпровізує</i> засобами пантоміми (міміка, жести);</p> <p><i>вирізняє</i> види мистецької діяльності, звернення до яких поліпшує його/її настрій</p>	<p>чверть, восьма).</p> <p>Малювання графічними матеріалами, фарбами.</p> <p>Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна).</p> <p>Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів та їх відтінків для створення візуальних образів.</p> <p>Вирізування, конструювання з паперу.</p> <p>Робота з природними матеріалами.</p> <p>Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів. різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо).</p> <p>Ліплення з пластичних матеріалів різними прийомами і способами.</p> <p>Прикрашення місця, де навчається, живе.</p> <p>Організація робочого місця. Дотримання охайності та правил техніки безпеки.</p> <p>Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування.</p>
--	---

	<p>Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести). Використання видів мистецької діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>
Сприймання та інтерпретація мистецтва	
<p><i>сприймає</i> твір мистецтва та <i>висловлює</i> враження, добираючи із запропонованих слова, які співзвучні особистим емоціям; <i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко); регістр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру, окремих музичних інструментів (сопілка, бубон, барабан, скрипка, бандура, фортепіано тощо)), характеризує мелодію;</p> <p><i>визначає</i> колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та учнівських робіт;</p> <p><i>порівнює</i> музичні та візуальні образи, твори мистецтва та явища довкілля;</p> <p><i>розрізняє</i> види театру (ляльковий, музичний, драматичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм); <i>використовує</i> театральну термінологію (сцена, актор, костюм, декорація);</p> <p><i>виявляє</i> твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що співзвучні особистим емоціям та враженням.</p> <p>Визначення засобів виразності твору.</p> <p>Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням.</p> <p>Знайомство з деякими видами театру (ляльковий, музичний, драматичний), кіномистецтва (кінофільм, мультфільм (графічна, пластична, лялькова анімація)).</p> <p>Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>
Комунікація через мистецтво	
<p><i>виявляє</i> (з допомогою вчителя) та бере участь в обговореннях інформації, отриманої з творів мистецтва;</p>	<p>Виховні ситуації: обговорення (з допомогою вчителя) інформації – сюжетів, характерів персонажів тощо,</p>

<p><i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо);</p> <p><i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i>, що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано;</p> <p><i>готовий / -а</i> до того, що може не вийти з першого разу так, як задумав / -ла;</p> <p><i>виявляє</i> досягнення у художньо-творчій діяльності однолітків;</p> <p><i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва;</p> <p><i>обговорює</i> з однолітками свої враження від творів різних видів мистецтва відомих митців, від дитячої творчості;</p> <p><i>дотримується</i> правил взаємодії і творчої співпраці.</p>	<p>отриманої з творів мистецтва.</p> <p>Презентація та характеристика власних творчих досягнень.</p> <p>Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій, флеш-моби тощо);</p> <p>Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо)</p> <p>Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p>
--	---

ІНФОРМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ ІНФОРМАТИКА

Пояснювальна записка

Метою навчання інформатиці є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування інформатичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів уявлення про роль інформаційно-комунікаційних технологій у житті людини;
- формування вмінь описувати об'єкти реальної та віртуальної дійсності різноманітними засобами подання інформації;

- формування початкових навичок інформаційної діяльності, зокрема вмінь опрацьовувати текстову та графічну інформацію;
- формування у дітей початкового досвіду використання комп'ютерної техніки для розв'язування навчальних, творчих і практичних задач;
- розвиток логічного, алгоритмічного, творчого та об'єктно-орієнтованого мислення учнів.

За результатами формування предметної компетентність випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для:

- доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію);
- опрацювання інформації;
- перетворення інформації із однієї форми в іншу;
- створення інформаційних моделей;
- оцінки інформації за її властивостями.

Програма побудована лінійно-концентрично (з горизонтальним поглибленням):

Рівні навчання Засоби та об'єкти навчання	2 клас	3 клас	4 клас
	Графічний редактор	Текстовий редактор	Середовище програмування
Змістові лінії			
Інформація. Дії з інформацією	☀	☀	☀, зокрема пошук інформації у мережі Інтернет
Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією	☀	☀	☀
Комп'ютерні програми. Меню та інструменти	☀	☀	☀
Об'єкт. Властивості об'єкта	☀	☀	☀
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання.	☀	☀	☀
Алгоритми	☀	☀	☀

2 клас

Програмне забезпечення, яке використовується: графічний редактор (офлайн та онлайн версії), зокрема графічний редактор середовища Scratch

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Інформація. Дії з інформацією	
<i>пояснює</i> значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного	Навколишній світ та інформація. Види інформації за способом

<p>досвіду; <i>наводить приклади</i> значення інформації для себе особисто; <i>називає</i> органи чуття, якими людина отримує інформацію із навколишнього середовища; <i>наводить приклади</i> інформації у різних видах: текстовій, графічній, звуковій тощо; <i>розрізняє</i> правдиву і неправдиву інформацію, припущення і фантазію; <i>використовує</i> мережі для отримання інформації та спілкування під контролем дорослих; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень</p>	<p>подання.</p>
<p>Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією</p>	
<p><i>розуміє</i>, що комп'ютер та інші комп'ютерні пристрої це інструменти для виконання дій з інформацією; <i>наводить приклади</i> технічних засобів, що допомагають передавати інформацію, поширювати інформацію; <i>використовує</i> цифрові пристрої у близькому для себе середовищі; <i>пояснює</i>, чому і як потрібно захищати себе і цифрові пристрої; <i>звертається</i> за допомогою у випадку наявності проблем та збоїв у роботі комп'ютера; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень</p>	<p>Комп'ютерна техніка, як засіб здійснення дій з інформацією.</p>
<p>Об'єкт. Властивості об'єкта</p>	
<p>Учень/учениця: <i>називає</i> об'єкти навколишнього світу, властивості конкретних об'єктів та значення властивостей; <i>описує</i> об'єкт називаючи його властивості та їх значення; <i>порівнює</i> об'єкти за значеннями властивостей; <i>спостерігає</i> за об'єктами, <i>визначає</i> спільні та відмінні ознаки/властивості; <i>наводить приклади</i> об'єктів, що відповідають заданим властивостям</p>	<p>Створення простих геометричних моделей об'єктів за описом їх властивостей. Зміна значень властивостей об'єкта (колір контуру, колір фону, форма об'єкта)</p>

<p><i>оцінює результати своїх навчальних досягнень</i></p>	
<p>Комп'ютерні програми. Меню та інструменти</p>	
<p><i>запускає</i> знайомі програми; <i>завершує</i> роботу з програмою; <i>називає</i> інструменти малювання у графічному редакторі; <i>обирає</i> інструмент малювання для досягнення конкретного результату; <i>створює</i> не складні малюнки за зразком; <i>створює</i> зображення об'єктів що складаються з геометричних фігур та <i>змінює</i> значення властивостей; <i>вміє</i> змінити колір контуру або тла об'єкта обравши зразком колір іншого об'єкта за допомогою відповідних інструментів графічного редактора; <i>виконує</i> завдання із розфарбування або перефарбування малюнків; <i>пропонує</i> власні кольорові рішення малюнка; <i>пояснює</i> добір кольорів; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень</p>	<p>Меню комп'ютерної програми. Огляд різних прикладів меню. Інструменти комп'ютерних програм. Графічний редактор. Інструменти графічного редактора та їх налаштування. Створення та редагування не складних малюнків. Добір кольорової гами малюнка Збереження малюнків</p>
<p>Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання</p>	
<p><i>об'єднує</i> об'єкти за їх властивостями або значеннями властивостей; <i>створює</i> візуальну відповідь простих та складених геометричних задач; <i>виділяє</i> та <i>переносить</i> фрагменти малюнка; <i>створює</i> графічні відповіді до навчальних завдань; <i>знаходить</i> приклади повторення і послідовності дій у повсякденній діяльності, близькому для себе середовищі; <i>визначає</i> закономірність об'єктів; <i>відтворює</i> послідовність об'єктів із заданою закономірністю; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень</p>	<p>Перенесення фрагментів малюнка. Виділення і впорядкування даних за певною ознакою. Прості та складені сюжетні геометричні задачі. Копіювання фрагментів малюнку.</p>
<p>Лінійні алгоритми</p>	
<p>Учень/учениця:</p>	<p>Створення малюнків за готовими</p>

<p><i>визначає</i> послідовність кроків для виконавців; <i>знаходить помилки</i> у алгоритмах; <i>визначає</i> результат виконання лінійного алгоритму побудови простого геометричного зображення; <i>створює</i> малюнок за лінійним алгоритмом; <i>пропонує</i> власні алгоритми створення не складних геометричних зображень; <i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень</p>	<p>алгоритмами Складання власних графічних алгоритмів</p>
<p>Додаткові теми: онлайн графічні редактори, редагування малюнків за допомогою програмного забезпечення смартфонів.</p>	

Очікувані результати навчання здобувачів освіти за третій рік навчання.

Мовно-літературна освітня галузь Українська мова

Мета – формування мотивації вивчення української мови; розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності; формування комунікативної та інших ключових компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; розвиток логічного, критичного та образного мислення, мовленнєво-творчих здібностей; формування готовності до вивчення української мови в гімназії. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань: – виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення; – розвиток зв’язного мовлення, уяви, пізнавальних здібностей, логічного, критичного та образного мислення школярів; – формування повноцінної навички письма, уміння брати участь у діалозі, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення; – дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови; – залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях. Реалізація зазначених мети і завдань здійснюється за такими змістовими лініями: «Взаємодіємо усно», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища». Змістова лінія «Взаємодіємо усно» спрямована на формування в учнів початкової школи умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей. Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» передбачає формування в учнів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої

думки, почуття, ставлення та взаємодія з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності. Змістова лінія «Досліджуємо медіа» спрямована на формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти. Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» передбачає дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування у школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя. На вивчення української мови в 3 і 4 класах виділено по 122 години (3,5 години на тиждень). Рекомендовано 3 години на тиждень проводити уроки української мови, 1 годину на два тижні – урок розвитку зв'язного мовлення.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
<p>уважно слухає репліки співрозмовника, уточнює почуте в діалозі з огляду на ситуацію спілкування; [3 МОВ 1.1]</p> <p>сприймає уважно монологічне висловлення з конкретною метою; [3 МОВ 1.1]</p> <p>розуміє й адекватно виконує навчальні дії відповідно до прослуханої інструкції, настанови вчителя; [3 МОВ 1.1]</p> <p>передає зміст почутого (послідовність подій у розповіді, перелік ознак в описі, наведені аргументи в міркуванні); [3 МОВ 1.2]</p> <p>добирає заголовки до частин прослуханого тексту; [3 МОВ 1.2]</p> <p>визначає тему і мету усного повідомлення; [3 МОВ 1.4]</p> <p>вибирає інформацію з почутого з певною метою, використовує її для створення власних висловлень; [3 МОВ 1.3]</p> <p>визначає позицію мовця, погоджується з нею або заперечує; [3 МОВ 1.5]</p> <p>висловлює власні думки з приводу почутого, аргументує їх, спираючись на власний досвід; [3 МОВ 1.6]</p> <p>вступає і підтримує діалог на теми, пов'язані з важливими життєвими ситуаціями; [3 МОВ 1.7]</p> <p>аргументує свої думки під час розмови; [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.7]</p> <p>виявляє доброзичливе ставлення до думок</p>	<p>Сприймання усної інформації.</p> <p>Робота над розумінням діалогічного й монологічного мовлення.</p> <p>Сприймання і розуміння навчальних інструкцій, настанов.</p> <p>Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.</p> <p>Відтворення змісту прослуханого своїми словами.</p> <p>Визначення теми і мети почутої інформації.</p> <p>Вибір необхідної інформації з почутого.</p> <p>Оцінювання усної інформації.</p> <p>Вираження власної думки щодо змісту прослуханого.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p>

<p>інших; дотримується етичних норм спілкування, правил етикету; [3 МОВ 1.8]</p> <p>вживає у процесі спілкування правильні форми звертань, слів, що виражають прохання, пропозицію, побажання, вибачення; [3 МОВ 1.7], [3 МОВ 1.8]</p> <p>формулює розгорнуту відповідь на поставлене запитання; [3 МОВ 1.6]</p> <p>доводить аргументовано свою думку; [3 МОВ 1.6]</p> <p>будує усне зв'язне висловлення (розповідь, опис, міркування) за малюнком, ситуацією з опорою на допоміжні матеріали (частиною тексту, планом, опорними словами, словосполученнями) [3 МОВ 1.6]</p> <p>бере участь у створенні есе під керівництвом учителя; [3 МОВ 1.6]</p> <p>використовує виражальні засоби мови; [3 МОВ 1.7]</p> <p>висловлює власну думку про предмети, явища, події [3 МОВ 1.6]</p>	<p>Створення усних монологічних висловлень (розповідь, опис, міркування, есе) самостійно та з опорою на дидактичні матеріали (даним початком, основною частиною або кінцівкою, складеним планом).</p> <p>Використання виражальних засобів мови</p>
<p>Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»</p>	
<p>дотримується загальних правил письма; [3 МОВ 3.1]</p> <p>дотримується пропорційної висоти, ширини, нахилу великих і малих букв та пунктуаційних знаків (! ?) у зошиті в одну лінійку; [3 МОВ 3.1]</p> <p>нарощує швидкість письма, безвідривно поєднуючи елементи букв та букви між собою; [3 МОВ 3.1]</p> <p>прискорює письмо в міру своїх психофізіологічних можливостей, не спотворюючи форми букв та їх поєднань; [3 МОВ 3.1]</p> <p>пише розбірливо; [3 МОВ 3.1]</p> <p>оформлює охайно письмову роботу в зошиті в одну лінію; [3 МОВ 3.1]</p> <p>дотримується абзаців, полів зошита; [3 МОВ 3.1]</p> <p>записує слова в колонку; [3 МОВ 3.1]</p> <p>обирає для оформлення повідомлення відповідний шрифт, розмір і колір букв тощо; [3 МОВ 3.1]</p> <p>створює письмове висловлення (розповідь, опис) на добре відому й цікаву тему, на основі</p>	<p>Розвиток навички письма. Дотримання графічних, гігієнічних і технічних правил письма.</p> <p>Формування навички письма в графічній сітці в одну лінію. Розвиток швидкості письма: безвідривне поєднання елементів букв и, л, п; н, р, ф та 3-4 букв між собою типу дим, мили, ориз, трив без викривлення графем.</p> <p>Дотримання культури оформлення письмових робіт. Побудова зв'язних текстів (розповідь, опис, міркування).</p>

<p>вражень від прочитаного твору, переглянутого фільму, ситуації з життя; [3 МОВ 3.1], [3 МОВ 3.2] висловлює своє ставлення до того, про що пише; [3 МОВ 3.1]</p> <p>складає і записує художні і науково-популярні описи за поданим зразком, використовуючи інформацію з різних джерел; [3 МОВ 3.1]</p> <p>будує текст-міркування за зразком та поданим початком; [3 МОВ 3.1]</p> <p>письмово переказує текст розповідного змісту; [3 МОВ 3.1]</p> <p>використовує у власних текстах виражальні засоби мови; [3 МОВ 3.1]</p> <p>оформлює власне висловлення так, щоб воно було грамотним (у межах вивченого) і зрозумілим; [3 МОВ 3.1]</p> <p>знаходить і акуратно виправляє у власному тексті помилки (графічні, орфографічні, граматичні, лексичні і стилістичні), орієнтуючись на пам'ятку, підготовлену вчителем; [3 МОВ 3.3] обговорює письмові роботи (власні й однокласників) у парі, невеликій групі, визначає позитивні характеристики [3 МОВ 3.3]</p>	<p>Письмове переказування тексту розповідного змісту.</p> <p>Висловлення власного ставлення до змісту написаного.</p> <p>Використання виражальних засобів мови. Перевірка та редагування текстів.</p> <p>Обговорення письмових робіт</p>
<p>Змістова лінія «Досліджуємо медіа»</p>	
<p>сприймає доступні медіатексти; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 2.1]</p> <p>визначає мету простих медіаповідомлень; [3 МОВ 1.4], [3 МОВ 2.2]</p> <p>інтерпретує медіаповідомлення на основі власного досвіду; [3 МОВ 1.4], [3 МОВ 2.2]</p> <p>виділяє цікаву для себе інформацію; [3 МОВ 1.3] намагається виявити приховану інформацію в медіапродуктах; [3 МОВ 1.4]</p> <p>пояснює свою реакцію на медіаповідомлення (як буде реагувати у відповідь); [3 МОВ 1.5]</p> <p>створює прості медіапродукти (листівка, запрошення, sms-повідомлення, фотоколаж, книжечка тощо); [3 МОВ 1.7], [3 МОВ 3.2]</p> <p>пояснює, кому і для чого призначені створені ним медіапродукти [3 МОВ 1.7]</p>	<p>Сприймання простих медіатекстів, виявлення в них очевидних ідей та прихованої інформації.</p> <p>Висловлення власного ставлення до медіаповідомлень.</p> <p>Створення простих медіапродуктів</p>
<p>Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»</p>	

<p>правильно вимовляє слова з апострофом, звуками [г], [дж], [дз], [дз’], дзвінкими приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим, ненаголошеними голосними [е], [и], подовженими приголосними звуками; [3 МОВ 4.1] правильно наголошує загальноживані слова; [3 МОВ 4.1] відтворює напам’ять український алфавіт; [3 МОВ 4.1] розташовує 7-9 слів за алфавітом, орієнтуючись на першу і другу літери □ [3 МОВ 4.1] користується алфавітом під час роботи з навчальними словниками; [3 МОВ 4.1] пояснює пряме і переносне значення слів; [3 МОВ 4.1] добирає до поданого слова 1-2 найуживаніші синоніми, антонім; [3 МОВ 4.1] користується навчальними словниками синонімів, антонімів; [3 МОВ 2.5] розпізнає найуживаніші багатозначні слова і пояснює їх різні значення; [3 МОВ 4.1] знаходить і пояснює роль синонімів, антонімів, багатозначних слів у тексті; [3 МОВ 4.1] доречно використовує у власних висловленнях слова в прямому і переносному значеннях, синоніми, антоніми, багатозначні слова; [3 МОВ 4.2] визначає і пояснює роль закінчення, кореня, префікса, суфікса в слові; [3 МОВ 4.1] розрізняє спільнокореневі слова і форми того самого слова (з допомогою вчителя); [3 МОВ 4.1] пояснює, що таке орфограма; [3 МОВ 4.1] розпізнає слова з орфограмами і перевіряє їх; [3 МОВ 4.1] правильно записує слова з ненаголошеними голосними [е], [и] в корені, які перевіряються наголосом; [3 МОВ 4.1] користується орфографічним словником для перевірки написання слів з ненаголошеними [е], [и], що не перевіряються наголосом; [3 МОВ 4.1] правильно записує слова з префіксами роз-, без-, з- (с-); [3 МОВ 4.1] розпізнає в тексті і самостійно добирає</p>	<p>Дослідження фонетичних закономірностей української мови. Дотримання орфоепічних вимог у власному мовленні.</p> <p>Застосування алфавіту.</p> <p>Дослідження будови слова. Розрізнення форм слова і споріднених слів. Дослідження орфограм, пов’язаних з будовою слова.</p> <p>Спостереження за номінативною функцією іменників у мовленні. Розрізнення назв істот і неістот, власних і загальних іменників. Визначення роду іменників. Змінювання іменників за числами. Вживання іменників у власних висловленнях.</p>
--	---

<p>іменники, ставить до них питання; [3 МОВ 4.1] розпізнає іменники, які називають опредмечені дії, ознаки; [3 МОВ 4.1] розрізняє іменники – назви істот і неістот, правильно ставить до них питання; [3 МОВ 4.1] розрізняє власні і загальні іменники; [3 МОВ 4.1] записує власні іменники з великої букви; [3 МОВ 4.1] визначає рід іменників; [3 МОВ 4.1] змінює іменники за числами; [3 МОВ 4.1] доречно вживає іменники у власному мовленні; [3 МОВ 4.2] розпізнає прикметники в тексті; [3 МОВ 4.1] пояснює роль прикметників у мовленні; [3 МОВ 4.1] будує словосполучення прикметників з іменниками, встановлює між ними граматичний зв'язок за допомогою питань; [3 МОВ 4.1] змінює прикметники за родами і числами у сполученні з іменниками; [3 МОВ 4.1] розпізнає граматичну форму прикметника за родовим закінченням, поставленим питанням, за іменником, з яким він зв'язаний; [3 МОВ 4.1] вживає прикметники у власних висловленнях з метою їх увиразнення; [3 МОВ 4.2] розпізнає серед слів числівники, які відповідають на питання скільки?; [3 МОВ 4.1] правильно вимовляє, наголошує і записує числівники, які використовуються для запису дати в зошиті; [3 МОВ 4.1] правильно читає числові вирази; [3 МОВ 4.1] розпізнає дієслова в тексті, ставить до них питання; [3 МОВ 4.1] розрізняє часові форми дієслів; [3 МОВ 4.1] змінює дієслова за часами; [3 МОВ 4.1] правильно записує не з дієсловами; [3 МОВ 4.1] добирає дієслова-синоніми, антоніми, з прямим і переносним значеннями і доречно вживає їх у власних висловленнях; [3 МОВ 4.1], [3 МОВ 4.2] правильно інтонує речення, різні за метою висловлювання та вираженням почуттів; [3 МОВ 4.1] правильно будує і записує розповідні,</p>	<p>Дослідження ролі прикметників у мовленні. Встановлення зв'язку прикметників з іменниками. Змінювання прикметників за родами і числами. Використання прикметників у власному мовленні.</p> <p>Засвоєння правильної вимови і правопису найуживаніших числівників.</p> <p>Дослідження ролі дієслів у мовленні. Змінювання дієслів за часами. Правопис <i>не</i> з дієсловами. Вживання дієслів у власному мовленні.</p> <p>Дослідження речень, різних за метою висловлювання, інтонацією, зі звертаннями. Визначення в реченні головних і другорядних членів. Встановлення зав'язків між словами в словосполученні і реченні. Побудова різних видів речень.</p>
---	---

<p>питальні, спонукальні, окличні і неокличні речення; [3 МОВ 4.1]</p> <p>правильно інтонує і записує речення зі звертанням; [3 МОВ 4.1]</p> <p>використовує форми кличного відмінка під час звертань; [3 МОВ 4.1]</p> <p>визначає в реченні головні (підмет і присудок) та другорядні (без поділу на види) члени речення; [3 МОВ 4.1]</p> <p>виділяє словосполучення в групі підмета і групі присудка; [3 МОВ 4.1]</p> <p>встановлює зв'язок між головним і залежним словом у словосполученні; [3 МОВ 4.1]</p> <p>встановлює граматичні зв'язки між словами в простому реченні за допомогою питань; [3 МОВ 4.1]</p> <p>будує різні види простих речень; [3 МОВ 4.1]</p> <p>визначає в тексті зачин, основну частину і кінцівку; [3 МОВ 4.1]</p> <p>розпізнає текс-розповідь, опис, міркування, есе; [3 МОВ 4.1] розрізняє за характерними ознаками художні, науковопопулярні та ділові тексти; [3 МОВ 4.1]</p> <p>визначає тему і мету тексту; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 4.1]</p> <p>добирає заголовок відповідно до теми тексту; [3 МОВ 4.1]</p> <p>складає плану тексту; [3 МОВ 4.1]</p> <p>дотримується абзаців у оформленні текстів на письмі; [3 МОВ 4.1]</p> <p>використовує для зв'язку речень у тексті займенники, прислівники, близькі за значенням слова [3 МОВ 4.2]</p>	<p>Дослідження будови тексту.</p> <p>Розрізнення різних типів і стилів текстів (художні, науковопопулярні, ділові).</p> <p>Визначення теми і мети тексту.</p> <p>Складання плану тексту</p>
---	---

Мовно-літературна освітня галузь **Літературне читання**

У Типовій освітній програмі (3-4 класи) мовно-літературну галузь структуровано через впровадження навчальних предметів «Українська мова», «Літературне читання». Назва предмета – «**Літературне читання**» зумовлює необхідність визначення його мети і завдань, що вимагає відповідної конкретизації змістових ліній і очікуваних результатів.

Мета – розвиток особистості молодшого школяра засобами різних видів читацької діяльності; формування читацької, комунікативної та інших ключових компетентностей; збагачення емоційно-ціннісного, естетичного, соціального та пізнавального досвіду; розвиток образного, критичного і логічного мислення та літературно-творчих здібностей; формування готовності до вивчення української та зарубіжної літератури в освітньому закладі II ступеня. Досягнення мети передбачає розв’язання таких **завдань**:

- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики і жанрів;
- формування в учнів повноцінної навички читання як універсального інструменту функціональної грамотності;
- розвиток інтересу і здатності до самостійної читацької діяльності для задоволення різних потреб читача;
- формування умінь опрацьовувати художні, науково-художні тексти;
- оволодіння прийомами структурно-сислового і образного аналізу текстів різних видів;
- розвиток образного, критичного, логічного мислення та мовлення; - формування умінь самостійної роботи з різними видами і джерелами інформації;
- формування прийомів роботи з дитячою книжкою, періодичною, довідковою літературою;
- формування вмінь безпечного і критичного використання медіапродукції, здатності створювати медіапродукти і спілкуватися за допомогою медіазасобів;
- розвиток уяви і здатності виявляти себе у різних видах літературнотворчої діяльності.

Відповідно до мети і завдань предмета «Літературне читання» визначено такі змістові лінії: «Пізнаємо простір дитячого читання»; «Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного»; «Взаємодіємо усно за змістом прослуханого»; «Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів»; «Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою»; «Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією»; «Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти».

Реалізація змістових ліній програми з літературного читання здійснюється у процесі особистісно зорієнтованої розвивальної читацької і комунікативної діяльності учнів. Враховуючи потреби та інтереси молодших школярів у пізнанні світу людей, природи, самопізнанні, залучаючи їх до вдумливого читання найкращих дитячих книжок, текстів, різних видів учитель виховує україномовну особистість, компетентного, критично мислячого читача, який розуміє цінність книги, відчуває красу рідного слова, збагачує свій читацький, мовленнєвий і пізнавальний досвід.

Змістова лінія **«Пізнаємо простір дитячого читання»** створює передумови для ознайомлення учнів 3-4 класів з різноманітною за темами і жанрами дитячою літературою, з різними видами довідкових, навчальних і медіа текстів, способами здобуття інформації у сучасному медіа просторі.

Простір дитячого читання передбачає взаємодію організованої і самостійної читацької діяльності учнів, що сприяє формуванню дитини-читача, який на

завершення початкової школи має належний читацький кругозір, розуміє цінність читання і виявляє до нього інтерес, набуває достатній досвід використання з різною метою текстів різних видів.

Змістова лінія **«Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного»** охоплює такі основні змістові блоки: удосконалення й розвиток якісних характеристик технічної і смислової сторін навички під час читання вголос і мовчки; самостійне застосування мовленнєвих та позамовних засобів художньої виразності; оволодіння, з поступовим нарощуванням ступеня складності, прийомами смислового читання (прийоми самостійного розуміння лексичного значення слів, словосполучень; повноцінного усвідомлення в тексті фактичної, концептуальної, підтекстової (з допомогою вчителя) інформації); застосування видів читання: аналітичного, переглядового, вибіркового відповідно до мети читання.

Змістова лінія **«Взаємодіємо усно за змістом прослуханого»** спрямована на формування в учнів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися з іншими людьми в діалогічній і формі заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія **«Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів»** передбачає цілісне сприймання учнями художніх, науково-художніх текстів, їх аналіз, інтерпретацію з використанням літературознавчих понять (практично); формування умінь висловлювати рефлексивні судження у зв'язку з прочитаним, критично оцінювати інформацію в текстах різних видів та використовувати її для збагачення особистого читацького досвіду.

Змістова лінія **«Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою»** передбачає формування і розвиток в учнів прийомів розрізнення дитячих книжок за жанрово-тематичними ознаками, типом видання (книжка-твір, книжка-збірка, довідник, словник і т.ін.); прогнозування орієнтовного змісту книжки (твору) з опорою на її ілюстративний та довідково-інформаційний апарат; прийомів самостійного вибору книжок з використанням інформаційних ресурсів дитячої бібліотеки; умінь зв'язно висловлювати власні емоційно-оцінні враження щодо змісту прочитаного, складати короткий відгук на прочитану книжку та ін.

Змістова лінія **«Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією»** має на меті формування і розвиток в учнів понять про різні види медіа та використані в них вербальні і невербальні засоби впливу на читача; формування умінь і навичок сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати і безпечно користуватися медіазасобами; виражати себе і спілкуватися з іншими за допомогою власних медіапродуктів. Оволодіння медіаграмотністю є поліпредметним процесом, який передбачає зв'язок із щоденним життям дітей не лише в школі, а й поза нею, створення можливостей набувати досвід критичного осмислення різної медіапродукції, що має позитивно вплинути на розширення їхнього читацького і соціального досвіду, вироблення умінь відрізняти корисну інформацію від шкідливої, уникати імовірних для цього віку ризиків взаємодії з медіапродуктами.

Змістова лінія «**Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти**» передбачає розвиток уяви, художньо-образного мислення і мовлення дітей, оволодіння вербальними і невербальними засобами створення творчих продуктів з різним ступенем самостійності (зміни, доповнення, продовження тексту, ілюстрування; участь в інсценізаціях, дослідницьких проєктах; складання есе, казок, віршів, закличок, загадок, оповідань та ін.).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Пізнаємо простір дитячого читання	
<p>Учень/учениця: правильно називає та практично розрізняє фольклорні і авторські твори; [3 МОВ 2.2]</p> <p>співвідносить вивчені твори з відповідними жанрами (казка, вірш, художні і науковохудожні оповідання; байка); [3 МОВ 2.1]</p> <p>самостійно визначає жанрові ознаки казок, віршів, оповідань, називає основні жанрові ознаки п'єси; [3 МОВ 2.1]</p> <p>розуміє, яку інформацію можна одержати в творах різних жанрів; [3 МОВ 2.4]</p> <p>називає основні теми прочитаного; прізвиська, імена відомих українських письменників, твори яких вивчалися на уроках літературного читання; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.5]</p> <p>розповідає епізоди з життя відомих письменників, про їхні твори, з якими неодноразово ознайомилися під час навчання; [3 МОВ 1.3]</p> <p>вміє розповісти сюжети кількох казок (фольклорних і авторських); знає напам'ять 5-6 віршів, кілька прислів'їв, скоромовок; виявляє ставлення до прослуханого і прочитаного; [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4]</p> <p>знає і називає найважливіші інформаційні ресурси; [3 МОВ 2.5]</p> <p>знаходить в них потрібну</p>	<p>Доступний і цікавий дітям навчальний матеріал різноманітний за жанрами, персоналіями і джерелами здобуття інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усна народна творчість (малі фольклорні форми: лічилки, скоромовки, загадки, приказки, прислів'я; казки героїкофантастичні, легенди, байки, пісні); - художні твори відомих українських і зарубіжних письменників: - поезія (вірші пейзажні, сюжетні, фантастичні, гумористичні; вірші-загадки, акровірші); <p>проза (оповідання, уривки з повістей, казки; п'єси); байки (вірші і проза).</p> <p>Науково-художня, довідкова, література з різних джерел, тексти із ЗМІ.</p> <p>Тематика дитячого читання:</p> <p>твори про почуття дітей, їхні захоплення, мрії, взаємини в сім'ї, школі; про стан природи у різні пори року; ставлення до Батьківщини, рідної мови, народних традицій, про історію рідного краю, видатних людей; відкриття; про життя письменників, створення книг; медіатексти.</p>

інформацію. [3 МОВ 2.5]	
Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного	
<p>читає вголос, правильно, цілими словами і групами слів у темпі, який дає змогу розуміти прочитане; [3 МОВ 2.1]</p> <p>оволодіває продуктивними способами читання мовчки (самостійно та з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2]</p> <p>оволодіває та самостійно застосовує прийоми виразного читання та декламування напам'ять (для художніх текстів); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2]</p> <p>виділяє у тексті і пояснює значення незнайомих слів, висловів, термінів (самостійно та з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2]</p> <p>самостійно розуміє фактичний зміст текстів різних видів та основні думки (самостійно, а також з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.4]</p> <p>застосовує різні види читання під час опрацювання змісту текстів різних видів (самостійно та за завданням учителя), а також перечитування як засіб поглибленого розуміння змісту. [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4]</p>	<p>Формування і розвиток якісних характеристик навички читання вголос і мовчки: виконання вправ і завдань на регулювання дихання, розвиток уваги, пам'яті, темпу, фонематичного слуху, зорового сприймання, оперативного поля читання.</p> <p>Застосовування під час читання вголос, декламування напам'ять відповідно до змісту художнього твору інтонаційні мовленнєві засоби виразності (тон, сила голосу, логічний наголос, темп мовлення).</p> <p>Тлумачення значень незнайомих слів, висловів за допомогою виноска, тлумачного словника, а також спираючись на контекст. Знаходження в тексті конкретних відомостей, фактів, понять, пояснення їх змісту (суті); виділення та пояснення важливих думок, які висловив автор.</p> <p>Застосування різних видів читання: аналітичне – для детального й поглибленого ознайомлення із змістом тексту (самостійно); вибіркоче – з метою знаходження потрібної інформації, фактів; переглядове – для загального ознайомлення із змістом тексту (за завданням учителя).</p>
Взаємодіємо усно за змістом прочитаного	
<p>сприймає і розуміє усне висловлення, художній чи науково-художній текст; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.1]</p> <p>уточнює інформацію; виконує сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.2]</p>	<p>Сприймання-розуміння усної інформації.</p> <p>Аналіз та інтерпретація почутого. – розвиток умінь запитувати і відповідати на запитання за змістом прослуханих текстів; визначати послідовність подій, головного героя; виокремлювати цікаву для себе інформацію; визначати тему</p>

<p>відповідає на запитання за змістом прослуханого тексту; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p>ставить запитання до усного повідомлення та за змістом прослуханого тексту; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p>називає персонажів, місце і час дії, послідовність подій у прослуханому тексті; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p>вибирає інформацію з прослуханого тексту і пояснює чому зацікавила інформація; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p>визначає тему сприйнятого на слух твору; бере участь у колективному обговоренні почутого; зацікавлено й уважно слухає співрозмовників, толерантно ставиться до їхніх думок; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p>розпізнає ключові слова і фрази в усному висловленні; [3 МОВ 1.1], [3 МОВ 1.3]</p> <p>висловлює власне ставлення до змісту прослуханої текстової інформації; [3 МОВ 1.6]</p> <p>підтримує діалог з учителем, однокласниками на основі прослуханого; [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.7]</p> <p>користується формулами мовленнєвого етикету; дотримується правил спілкування, найважливіших правил літературної вимови. [3 МОВ 1.6], [3 МОВ 1.7]</p>	<p>твору; брати участь в обговоренні інформації, яка зацікавила;</p> <p>– розвиток умінь розпізнавати ключові слова і фрази в усному повідомленні; Формування умінь висловлювати оцінювальні судження: – вербалізація своїх перших вражень щодо прослуханого: що сподобалось, здивувало, який настрій викликав твір і т. ін.; – висловлення власної думки про факти, події у сприйнятому на слух тексті</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p>
<p>Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів</p>	
<p>самостійно читає, практично розрізняє художні, науково-художні тексти, визначає їх особливості та мету опрацювання, перераховує ознаки, які вказують на приналежність тексту до художнього чи науково-художнього;</p>	<p>Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів (художні, науково-художні).</p> <p>Дослідження побудови і змісту</p>

<p>[3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5] відповідає на запитання щодо прочитаного твору; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4] знаходить і пояснює зв'язки між реченнями, абзацами і частинами тексту; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4] самостійно визначає послідовність подій у творі; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.4] самостійно складає план до невеликих за обсягом і нескладних за будовою художніх текстів; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.6] користується планом і малюнками для переказу прочитаного; установлює (із допомогою вчителя і самостійно) причиново-наслідкові зв'язки; [3 МОВ 2.2] визначає у творах елементи розповіді, описи; [3 МОВ 2.2] визначає у структурі епічного твору початок, основну частину, кінцівку; пояснює їх взаємозв'язок після аналізу твору; [3 МОВ 2.2] самостійно знаходить слова, вислови, речення, які є ключовими для розуміння подій, характеристики персонажів (самостійно та з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.3] самостійно визначає тему твору; основну думку – з допомогою вчителя; [3 МОВ 2.4] самостійно переказує текст (детально, стисло, вибірково); [3 МОВ 2.7] розпізнає, називає, виділяє в художньому тексті яскраві, образні вислови, художні описи природи, зовнішності людини, інших живих істот; пояснює їх роль у творі; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.3] знаходить у тексті самостійно і з допомогою вчителя слова, які мають</p>	<p>художнього тексту: 1) смисловий і структурний аналіз тексту: – розвиток умінь відповідати на запитання за змістом прочитаних текстів; – знаходження в тексті зв'язків між реченнями, абзацами і частинами тексту та пояснення їх; – самостійне визначення послідовності подій у творі; – самостійне складання простого плану до невеликих за обсягом і нескладних за будовою оповідань; – користування планом для переказу прочитаного твору; – установлення причиново-наслідкових зв'язків; – формування умінь розрізняти у творах елементи розповіді, опису; – орієнтування у структурі тексту: зачин (початок), основна частина, кінцівка; – формування умінь знаходити в тексті слова, вислови, речення, які є ключовими для розуміння тексту, характеристики персонажів; самостійно визначати тему твору та основну думку з допомогою вчителя; співвідносити головну думку прочитаного із заголовком, прислів'ям, ілюстраціями; – розвиток умінь застосовувати різні види переказу відповідно до мети (докладний, стислий, вибірково); 2) дослідження засобів художньої виразності: – розвиток умінь виділяти в тексті яскраві, точні, образні вислови, художні описи, з'ясувати їх роль у творі: допомагають передати загальну емоційну тональність твору, відтворити в уяві картини природи, її стан, місце події; показати зміну емоційного настрою персонажів та ін.; – розширення і поглиблення уявлень про епітет, порівняння, метафору; їх роль у тексті; – самостійне знаходження у тексті слів,</p>
---	---

<p>переносне значення, порівняння, епітети, метафори (без вживання термінів); пояснює їх роль у тексті, використовує у власному мовленні; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.3]</p> <p>визначає з допомогою вчителя настрої, загальну тональність твору; [3 МОВ 2.4]</p> <p>розрізняє, правильно називає жанри творів, що опрацьовувалися під час навчання (практично); [3 МОВ 2.1]</p> <p>самостійно визначає жанрові ознаки казок про тварин, віршів, оповідань; [3 МОВ 2.1]</p> <p>визначає жанрові ознаки героїкофантастичних казок, байок, п'єс із допомогою вчителя; [3 МОВ 2.1]</p> <p>самостійно визначає головних персонажів; пояснює, які вчинки персонажів є позитивними, а які негативними; [3 МОВ 2.3]</p> <p>самостійно ставить запитання до тексту; [3 МОВ 2.4]</p> <p>висловлює здогадки щодо орієнтовного змісту твору, можливого розвитку подій (до і під час читання); [3 МОВ 2.1]</p> <p>розуміє авторську позицію: як автор ставиться до зображуваних подій і вчинків персонажів (з допомогою вчителя); [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4]</p> <p>висловлює оцінні судження морального й естетичного характеру про події, вчинки персонажів, описи у художньому творі; [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4]</p> <p>самостійно орієнтується у фактичному змісті твору, знаходить і пояснює у ньому слова-терміни; [3 МОВ 2.2]</p> <p>визначає тему прочитаного тексту; [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.2]</p> <p>] виділяє, пояснює зміст графічного матеріалу; [3 МОВ 2.6]</p>	<p>що мають переносне значення, пояснення їх значень на прикладах;</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання у власному мовленні засобів художньої виразності; - формування умінь визначати настрої, загальну тональність твору; <p>3) дослідження жанрових особливостей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток умінь самостійно визначати, усвідомлювати жанрові особливості творів, що вивчалися; - розширення та поглиблення знань та умінь про жанрові особливості казок про тварин, віршів (наявність рими, ритму, поділ на строфи - без вживання терміну), оповідань; - спостереження за структурними особливостями героїко-фантастичних казок (таємничі, зачаровані, незвичайні місця, предмети, істоти; надзвичайна сила, дивовижні перетворення та ін.), байок (невеликий за обсягом, здебільшого віршований твір, у якому в гумористичній, алегоричній формі зображуються людські вчинки, характери, недоліки), п'єс (драматичний твір, написаний для вистави); - розвиток умінь правильно визначати і називати головного персонажа твору, аналізувати їхні вчинки, мотиви поведінки; <p>4) діалогічна взаємодія з текстом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток умінь самостійно ставити запитання за змістом тексту про факт, подію, час, місце події, героїв твору; - розвиток умінь висловлювати смислові здогадки щодо орієнтовного змісту твору, можливого розвитку подій з опорою на заголовок, ілюстрації, ключові слова; шляхом відповідей на запитання, які виникають у читача по ходу вдумливого читання твору; - ставлення письменника до зображуваних подій і вчинків персонажів; - розвиток умінь висловлювати оцінні
--	---

<p>поділяє текст на смислові частини, встановлює між ними зв'язки, виокремлює новий науково-пізнавальний матеріал (з допомогою вчителя); самостійно складає словесний, малюнковий план до невеликих за обсягом і нескладних за будовою науково-художніх текстів; передає зміст тексту; [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.6]</p> <p>перетворює текстову інформацію у графічну (схеми, таблиці); [3 МОВ 2.2], [3 МОВ 2.6]</p> <p>висловлює особисте ставлення до прочитаного. [3 МОВ 2.4]</p>	<p>судження, почуття щодо подій, вчинків персонажів, описів у художньому творі. Дослідження побудови і змісту науковохудожнього тексту.</p> <ul style="list-style-type: none"> – орієнтування у фактичному змісті твору, знаходження і пояснення слів-термінів; – самостійне визначення теми науковохудожнього тексту; – формування умінь виділяти, усвідомлювати зміст графічного матеріалу: схем, таблиць, діаграм; пояснювати, до яких частин тексту вони відносяться; – розвиток умінь самостійно здійснювати смислову компресію текстового матеріалу: визначати і поділяти текст на смислові частини, добирати заголовки, складати словесний і малюнковий план, відтворювати зміст тексту з опорою на види плану; – формування умінь створювати нескладні схеми, таблиці з метою ілюстративного супроводу відповідного текстового матеріалу (з допомогою вчителя); – розвиток умінь висловлювати власне ставлення до змісту: пояснювати, які факти в науково-художньому тексті зацікавили найбільше, чим саме; що було новим та ін.
---	--

Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою

<p>практично розрізняє дитячі книжки з текстами різних видів, називає основні теми дитячого читання; [3 МОВ 2.5], [3 МОВ 2.4]</p> <p>самостійно розглядає та прогнозує орієнтовний зміст незнайомої книжки з опорою на ключові слова, ілюстративний та довідково-інформаційний апарат; [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5]</p> <p>пояснює, які дитячі книжки</p>	<p>Розрізнення дитячих книжок, які містять різножанрові, різнотематичні художні твори, науково-пізнавальні тексти, довідкову літературу, дитячу періодику. Прогнозування орієнтовного змісту дитячої книжки з опорою на ключові слова, структурні елементи книжки, опрацьовані в попередніх класах, а також на анотацію, відомості про письменника, заголовки розділів (наприклад, в повістці-казці); вербалізація своїх припущень у</p>
---	--

<p>найбільше подобається читати; формулює свій читацький запит у бібліотеці; [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5] самостійно здійснює вибір дитячих книжок відповідно до власних читацьких інтересів; [3 МОВ 2.5] користується під час вибору книжок, різними інформаційними ресурсами дитячої бібліотеки (самостійно та з допомогою дорослого); [3 МОВ 2.1], [3 МОВ 2.5] висловлює емоційно-оцінні враження про прочитану книжку; [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.4] складає короткий відгук на прочитану книжку (усно, з допомогою вчителя). [3 МОВ 3.1], [3 МОВ 3.3]</p>	<p>короткому зв'язному висловленні. Формування умінь усно оформляти свій читацький запит за таким алгоритмом: автор, назва книжки, енциклопедії; тема читання. Усвідомлений вибір дитячої книжки (книжок) з числа запропонованих бібліотекарем; вибір потрібної книжки у відкритому фонді бібліотеки (із застосуванням знання алфавіту). Користування різноматичними книжковими виставками, рекламними плакатами, Інтернетресурсами бібліотеки. Розвиток умінь висловлювати власні враження щодо прочитаної книжки: ділитися з однолітками, дорослими думками, що саме найбільше сподобалося; переконливо пояснювати, чому цю книжку варто прочитати, чим вона цікава, які емоції викликала, які події, описані в книжці, нагадали ситуації із власного життєвого досвіду та ін. Навчання складати короткий відгук на прочитану книжку за алгоритмом.</p>
<p>Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією</p>	
<p>знає і пояснює значення поняття медіа; [3 МОВ 2.2] розрізняє види медіа за джерелами і способами одержання інформації; [3 МОВ 2.2] аналізує медіатексти за критеріями-факти і судження про них; [3 МОВ 2.2] формулює висновки за прочитаним, побаченим; [3 МОВ 2.2] знає правила безпечної поведінки в Інтернеті; створює (за вибором) медіа-продукт і пояснює свій вибір; [3 МОВ 2.7], [3 МОВ 2.3], [3 МОВ 2.1] пояснює роль ілюстрації як джерела розуміння тексту. [3 МОВ 2.4]</p>	<p>Сприймання, аналіз, інтерпретація, рефлексія різних видів медіа-продукції: візуальної (текст, малюнок, фотографія); аудіальної (музика, радіо); аудіовізуальні (ТБ, кіно, анімація Інтернет, гаджети); практичні роботи з ілюстрування медіатекстів; створення медіапродуктів до важливих дат і подій (в країні, в родині, класі). Рольові ігри: диктор, журналіст, розповідувач візуальної інформації.</p>

Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти

придумує словесну картину за прочитаним твором; [З МОВ 2.7] виразно виражає себе у групових і колективних інсценізаціях прочитаного; доповнює тексти (за орієнтирами вчителя); продовжує діалог; [З МОВ 2.7] придумає текст за аналогією до прочитаного; творчо переказує прочитане. [З МОВ 3.1], [З МОВ 3.4], [З МОВ 3.2]

Завдання на розвиток уяви у зв'язку з прочитаним, власними спостереженнями; вправи на комбінування, акцентування якоїсь виразної, незвичайної ознаки; заохочення до відкриття невидимих і непочутих у процесі читання дійств; Інтерпретація ілюстрацій до текстів; придумування словесних картин; аналіз тексту (абзацу) з метою його доповнення, розширення (з допомогою вчителя); пошуку незвичних образів, слів; висловів; створення ситуацій вибору учнями творчих завдань за темою уроку.

Індивідуальне і колективне складання нових кінцівок прочитаних казок, оповідань; знаходження рими у віршах, придумування ланцюжків римованих слів; створення творчих переказів і творів за аналогією; складання розповідей від імені одного з персонажів; практичне засвоєння (у співпраці з вчителем) прийомів складання казок, загадок, лічилок; (ігрові ситуації за прочитаним; «Живі» картини, сценки, інсценізація текстів); виконання творчих завдань на основі сприймання різних творів мистецтва (з допомогою вчителя).

Мовно-літературна освітня галузь

Іноземна мова

Головна мета навчання іноземної мови у початковій школі полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів.

Початковий етап навчання іноземної мови у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі надзвичайно важливий, оскільки в цей період закладаються психолінгвістичні основи іншомовної комунікативної компетенції, необхідні та достатні для подальшого її розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення засад для формування іншомовних фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також умінь сприймати

на слух, говорити, читати й писати у межах визначених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Зміст навчання іноземної мови у початковій школі добирається відповідно до психо-фізіологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку.

У початковій школі важливо зацікавити учнів вивченням іноземної мови, викликати в них позитивне ставлення до предмета, вмотивувати необхідність володіння іноземною мовою як засобом міжкультурного спілкування.

Завдання іноземних мов у реалізації мети початкової загальної середньої освіти. Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. На кінець 4-го класу учні досягають рівня А1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.

Завдання полягає у формуванні вмій:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.

Функції іноземних мов у реалізації мети початкової загальної середньої освіти

У процесі навчання іншомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції.

Освітня функція спрямована на:

- усвідомлення учнями значення іноземної мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі;
- оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країн виучуваної мови;
- залучення учнів до діалогу культур (рідної та іншомовної);

розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних засад для оволодіння іноземною мовою;

формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо). Виховна функція сприяє:

формуванню в учнів позитивного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;

розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві;

емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;

розумінню важливості оволодіння іноземною мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Розвивальна функція сприяє розвитку в учнів:

мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;

готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;

потребу подальшого самовдосконалення у сфері використання іноземної мови;

здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Компетентнісний потенціал галузі «Іноземні мови» у початковій школі

Провідним засобом реалізації вказаної мети є компетентнісний підхід до організації навчання у загальноосвітній школі на основі ключових компетентностей як результату навчання.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здорове життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх навчальних предметів і є метапредметними. Виокремлення в навчальних програмах таких інтегрованих змістових ліній, як «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння з різних предметів у реальних життєвих ситуаціях. Інтегровані змістові лінії реалізуються під час вивчення іноземної мови у спеціалізованих школах із поглибленим вивченням та у загальноосвітніх навчальних закладах. Діяльність та уміння із змістових ліній добираються відповідно до комунікативної потреби, тематики ситуативного спілкування, віку та рівня підготовленості учнів.

Англійська мова

Навчальна програма є рамковою, а відтак не обмежує діяльність учителів у виборі порядку вивчення та змісту кожної теми. Деякі теми можуть вивчатись інтегровано, наприклад, Я, моя родина і друзі + Свята й традиції, Я, моя родина і друзі + Помешкання.

Мовний інвентар є орієнтовним і добирається відповідно до комунікативної ситуації, потреб учнів та принципу концентричного навчання. Він не є метою навчання, тому й не розглядається як окремі лексичні або граматичні теми.

Розпочинаючи вивчення іноземної мови, учні початкової школи ще не достатньо володіють лінгвістичними поняттями рідної мови. Тому граматичні структури засвоюються імпліцитно шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях. Більшість граматичного матеріалу вивчається на рівні лексичних одиниць: учні засвоюють окремі граматичні явища у мовленнєвих зразках, і їм не потрібно пояснювати морфологічні та синтаксичні зв'язки між частинами мови або структурними одиницями, що входять до зразка.

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	Члени родини числа до 100 вік старших членів родини місце проживання щоденні обов'язки	☐ привітатися ☐ попрощатися ☐ вибачитися ☐ подякувати ☐ представити себе/когось; ☐ називати/описувати когось/щось
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	☐ ставити запитання і відповідати на них
Людина	зовнішність людини професії	☐ розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди
Помешкання	дім квартира моя кімната умеблювання	☐ вітати зі святом ☐ виражати настрій
Харчування	посуд назви продуктів	☐ висловлювати уподобання
Природа та навколишнє середовище України та країн виучуваної мови	погода та вибір одягу природні явища	☐ розуміти інформаційні вказівники
Свята та традиції України та країн виучуваної мови	місяці місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Математична освітня галузь

Математика

Метою навчання математики є різнобічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Змістова лінія **«Числа, дії з числами. Величини»** охоплює вивчення у 1 – 4 класах питань нумерації цілих невід'ємних чисел у межах мільйона; формування навичок виконання арифметичних дій додавання і віднімання, множення і ділення; ознайомлення на практичній основі зі звичайними дробами; вимірювання величин; оперування величинами.

Змістова лінія **«Вирази, рівності, нерівності»** спрямована на формування в учнів уявлень про математичні вирази – числові та зі змінною; рівності і рівняння; числові нерівності та нерівності зі змінною; про залежність результату арифметичної дії від зміни одного з її компонентів. Ця змістова лінія є пропедевтичною до вивчення алгебраїчного матеріалу.

Змістова лінія **«Геометричні фігури»** націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Змістова лінія **«Робота з даними»** передбачає ознайомлення учнів на практичному рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Змістова лінія **«Математичні задачі і дослідження»** спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що розв'язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних, геометричних і практичних задач, а також у процесі виконання найпростіших навчальних досліджень.

Досвід математичної діяльності застосовується у вивченні інших предметів (освітніх галузей) шляхом використання учнями математичних методів чи

інших засобів для пізнання дійсності. Рекомендовано раз на два тижні проводити уроки для організації та виконання міжпредметних навчальних проєктів, міні-досліджень тощо.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини	
<p>відтворює послідовність чисел у межах тисячі; [3 MAO 4.2]</p> <p>читає і записує числа, утворює числа різними способами; [3 MAO 4.2]</p> <p>визначає розрядний склад трицифрового числа; [3 MAO 4.2]</p> <p>визначає загальну кількість сотень, десятків, одиниць у числі; [3 MAO 4.2]</p> <p>подає числа у вигляді суми розрядних доданків; [3 MAO 4.2]</p> <p>порівнює числа різними способами; [3 MAO 4.2]</p> <p>] виконує додавання та віднімання, множення і ділення на основі нумерації чисел; [3 MAO 4.3]</p> <p>володіє навичкою усного додавання і віднімання круглих чисел; [3 MAO 4.3]</p> <p>обчислює усно зручним для себе способом; [3 MAO 4.3]</p> <p>володіє навичкою письмового додавання і віднімання чисел у межах 1000; [3 MAO 4.3]</p> <p>прогнозує результат додавання та віднімання, [3 MAO 1.3]</p> <p>перевіряє правильність обчислень; [3 MAO 3.3], [3 MAO 3.4]</p> <p>розуміє сутність арифметичних дій множення і ділення; [3 MAO 4.1]</p> <p>застосовує в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між діями множення і ділення; правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел, множення на 10; [3 MAO 3.2], [3 MAO 4.3]</p> <p>володіє навичкою табличного множення і ділення; [3 MAO 4.3]</p> <p>володіє навичкою позатабличного множення і ділення чисел у межах</p>	<p>Нумерація чисел у межах тисячі.</p> <p>Додавання і віднімання чисел у межах 1000.</p> <p>Множення і ділення чисел. Табличне множення і ділення. Особливі випадки множення і ділення.</p> <p>Позатабличне множення і ділення.</p>

<p>тисячі; [3 MAO 4.3]</p> <p>виконує ділення з остачею; [3 MAO 4.3]</p> <p>розуміє, що остача має бути меншою за дільник; [3 MAO 4.3]</p> <p>перевіряє правильність ділення з остачею; [3 MAO 3.3], [3 MAO 3.4]</p> <p>застосовує прийоми раціональних обчислень; [3 MAO 3.2]</p> <p>прогнозує результат множення і ділення, [3 MAO 1.3]</p> <p>перевіряє правильність обчислень; [3 MAO 3.3], [3 MAO 3.4]</p> <p>розуміє сутність кратного порівняння чисел; [3 MAO 4.3]</p> <p>обчислює результат кратного порівняння чисел; [3 MAO 4.3]</p> <p>знаходить число, яке у кілька разів більше/менше за дане; [3 MAO 4.3]</p> <p>застосовує в обчисленнях правила знаходження невідомих компонентів арифметичних дій; [3 MAO 4.8]</p> <p>розуміє спосіб утворення частини як однієї з кількох рівних частин цілого; [3 MAO 4.2]</p> <p>розуміє поняття чисельник і знаменник дроби; [3 MAO 4.1]</p> <p>читає і записує частини у вигляді дроби з чисельником 1; [3 MAO 4.2]</p> <p>порівнює дроби з чисельником 1 за допомогою засобів наочності; [3 MAO 4.2]</p> <p>застосовує в обчисленнях правило знаходження частини від числа та числа за величиною його частини [3 MAO 3.2], [3 MAO 4.3]</p> <p>знає одиниці вимірювання довжини (сантиметр, дециметр, метр); маси (кілограм, центнер), місткості (літр); часу (доба, тиждень, година, хвилина, секунда), проміжки часу (місяць, рік) та співвідношення між ними; [3 MAO 1.1], [3 MAO 4.7]</p> <p>користується знанням співвідношень між величинами у навчально-</p>	<p>Відношення кратного порівняння. Збільшення або зменшення числа у кілька разів.</p> <p>Знаходження невідомого компоненту множення і ділення.</p> <p>Частини величини. Дріб з чисельником 1. Порівняння дробів з чисельником 1.</p> <p>Знаходження частини від числа. Знаходження числа за величиною його частини. Величини: довжина, маса, місткість, час. Дії з величинами.</p> <p>Групи взаємопов'язаних величин. Взаємопов'язані величини, які характеризують ситуацію купівлі – продажу; роботу.</p>
--	--

<p>пізнавальних і практичних ситуаціях; [3 MAO 4.3]</p> <p>вимірює і порівнює величини: довжину, масу, місткість, час; [3 MAO 4.2], [3 MAO 4.7]</p> <p>обирає доцільну мірку для вимірювання величини; [3 MAO 4.7]</p> <p>користується для вимірювання величин інструментами, приладами та іншими засобами; [3 MAO 4.7]</p> <p>перетворює величини, виражені в двох одиницях найменувань; [3 MAO 4.3], [3 MAO 4.7]</p> <p>виконує арифметичні дії з іменованими числами; [3 MAO 4.3]</p> <p>визначає в навчальних і практичних ситуаціях групи взаємопов'язаних величин; [3 MAO 1.2]</p> <p>розуміє, що ситуація купівлі – продажу описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: ціна, кількість, вартість; [3 MAO 1.2]</p> <p>розуміє, що робота описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: продуктивність праці, час роботи, загальний виробіток; [3 MAO 1.2]</p> <p>застосовує для розв'язування практичних задач правила знаходження однієї з величин за двома відомими іншими; [3 MAO 1.2]</p> <p>користується знанням залежності між величинами у навчальних і практичних ситуаціях, [3 MAO 1.2]</p> <p>прогнозує очікуваний результат; [3 MAO 1.3] зіставляє одержаний результат із прогнозованим; [3 MAO 3.3]</p> <p>розуміє сутність периметра многокутника; [3 MAO 4.7], користується формулою обчислення периметра прямокутника (квадрата) в навчальних і практичних ситуаціях [3 MAO 4.3]</p>	<p>Залежність величин. Периметр многокутника. Периметр прямокутника (квадрата).</p>
--	---

Вирази, рівності, нерівності, рівняння	
<p>читає і записує математичні вирази, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; [3 МАО 2.1], [3 МАО 4.8]</p> <p>встановлює відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; [3 МАО 4.8] розрізняє істинні та хибні числові рівності й нерівності; [3 МАО 4.8]</p> <p>знаходить значення числового виразу та буквеного виразу із заданим значенням букви; [3 МАО 4.3], [3 МАО 4.8]</p> <p>застосовує правила порядку виконання дій під час обчислень значень виразів без дужок та з дужками; [3 МАО 4.3]</p> <p>розуміє сутність понять «рівняння», «розв'язок рівняння»; [3 МАО 4.8]</p> <p>розв'язує рівняння на основі правил знаходження невідомого компонента арифметичної дії та іншими способами; [3 МАО 4.8]</p> <p>розрізняє числові нерівності та нерівності зі змінною; [3 МАО 4.1], [3 МАО 4.8]</p> <p>знаходить окремі розв'язки нерівності зі змінною зручним для себе способом [3 МАО 4.3], [3 МАО 4.8]</p>	<p>Математичні вирази: числові і буквені.</p> <p>Числові рівності і нерівності.</p> <p>Правила порядку дій у числових виразах. Рівняння. Розв'язок рівняння.</p> <p>Нерівності зі змінною. Розв'язки нерівності зі змінною.</p>
Геометричні фігури	
<p>орієнтується на площині і в просторі, рухається за визначеним маршрутом; планує маршрут пересування; [3 ГЮ 2.1]</p> <p>співвідносить реальні об'єкти з моделями геометричних фігур; [3 МАО 4.5]</p> <p>називає елементи геометричних фігур; [3 МАО 4.5]</p> <p>моделює геометричні фігури; [3 МАО 4.6]</p> <p>будує прямокутник/квадрат; [3 МАО</p>	<p>Геометричні фігури на площині і у просторі.</p>

<p>4.6] розрізняє коло і круг, позначає на рисунку елементи кола і круга (центр, радіус, діаметр); [3 МАО 4.5] будує за допомогою циркуля коло [3 МАО 4.6]</p>	
Математичні задачі і дослідження	
<p>розв'язує прості і складені сюжетні задачі, задачі з геометричним змістом, компетентнісно зорієнтовані задачі; [3 МАО 3.1], [3 МАО 2.3] розв'язує задачі на знаходження четвертого пропорційного, на подвійне зведення до одиниці, на спільну роботу; [3 МАО 1.2], [3 МАО 2.3] складає вираз до задачі з буквеними даними; [3 МАО 2.2], [3 МАО 4.8] розв'язує прості задачі на визначення тривалості події; [3 МАО 3.1], [3 МАО 2.3] розуміє сутність процесу і складає обернені задачі до даної задачі; [3 МАО 2.3] створює допоміжну модель задачі різними способами; [3 МАО 2.1] обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання задачі; [3 МАО 3.1] планує розв'язування /розв'язання задачі; [3 МАО 2.2] створює математичну модель задачі; [3 МАО 2.3] перевіряє правильність розв'язку задачі: складає і розв'язує обернену задачу, розв'язує задачу іншим способом тощо; [3 МАО 3.2], [3 МАО 3.4] складає сюжетні задачі; [3 МАО 1.2] виконує елементарні дослідження математичних залежностей з допомогою вчителя; [3 ПРО 1.1 – 1.6] використовує досвід математичної діяльності під час виконання</p>	<p>Прості та складені сюжетні задачі. Типові задачі. Задачі геометричного змісту. Компетентнісно зорієнтовані задачі. Задачі з буквеними даними. Задачі і дослідження на визначення тривалості події, часу початку та закінчення. Обернені задачі. Процес розв'язування задачі.</p> <p>Навчальні дослідження.</p>

дослідницьких завдань міжпредметного характеру, роботи над навчальними проектами, у проблемних ситуаціях повсякденного життя [3 ПРО 1.1 – 1.6]	
Робота з даними	
<p>читає нескладні таблиці, зчитує дані з графів, схем, діаграм; [3 МАО 2.1], [3 ІФО 1.2]</p> <p>обирає дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; [3 МАО 2.3]</p> <p>вносить дані до таблиць; [3 МАО 2.1]</p> <p>користується даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач [3 МАО 2.1], [3 МАО 2.3], [3 ІФО 1.2]</p>	Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

**Природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі
«Я досліджую світ»**

Зазначені освітні галузі можуть реалізовуватись окремими предметами або в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузєва; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життєдіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе та свого організму, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві; між станом довкілля і діяльністю людини, вплив поведінки на здоров'я та безпеку, залежність результату роботи від докладених зусиль; аналіз наслідків ризикованої поведінки);

- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України; інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної патріотичної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;

- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички у взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;

- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості. Тематичну основу курсу складають **змістові лінії**, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«**Людина**» (людина – частина природи і суспільства, пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«**Людина серед людей**» (соціальні ролі (школяр, член сім'ї і громади), стандарти поведінки в сім'ї, в школі, в громадських місцях; моральні норми; навички співжиття і співпраці, соціальні зв'язки між людьми у процесі виконання соціальних ролей);

«**Людина в суспільстві**» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства і громадянина України. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«**Людина і світ**» (Земля – спільний дім для всіх людей; толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв; залежність стану довкілля від поведінки всіх людей);

«**Природа**» (різноманітність природи; методи дослідження природи; нежива і жива природа; зв'язки у природі; природа Землі; природа України).

«**Людина і природа**» (взаємозв'язки людини і природи; використання людиною природничих знань, матеріалів, виробів і технологій; відповідальна діяльність людини у природі; правила поведінки в природі; участь дітей в природоохоронній діяльності).

Типова навчальна програма дає змогу вчителю самостійно обирати й формувати інтегрований та автономний спосіб подання змісту із освітніх галузей Стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду учнів потребує постійного залучення й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу. Педагогічна стратегія, яка опиралась на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, і передбачала пріоритетне

використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, збагачується полісенсорним підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів і явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

На основі Типової програми вчитель може створювати різні варіанти інтегрованої програми за таким алгоритмом:

- визначення цілей навчання;
- створення картки понять з інших предметів (асоціативної павутинки, курсів, галузей, які допоможуть досягти цілей);
- структурування програми за темами;
- вибір діяльності учнів, яка забезпечить інтегроване навчання;
- розроблення показників досягнення очікуваних результатів.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);
- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);
- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновки-узагальнення).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина	
<p>знає, що спільного та чим відрізняється людина від інших живих істот (мислення, мова, праця, спілкування і взаємодія з іншими людьми) [3 ГО 2.2]</p> <p>розповідає про частини тіла людини, їх значення; правила догляду за ними; [3 ПРО 1.1], [3 ПРО 4.3],</p> <p>володіє найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування [3 СЗО 2.3], [3 СЗО 4.5]</p>	<p>Людина – частина природи і суспільства. Організм людини.</p> <p>Частини тіла людини та їх функції.</p> <p>Турбота про здоров'я.</p> <p>Гігієнічні навички. Навички самообслуговування</p>
<p>називає умови здорового способу життя (харчування, турбота про здоров'я, уникнення шкідливих звичок); [3 СЗО 2.3], [3 СЗО 3.1], [3</p>	<p>Розвиток людини протягом життя: від малюка до дорослої людини.</p> <p>Здоровий спосіб життя, турбота про здоров'я.</p>

<p>СЗО 3.3] пояснює, як змінюється людина упродовж життя, наводить приклади з власного досвіду; [3 СЗО 3.2] пояснює, як суспільні групи (сім'я, дитячий колектив, друзі) впливають на розвиток людини [3 СЗО 4.3], [3 СЗО 4.7] виявляє інтерес до своєї зовнішності, розповідає про себе, свої захоплення; прагне до акуратності розпізнає риси характеру і дає їм оцінку; [3 ГІО 6.1] називає риси характеру, які сприяють і ті, що заважають досягненню успіху в житті, спілкуванню з іншими; [3 ГІО 8.2] пояснює, як досягнення мети залежить від наполегливості й старанності [3 ГІО 7.2]</p>	<p>Зовнішність людини. Риси характеру, які сприяють досягненню успіху в житті, забезпечують дружні взаємини з іншими, повагу (чесність, працьовитість, щедрість, чемність, чуйність). Риси характеру, що заважають досягненню успіху, спілкуванню (лінощі, неухажливість, байдужість, нетовариськість). Пізнання себе, своїх можливостей, здорова і безпечна поведінка.</p>
<p>володіє прийомами планування робочого часу, тренування уваги, пам'яті; [3 СЗО 4.1] підтримує порядок на робочому місці; [3 СЗО 1.1] виявляє пізнавальну активність на уроках; [3 СЗО 4.1] співпрацює і взаємодіє з іншими у різних ситуаціях (навчання, гра) [3 СЗО 2.3], [3 ГІО 8.1]</p>	<p>Навчання як складова життєвого успіху. Уміння вчитися. Планування робочого часу. Взаємодія та співпраця з іншими.</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення). ☐ Тренування уваги, пам'яті (прийоми, алгоритми, вправи).</p>	
<p>Людина серед людей</p>	
<p>називає правила поведінки у сім'ї, школі, громаді; [3 СЗО 2.3], [3 ГІО 8.1], [3 ГІО 8.2] розуміє почуття відповідальності перед родиною [3 ГІО 6.2]</p>	<p>Сім'я. Склад сім'ї. Історія роду. Розподіл прав і обов'язків у сім'ї. Дозвілля у сім'ї. Родинні стосунки між поколіннями. Небезпечні ситуації в школі, вдома, на вулиці. Турбота про тих, хто її потребує.</p>
<p>пропонує вирішення посильних проблем школи, громади; [3 СЗО 2.1], [3 ГІО 8.1]</p>	<p>Історія рідної школи. Збереження традицій. Ставлення до інших (товаришування,</p>

<p>співпрацює і взаємодіє з іншими у збереженні традицій школи; [3 ГЮ 7.1]</p> <p>виявляє інтерес до пізнання і збереження традицій школи; [3 ГЮ 7.1]</p> <p>розуміє переваги доброго ставлення до інших на прикладах вияву таких якостей: чесність, доброзичливість, подільчивість, працьовитість, ввічливість на противагу хитрощам, байдужості, жадібності, лінощам, безкультурності; [3 СЗО 1.4]</p> <p>вирішує конфлікти мирним шляхом; [3 СЗО 4.4]</p> <p>дотримується правил шкільного розпорядку; правил поведінки під час шкільних і громадських заходів [3 ГЮ 2.3]</p>	<p>спільна гра, праця, навчання у групах, у класі.</p> <p>Моральні норми.</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправління).</p> <p>☐ Моделювання способів поведінки чуйного ставлення до старших та інших членів сім'ї.</p> <p>☐ Моделювання способів вирішення конфліктних ситуацій (з опорою на літературні твори, ситуації реального життя)</p>	
<p>називає об'єкти громадського простору своєї місцевості; [3 ГЮ 2.1]</p> <p>демонструє ставлення до приватної власності своєї та інших як до цінності; [3 ГЮ 2.2]</p> <p>аргументує неприпустимість порушення приватного простору; [3 ГЮ 2.3]</p> <p>бере участь в обговоренні правил поведінки у громадському транспорті, кінотеатрі, бібліотеці та ін., аргументує їх доцільність на прикладах [3 ГЮ 2.3]</p>	<p>Приватний і громадський простір.</p> <p>Правила поведінки у громадських місцях</p>
<p>Практичні роботи</p> <p>☐ Обговорення правил поведінки, прийнятих у класі, школі, місцевій громаді.</p> <p>☐ Моделювання (інсценізація) поведінки у громадських місцях (з опорою на літературні твори, ситуації реального життя).</p>	

Людина у суспільстві

усвідомлює свою належність до українського суспільства; необхідність толерантних взаємин між людьми; [3 ГІО 7.1]

має уявлення про державну символіку України; свою приналежність до України; [3 ГІО 8.3]

ділиться з іншими інформацією про права кожної дитини (право на навчання, медичну допомогу, відпочинок, захист від жорстокого поводження); [3 ГІО 6.2]

виявляє інтерес до пізнання минулого і сучасного України; участі у відзначенні пам'ятних подій, державних і народних свят; [3 ГІО 3.1], [3 ГІО 3.2]

розпитує старших і збирає інформацію про свій край, про минуле, історії назв; [3 ГІО 2.1]

володіє навичками поводження в урочистих ситуаціях, у пам'ятних місцях; [3 СЗО 3.3]

розуміє сутність правопорушень як порушень прав інших людей; [3 ГІО 6.2]

міркує на цю тему, наводить приклади; [3 ГІО 4.1]

обґрунтовує необхідність відповідати за свої вчинки; встановлює взаємозв'язки у соціальному житті (між вчинком і наслідком, порушенням правил і відповідальністю); передбачає наслідки своїх вчинків; [3 СЗО 1.4]

розповідає про значення праці людей різних професій для країни; [3 ГІО 4.2], [3 ГІО 3.3]

усвідомлює: себе громадянином України; виявляє патріотичні почуття, шанобливе ставлення до символів держави традицій і звичаїв твого краю [3 ГІО 8.3]

Людина - частина суспільства.

Сім'я, дитячий колектив, друзі.

Залежність людей один від одного.

Взаємодопомога.

Суспільство як єдність людських спільнот, їх різноманітність.

Стосунки людей у суспільстві. Україна – незалежна держава.

Символи держави: Герб, Прапор, Гімн, державна мова їх значення.

Права та обов'язки громадян.

Пам'ятні події, державні й народні свята, їх історія.

Праця людей різних професій.

Знання й уміння необхідні для опанування цих професій.

Господарська діяльність людей твого краю.

Славетні українці.

Правила поведінки у пам'ятних місцях, під час урочистих заходів.

Права людини.

Взаємозв'язки між вчинком і наслідком.

Правопорушення як порушення прав інших.

Сучасні народні ремесла твого краю.

Практичний блок (спостереження, дослідження, вправління).

Дослідження «Що в моєму домі вироблено в інших країнах», складання мапи маршруту цих товарів (на плакаті тощо).

Проект «Славетні українці». Накопичення даних про відомих українців із різних сфер життя (мистецтво, спорт, наука) та їх представлення у різних формах (тексти, світлини, розповіді та ін.

Природа

наводить приклади тіл і явищ природи; [3 ПРО 1.1], [3 ПРО 1.5]
розрізняє і називає тіла неживої і живої природи; тіла природи і ті, що створила людина; [3 ПРО 1.2]
складає перелік тіл неживої/живої природи на основі власних спостережень; [3 ПРО 2.1]
виявляє у природному оточенні тіла неживої і живої природи, встановлює зв'язки між ними; описує явища природи, висловлює своє враження від них; [3 ПРО 1.5]
розповідає про явища природи, що вивчалися і/або які доводилось спостерігати [3 ПРО 1.2]

Природа – частина навколишнього світу. Поняття про тіла та явища природи.
Нежива і жива природа, зв'язки між ними.
Явища природи (листопад, туман, вітер, світанок, зміна пір року, відліт птахів тощо).

називає джерела інформації про природу; [3 ПРО 2.1]
розрізняє і використовує обладнання для дослідження природи; [3 ПРО 1.4]
співвідносить органи чуття/обладнання для вивчення природи з інформацією, отриманою з їх допомогою; [3 ПРО 2.1]
пояснює необхідність вивчення природи; [3 ПРО 3.3]
здійснює пошук та аналіз інформації про тіла/явища природи у різних джерелах (виданнях природничого змісту, інтернет-ресурсах тощо), в тому числі з використанням технічних приладів і пристроїв; [3 ПРО 1.5]
визначає головне в інформації природничого змісту, висловлює враження щодо неї; презентує інформацію про природу у вигляді

Дослідження природи.
Значення дослідження природи.
Джерела інформації про природу.
Способи представлення інформації про природу.
Дослідження як джерело знань про природу.
Спостереження, вимірювання, експеримент.
Обладнання для вивчення природи.
Основні кроки під час дослідження тіла/явища природи: визначення мети, планування і виконання дій за планом, формулювання висновку.
Аналіз проведеного дослідження.
Моделювання у вивченні природи.

повідомлення, малюнку, схеми, презентації тощо; [3 ПРО 2.2]

проводить спостереження тіл і явищ у найближчому природному оточенні за планом, фіксує результати, презентує їх; [3 ПРО 1.4]

ставить і відповідає на запитання щодо дослідження тіла/явища природи; [3 ПРО 1.2]

аналізує основні кроки дослідження, передбачені планом, пропонує власні ідеї; [3 ПРО 1.3]

формулює припущення і перевіряє їх у ході дослідження за наданим або самостійно складеним планом; [3 ПРО 1.2]

визначає самостійно або у групі, що необхідно для проведення дослідження (обладнання, інформація тощо); [3 ПРО 1.3]

виконує самостійно/у парі/у групі дослідження тіла/явища природи за планом/інструкцією (об'єкти дослідження обирає самостійно або надаються вчителем); [3 ПРО 1.5]

обговорює у парі/групі і презентує результати дослідження у різний спосіб (схеми, фото- чи відеозвіти, презентації, моделі та інші); [3 ПРО 1.4]

формулює з допомогою вчителя висновок за результатами виконання дослідження; аналізує виконання дослідження, виявляє помилки, пропонує способи їх виправлення, називає чинники успіху; [3 ПРО 1.5]

робить висновок: нові знання про природу можна отримати із різних джерел, зокрема у результаті проведення досліджень; [3 ПРО 2.1]

виявляє емоційно-ціннісне ставлення до природи та її вивчення [3 ГЮ 2.2]

Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)

Ознайомлення з джерелами інформації про природу (паперові видання)

<p>природничого змісту, географічні карти, колекції мінералів, гербарії, аудіо- і відеозаписи, Інтернет-ресурси та ін.)</p> <p>☐ Проведення вимірювань (об'єкт вимірювання обирає учень або визначає вчитель)</p> <p>☐ Вправлення у розумінні інструкцій щодо проведення дослідження тіла/явища природи</p> <p>☐ Вправлення у складанні плану спостереження/експерименту.</p> <p>☐ Спостереження тіла/явища природи (об'єкт спостереження обирає учень або визначає вчитель)</p> <p>☐ Ведення «Щоденника спостережень за природою»</p> <p>☐ Дослідження тіла/явища природи (об'єкт дослідження обирає учень або визначає вчитель)</p> <p>☐ Вивчення природи за допомогою моделей (акваріум, глобус, тощо).</p>	
<p>наводить приклади речовин; [3 ПРО 1.1]</p> <p>виявляє у своєму оточенні тіла неживої природи і класифікує їх за певними ознаками (формою, кольором, станом тощо); [3 ПРО 4.3]</p> <p>досліджує глину, крейду, молоко, повітря або інші тіла неживої природи і робить висновок про їхні властивості (колір, стан, твердість, прозорість, текучість, плавучість, крихкість, сипкість та інші); [3 ПРО 1.4]</p> <p>порівнює тіла неживої природи за зовнішніми ознаками/на основі досліджених властивостей; [3 ПРО 1.5]</p> <p>досліджує за інструкцією властивості речовин (води, заліза, цукру, кухонної солі, крохмалю); [3 ПРО 1.3]</p> <p>застосовує знання про основні дії під час дослідження властивостей тіл і речовин; [3 ПРО 1.6]</p>	<p>Нежива природа</p> <p>Різноманітність тіл неживої природи.</p> <p>Властивості тіл неживої природи (на прикладі глини, крейди, молока, повітря).</p> <p>Уявлення про речовини. Властивості і застосування речовин (на прикладі води, заліза, цукру, крохмалю, природного газу, кухонної солі).</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <p>☐ Дослідження властивостей тіл неживої природи (за вибором учнів/вчителя).</p> <p>☐ Дослідження властивостей речовин (за вибором учнів/вчителя) Дослідження розчинності у воді речовин, що використовуються у побуті (харчової солі, крохмалю, питної соди)</p>	
<p>наводить приклади водойм, гірських порід, корисних копалин та їх використання; [3 ПРО 1.1]</p> <p>розпізнає і називає гірські породи</p>	<p>Вода у природі.</p> <p>Різноманітність водойм.</p> <p>Три стани води.</p> <p>Колообіг води у природі.</p>

<p>(пісок, глину, вапняк, граніт), корисні копалини у колекціях; складає розповідь про поширення води на планеті, використання води людиною, значення повітря для рослин, тварин, людини; [3 ПРО 1.5]</p> <p>пояснює значення води у природі; зміни станів води; значення гірських порід і корисних копалин у добробуті людини; [3 ПРО 3.3]</p> <p>необхідність охорони водою і догляду за ґрунтом; [3 ПРО 3.4]</p> <p>описує способи очищення води і практикує деякі з них (відстоювання, фільтрування); [3 ПРО 1.3]</p> <p>досліджує у парі/у групі властивості повітря; властивості ґрунту, гірських порід, складає колекції; [3 ПРО 4.3], [3 ГІО 7.2]</p> <p>ділиться інформацією з іншими щодо вживання достатньої кількості води щодоби, користі прогулянок на свіжому повітрі; [3 ПРО 2.2]</p> <p>моделює кругообіг води у природі; [3 ПРО 1.4]</p> <p>застосовує знання для економного використання води у побуті; [3 ПРО 3.4]</p> <p>виявляє шану до традицій українського народу у ставленні до води, повітря, ґрунту [3 ГІО 1.3]</p>	<p>Очищення води.</p> <p>Властивості повітря.</p> <p>Гірські породи, їхні властивості.</p> <p>Корисні копалини: види, використання і охорона.</p> <p>Ґрунт.</p> <p>Склад і утворення ґрунту.</p> <p>Догляд за ґрунтом.</p> <p>Значення води, повітря і ґрунту у природі і діяльності людини.</p> <p>Охорона води, повітря, ґрунтів.</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Способи очищення води. ☐ Спостереження дослідів, які демонструють властивості повітря. ☐ Ознайомлення з гірськими породами і корисними копалинами. ☐ Порівняння властивостей гірських порід (за вибором учнів/учителя). ☐ Дослідження складу і властивостей ґрунту. 	
<p>має уявлення про організми – тіла живої природи: рослини, тварини, гриби; [3 ПРО 1.1]</p> <p>називає ознаки рослин і тварин, органи рослин і тварин, умови, необхідні для життя різних організмів (рослин, тварин, людини); природні</p>	<p>Жива природа.</p> <p>Організми – тіла живої природи.</p> <p>Рослини, тварини, гриби.</p> <p>Середовища існування організмів.</p> <p>Органи рослин і тварин.</p> <p>Різноманітність рослин.</p>

<p>угруповання; заходи охорони рослин і тварин; [3 ПРО 1.1]</p> <p>наводить приклади рослин і тварин Червоної книги України, пояснює необхідність їх охорони; [3 ПРО 2.1]</p> <p>розуміє значення води, повітря, світла, тепла для організмів; описує поведінку тварин на основі власних спостережень та інформації, отриманої з додаткових джерел; [3 ПРО 1.4] [3 ПРО 1.5], [3 ПРО 1.6], [3 ПРО 2.1]</p> <p>розпізнає і називає рослини, тварин, гриби різних груп (по 2-3 представники); [3 ПРО 4.3]</p> <p>порівнює і класифікує рослини, тварин за певними ознаками; [3 ПРО 4.3]</p> <p>співвідносить рослини і тварин (на зображеннях, у колекціях тощо) з умовами їх існування; [3 ПРО 1.5]</p> <p>моделює взаємозв'язки між рослинами і тваринами, організмами і навколишнім середовищем; [3 ПРО 3.2]</p> <p>спостерігає та описує розвиток рослин, які вирощено з різних частин рослини (насінини, бульби, живця, пагона); поведінку тварин; [3 ПРО 1.4]</p> <p>доглядає за рослиною (-ами)/твариною(-ами) і ділиться своїм досвідом з іншими; [3 ПРО 4.4]</p> <p>робить висновки про зв'язки організмів між собою і з неживою природою, виявляє емоційно-ціннісне ставлення до представників живої природи, піклується про них [3 ПРО 3.1], [3 ГІО 2.2]</p>	<p>Розмноження і розвиток рослин.</p> <p>Загальне уявлення про основні групи тварин: комахи, риби, земноводні, плазуни, птахи, звірі.</p> <p>Дихання, живлення, рух, розмноження тварин.</p> <p>Поведінка тварин.</p> <p>Умови, необхідні для життя рослин і тварин.</p> <p>Догляд за рослинами і тваринами.</p> <p>Гриби.</p> <p>Роль рослин, тварин, грибів, природних угруповань у природі й житті людини.</p> <p>Природні угруповання: ліс, лука, річка, море.</p> <p>Різноманітність організмів в угрупованнях, зв'язки між ними і з неживою природою.</p> <p>Охорона рослинного і тваринного світу.</p> <p>Червона книга.</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправління)</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Виявлення пристосування рослин до певних умов існування. ☐ Виявлення пристосування тварин до способу життя. ☐ Розмноження рослин частинами їхнього тіла. ☐ Спостереження розвитку рослини, яку вирощено з різних частин рослини (насінини, бульби, живця, пагона) ☐ Дослідження умов росту рослин. 	

Спостереження за поведінкою тварин. Моделювання зв'язків організмів між собою і з середовищем існування

Людина і природа

наводить приклади матеріалів та їх використання, технологій і винаходів людства, аналізує їх вплив на життя людини і природу; [3 ПРО 3.3]
дізнається з різних джерел про професії, пов'язані з діяльністю людини у природі; [3 ПРО 2.1]
обговорює використання людиною енергії води і повітря; [3 ПРО 3.4]
характеризує способи збереження й охорони природи на планеті; [3 ПРО 3.4]
висловлює і аргументує свою позицію щодо зв'язків людини і природи; [3 ПРО 3.2]
ідентифікує вивчені матеріали у виробках; [3 ПРО 1.1]
досліджує властивості матеріалів; [3 ПРО 1.4]
долучається до природоохоронних заходів і ділиться інформацією про них з іншими; [3 ПРО 2.2], [3 ПРО 3.4]
пропонує способи повторного використання речей, економного використання води, електроенергії, зменшення витрат тепла в оселі; [3 ПРО 4.4]
дотримується правил безпечної поведінки у природі (у лісі, на воді тощо); [3 ПРО 3.2]
оцінює власну поведінку і поведінку інших людей у природі; [3 ПРО 4.4]
розуміє цінність природи для життя людей, залежність якості життя людей від стану навколишнього середовища; [3 ПРО 2.1], [3 ГІО 2.2]

Взаємозв'язки людини і природи.

Людина – частина природи

Роль природи у житті людини.

Умови, необхідні для життя людини.

Вплив людини на природу.

Професії, пов'язані з діяльністю людини у природі.

Властивості і використання матеріалів.

Поняття про техніку і технології.

Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.

Правила поведінки у природі.

Ощадливе використання ресурсів.

Охорона природи.

Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)

Ознайомлення з різноманітністю матеріалів і виробів з них

Дослідження властивостей матеріалів (за вибором учнів/учителя)

- Спостереження впливу діяльності людини на природу (на матеріалі своєї місцевості).
- Складання пам'ятки ощадливого використання води і електроенергії у побуті.
- Повторне використання матеріалів і речей у побуті. Правила безпечної поведінки у природному середовищі (моделювання та аналіз ситуацій перебування у природі).

Технологічна освітня галузь Дизайн і технології

Зміст технологічної освітньої галузі реалізовується через інтегрований курс «Дизайн і технології».

Мета – цілісний розвиток особистості дитини засобами предметноперетворювальної діяльності, формування ключових та проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем, культурного й національного самовираження. Досягнення мети передбачає виконання таких завдань:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- сприяння розвитку естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-ужитковому мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в різних матеріалах;
- вироблення навичок раціонального використання матеріалів, безпечного застосування традиційних та сучасних технологій;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проектно-технологічної діяльності, свій життєвий простір. Реалізація мети і завдань інтегрованого курсу «Дизайн і технології» здійснюється за **змістовими лініями**, які відображають структуру розвитку особистості та завершеного циклу проектно-технологічної діяльності: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Змістова лінія **«Інформаційно-комунікаційне середовище»** забезпечує розвиток асоціативно-образного та критичного мислення, оволодіння базовими знаннями у партнерській взаємодії, що формують цілісне уявлення про виробничу сферу людської діяльності, а також є підґрунтям для реалізації творчого потенціалу учнів під час засвоєння навчального матеріалу наступних змістових ліній, які структуровані за способами інтегрованої проектно-технологічної діяльності.

Змістова лінія **«Середовище проектування»** спрямована на розвиток аналітичного, просторового та творчого мислення, вміння працювати в команді, створення умов для оволодіння елементами дизайну: виявлення проблем, продукування ідей, вибору соціально і особистісно значущих об'єктів проектування; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів

для виготовлення виробу за їх властивостями; експериментування з матеріалами і технологіями для реалізації власних ідей; планування технології послідовності виготовлення виробу.

Змістова лінія «Середовище техніки і технологій» передбачає розвиток логічного та алгоритмічного мислення, психомоторних здібностей, здатності до координування дій і взаємодопомоги; навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними, механічними інструментами й пристосуваннями; умінь поетапного виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій, раціональної обробки різних матеріалів.

Змістова лінія «Середовище соціалізації» спрямована на розвиток емоційного інтелекту; оцінювання і самооцінювання процесу та результатів власної або спільної проєктно-технологічної діяльності; розвиток здатності презентувати освітні результати, обговорювати їх з іншими, ефективно використовувати створені вироби; формування досвіду добродійної діяльності, підприємливості, гостинності; виконання трудових дій у побуті, розвиток прагнення якісно і безпечно облаштувати свій життєвий простір.

Програма надає можливість розв'язувати реальні життєві проблеми, реалізовувати інтегративні та творчі можливості проєктно-технологічної діяльності, встановлювати взаємозв'язки з іншими освітніми галузями, співпрацювати з експертами різних професійних сфер за межами школи. Обов'язковою умовою проведення занять є виготовлення корисного й естетичного виробу – індивідуально, в парі або в групі, оцінювання і презентація освітніх результатів. Увага акцентується на організації робочого місця, правилах внутрішнього розпорядку, безпеці праці та санітарних норм.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище	
<p>розрізняє предмети побуту в традиційному і сучасному інтер'єрі, матеріали, з яких вони зроблені; [3 ТЕО 1.3]</p> <p>вибирає і аналізує конструкцію обраного предмета побуту для виготовлення макету; [3 ТЕО 1.1; 1.3; 1.4]</p> <p>створює поетапно макет предмета побуту за зображеннями, зразком, описом або власним задумом; [3 ТЕО 1.4]</p> <p>пояснює культурне розмаїття українського суспільства, місцеві традиції; [3 ТЕО 1.4; 2.2]</p> <p>визначає кольорову гамму та особливості побудови й розташування</p>	<p>Предмети побуту в інтер'єрі. Макетні матеріали (папір, картон, пінопласт, дріт, пластилін, фольга тощо). Макетування предметів побуту.</p> <p>Приклади орнаментів декоративно-ужиткового мистецтва за регіонами України. Зустрічі з майстрами. Обговорення вражень. Створення орнаменту з різних матеріалів (картон, папір, пластилін, глина, крупи, насіння, тканина, нитки, блискітки, бісер тощо).</p>

<p>орнаментів на взірцях декоративноужиткового мистецтва; [3 ТЕО 1.4; 2.2]</p> <p>впорядковує орнаменти за кольоровою гамою та видами (геометричні, рослинні, зооморфні, антропоморфні); [3 ТЕО 1.4; 2.2]</p> <p>аналізує інформацію з різних джерел (підручник, фотографії, каталоги, посібники, комп'ютерні програми, Інтернет-ресурси, музеї, фільми тощо); [3 ТЕО 1.4; 2.2]</p> <p>розробляє або добудовує орнамент з самостійно вибраних матеріалів; [3 ТЕО 1.4; 2.1]</p> <p>досліджує властивості тканих і нетканих матеріалів на дотик та візуально; [3 ТЕО 1.3] розрізняє види тканих і нетканих матеріалів натурального походження (рослинного і тваринного) та способи їх виготовлення; [3 ТЕО 1.3]</p> <p>виготовляє виріб з тканих і нетканих матеріалів, зокрема вторинних; [3 ТЕО 1.4; 2.2; 3.1; 3.2]</p> <p>розрізняє та використовує креслярські інструменти та лінії; [3 ТЕО 1.2; 1.4]</p> <p>вимірює розміри предметів за допомогою лінійки; [3 ТЕО 1.4]</p> <p>виконує розгортку об'ємних фігур, зокрема з використанням цифрових пристроїв; [3 ТЕО 1.2; 1.4]</p> <p>експериментує, добудовуючи виготовлені розгортки за потреби та бажанням; [3 ТЕО 1.2; 1.4]</p> <p>розробляє макет об'ємних фігур індивідуально або в групі [3 ТЕО 1.4]</p>	<p>Ткани і неткани матеріали натурального походження(тканина, нитки, повсть, фетр, трикотаж тощо).</p> <p>Вироби з тканих і нетканих матеріалів</p> <p>Креслярські інструменти та лінії.</p> <p>Конструктори, навчальні набори з різних матеріалів (деревинних, металевих, синтетичних тощо), зокрема виготовлені власноруч.</p> <p>Макетування об'ємних фігур</p>
<p>Середовище проєктування</p>	
<p>досліджує проблеми та потреби у створенні виробів; [3 ТЕО 1.1; 4.1]</p> <p>вибирає об'єкт проєктування і виготовлення із низки запропонованих або власних ідей; [3 ТЕО 1.1]</p> <p>розробляє план реалізації задуму в</p>	<p>Обґрунтування виявленої проблеми та вибору об'єкта проєктування і виготовлення. Комунікативна взаємодія.</p>

<p>матеріалі та критерії оцінювання майбутнього виробу; [3 ТЕО 1.1]</p> <p>аналізує моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги) для продукування нових ідей; [3 ТЕО 1.4]</p> <p>розрізняє і використовує формат композиції (горизонтальний, вертикальний), симетричні й асиметричні форми, рівновага, спектр кольорів, теплі і холодні кольори та відтінки; [3 ТЕО 1.4]</p> <p>виконує завдання з продовженням: добудовує, домальовує, удосконалює або розробляє композицію виробу (засобами малюнку, ескізу, макету), зокрема з використанням цифрових пристроїв; [3 ТЕО 1.2; 1.4]</p> <p>застосовує творчі методи проектування –переносить форми природних і рукотворних об’єктів на власну модель (метод біоніки); [3 ТЕО 1.4]</p> <p>описує модель спроектованого виробу; [3 ТЕО 1.2; 1.4]</p> <p>добирає матеріал для виготовлення спроектованого виробу; [3 ТЕО 1.3]</p> <p>розраховує орієнтовні витрати на виготовлення виробу; [3 ТЕО 3.1]</p> <p>планує послідовність технологічних операцій для виготовлення спроектованого виробу (пласкої та об’ємної форми) [3 ТЕО 1.1; 2.2]</p>	<p>Дизайнерське проектування – моделювання та конструювання. Експериментування з використанням різних матеріалів, симетричних й асиметричних форм, спектру кольорів. Добір матеріалів. Розрахунок витрат.</p> <p>Технологічна послідовність виготовлення виробу</p>
<p>Середовище техніки і технологій</p>	
<p>розрізняє види ручних та механічних інструментів і пристосувань; [3 ТЕО 2.1]</p> <p>працює з інструментами й пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів і норм санітарії; [3 ТЕО 2.1; 4.3]</p> <p>організовує робоче місце; [3 ТЕО 4.2]</p> <p>виготовляє поетапно виріб за інструкцією з визначеною послідовністю самостійно або спільно</p>	<p>Безпечна робота з ручними інструментами й пристосуваннями. Виготовлення виробу за інструкційними картками з описом або графічними зображеннями. Рухомі і нерухомі, роз’ємні і нероз’ємні з’єднання. Технологічні операції обробки різних матеріалів (деревинні, пластик, пластмаса, текстильні, вторинні тощо</p>

<p>з по-окремим розподілом частин роботи; [3 ТЕО 2.2]</p> <p>розмічає деталі на матеріалі за допомогою шаблонів, трафаретів або креслярських інструментів та вирізує їх; [3 ТЕО 2.1]</p> <p>обробляє деталі виробу за потреби; [3 ТЕО 2.1]</p> <p>застосовує рухомі і нерухомі, роз'ємні і нероз'ємні з'єднання; [3 ТЕО 2.1]</p> <p>удосконалює технологію виготовлення виробу за потреби; [3 ТЕО 2.2]</p> <p>виготовляє деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій обробки матеріалів (витинка, вишивка, плетіння, мозаїка, пап'є-маше, скрапбукінг тощо); [3 ТЕО 2.2]</p> <p>раціонально використовує час та матеріали, зокрема і вторинні; [3 ТЕО 3.1; 3.2]</p> <p>аналізує свої помилки, по-можливості виправляє їх [3 ТЕО 1.5]</p>	<p>Раціональне використання часу та матеріалів, зокрема вторинної переробки</p>
<p>Середовище соціалізації</p>	
<p>обговорює корисність, естетичність та якість індивідуально або спільно створених виробів; [3 ТЕО 1.5]</p> <p>готує презентацію та рекламу, зокрема з використанням цифрових пристроїв; [3 ТЕО 1.5]</p> <p>презентує результати власної або спільної проєктнотехнологічної діяльності; [3 ТЕО 1.5]</p> <p>виявляє повагу до авторства власних робіт та інших осіб; [3 ТЕО 1.5]</p> <p>оцінює свою комунікативну діяльність, досягнення, труднощі; [3 ТЕО 1.5]</p> <p>долучається спільно з рідними та друзями до добродійної діяльності в групах із власноруч створеними виробами; [3 ТЕО 2.2; 4.1]</p> <p>дотримується правил спільної роботи в групі; [3 ТЕО 1.5; 1.4]</p>	<p>Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проєкту.</p> <p>Презентація досягнень з використанням різних форм.</p> <p>Діяльність в групах та середовищі. Добродійна діяльність для задоволення потреб оточуючих та навколишнього середовища.</p> <p>Світ професій.</p>

<p>обґрунтовує потребу допомагати іншим, робити корисні справи, подарунки, бережливо ставитися до природного середовища; [3 ТЕО 1.1; 1.5; 3.2]</p> <p>виявляє толерантність, милосердя, повагу до інших; [3 ТЕО 1.1; 1.5]</p> <p>розрізняє професії за сферами життєдіяльності; [3 ТЕО 1.1; 2.1]</p> <p>пояснює правила догляду за взуттям; [3 ТЕО 4.1]</p> <p>уміє правильно скласти одяг, розвішувати його на плічках; [3 ТЕО 4.1]</p> <p>лагодить нескладні пошкодження предметів побуту за потреби; [3 ТЕО 4.1; 4.2; 4.3]</p> <p>вирощує кімнатні рослини для класного приміщення або інших потреб; [3 ТЕО 4.1]</p> <p>аналізує послідовність приготування різних видів бутербродів та їх користь для здоров'я; [3 ТЕО 4.1]</p> <p>складає серветки для святкового столу різними способами [3 ТЕО 4.1]</p>	<p>Побутове самообслуговування.</p> <p>Догляд за власним одягом та взуттям, домашніми тваринами, рослинами.</p> <p>Види бутербродів.</p> <p>Складання серветок різними способами</p>
--	--

Інформатична освітня галузь

Інформатика

Метою інформатичної освітньої галузі є формування у здобувача освіти інформаційно-комунікаційної та інших ключових компетентностей, здатності до розв'язання завдань з використанням цифрових пристроїв та інформаційнокомунікаційних технологій для розвитку критичного, аналітичного, синтетичного, логічного мислення, реалізації творчого потенціалу, формування активної, відповідальної, безпечної та етичної діяльності в інформаційному суспільстві.

Головними завданнями є формування умінь

- знаходити та опрацьовувати інформацію із використанням пошукових систем;
- створювати інформаційні об'єкти та опрацьовувати їх у програмних середовищах;
- здійснювати індивідуальну й колективну діяльність в інформаційному середовищі;
- критично оцінювати інформацію для розв'язання життєвих проблем;

□ дотримуватися етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії;

□ дотримуватися правил безпечної роботи з комп'ютерними пристроями. Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за змістовими лініями «Інформація. Дії з інформацією», «Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією», «Об'єкт. Властивості об'єкта», «Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання» «Алгоритми» Змістова лінія **«Інформація. Дії з інформацією»** базується на розумінні дитиною поняття «інформація». Здобувачі освіти мають уміти наводити приклади інформації, властивостей інформації, форм подання та дій з інформацією з повсякденного застосування, ефективно використовувати інформацію. Поняття інформації, її властивостей, форм подання та використання у навчальному процесі розширюється і доповнюється на кожному етапі навчання. Таким чином забезпечується поступове нарощування складності матеріалу, його актуалізація, повторення, закріплення, що сприяє формуванню ключових та предметної компетентностей і способів діяльності на вищому рівні узагальнення.

Змістова лінія **«Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією»** передбачає формування уявлення про те, що людина в житті постійно зустрічається з інформацією, працює з нею та може використовувати при цьому сучасні засоби ІТ з умінням захистити свій інформаційний простір. Для практичних робіт використовуються програми (онлайн-середовища Інтернету, додатки для мобільних пристроїв).

У ході реалізації змістової лінії **«Об'єкт. Властивості об'єкта»** розглядаються поняття об'єкта, властивостей об'єктів і значень цих властивостей. Діти мають наводити із власного життя приклади різних об'єктів, їхніх властивостей і значень цих властивостей, впорядковувати та групувати об'єкти на основі значень властивостей, мати уявлення про вплив значень властивостей об'єктів на подальше їх використання та опрацювання. Вчать будувати складні об'єкти із запропонованих частин, в тому числі самостійно доповнюючи з відсутніх компонентів, представляти інформацію про них різними способами - у вигляді чисел, тексту, зображень, схем, таблиць, презентацій; змінювати значення властивостей текстових та графічних об'єктів; досліджувати об'єкти за допомогою створених моделей. Об'єктний підхід має пронизувати навчання теоретичного та практичного матеріалу всіх змістових ліній курсу.

Змістова лінія **«Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання»** забезпечує розвиток навичок створення інформаційної моделі в різних програмних середовищах, зокрема у табличній формі; початкових навичок використання різноманітних засобів інформаційних технологій для вирішення навчальних завдань; сприймати та представляти інформацію у вигляді тексту: читати та змінювати тексти, визначати ключові слова в тексті, створювати та опрацьовувати текст; сприймати різноманіття графічних даних; створювати власні зображення у вигляді малюнків та творчо опрацьовувати готові зображення; презентувати інформацію у вигляді слайдів.

Змістова лінія «Алгоритми» спрямована на розвиток розуміння поняття виконавця, його середовища, команди, системи команд виконавця алгоритму, основних алгоритмічних структур, зокрема, слідування, розгалуження та повторення; умінь виконувати готові алгоритми, а також складати прості алгоритми для виконавців, які працюють у певному зрозумілому для відповідної вікової категорії середовищі, використовуючи просту систему їхніх команд; навичок шукати помилки в послідовності команд, аналізувати зміст завдань на складання алгоритму для виконавців; вміння розв'язувати задачі з повсякденного життя, застосовуючи алгоритмічний підхід: уміння планувати послідовність дій для досягнення мети, передбачати можливі наслідки.

Програма побудована лінійно-концентрично. Зміст понять поступово розширюється і доповнюється. Забезпечується поступове нарощування складності матеріалу, його актуалізація, повторення, закріплення, що сприяє формуванню ключових та предметної компетентностей і способів діяльності на вищому рівні узагальнення. Учитель може змінювати порядок вивчення тем та самостійно визначає обсяг (кількість годин) на вивчення кожної теми курсу, а також на повторення, узагальнення та систематизацію під час вивчення кожної теми, вибудовуючи найбільш доречну для конкретного класу траєкторію навчання.

Важливо щоб здобувачі освіти зрозуміли головні особливості безпечної роботи з інформаційними джерелами та почали використовувати відповідні навички та знання при вивченні інших навчальних предметів. Важливим є задоволення пізнавальних інтересів здобувачів освіти, підтримка їх творчої ініціативи та прагнення до освоєння нових інформаційно-комунікаційних технологій, що створюватиме відчуття доступності в постійному оновленні своїх компетентностей.

Особливості організації навчально-виховного процесу: для дотримання норм безпеки дитини рекомендується організувати навчання у закритому захищеному інформаційному середовищі. Облікові записи для електронного листування та співпраці в мережі створює адміністратор навчального закладу.

Оцінювання якості підготовки здобувачів освіти з предмету здійснюється в таких аспектах: 1) рівень володіння теоретичними знаннями; 2) здатність до застосування вивченого матеріалу у практичній діяльності; 3) свідоме та відповідальне ставлення до етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії; 4) вміння співпрацювати; 5) використання матеріалу із повсякденного життя, навчальних предметів; 6) свідоме знання правил безпечної праці

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Інформація. Дії з інформацією	
пояснює значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного досвіду; [3 ІФО 1.1]	Роль інформації в житті людини. Перетворення інформації з одного виду в інший.

<p>розрізняє види інформації за способом подання; [3 ІФО 1.1]</p> <p>уміє перетворювати одну форму подання інформації в іншу: (текстове – в графічне, числове – в текстове тощо); [3 ІФО 1.2]</p> <p>створює папку та документи в ній; [3 ІФО 1.2]</p> <p>пояснює поняття «комп'ютерна мережа»; [3 ІФО 1.1]</p> <p>розуміє призначення програми-браузера; [3 ІФО 3.2]</p> <p>вміє використовувати гіперпосилання; [3 ІФО 3.2]</p> <p>використовує мережі для отримання достовірної інформації та спілкування; [3 ІФО 3.3]</p> <p>висловлює припущення про достовірність інформації, отриманої з цифрових та інших джерел; [3 ІФО 1.4]</p> <p>дотримується правил використання власних і чужих творів; [3 ІФО 4.3]</p> <p>виявляє повагу до авторства інших осіб [3 ІФО 4.3]</p>	<p>Способи подання повідомлень, носії повідомлень, символи, кодування і декодування.</p> <p>Структурування інформації.</p> <p>Поняття про мережу Інтернет, програмабраузер, веб-сторінка, веб-сайт, гіперпосилання.</p> <p>Авторське право.</p> <p>Безпечна робота в Інтернеті</p>
<p>Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією</p>	
<p>розповідає про історію виникнення пристроїв для роботи з інформацією; [3 ІФО 1.1]</p> <p>називає носії інформації; [3 ІФО 1.1]</p> <p>розрізняє технічні засоби для передавання, зберігання інформації; [3 ІФО 1.1]</p> <p>використовує пристрої для передавання інформації; [3 ІФО 1.2]</p> <p>наводить приклади пристроїв для введення та виведення інформації; [3 ІФО 1.1]</p> <p>висловлює припущення про достовірність інформації; [3 ІФО 1.4]</p> <p>пояснює наслідки для власного здоров'я надмірного використання цифрових пристроїв [3 ІФО 4.1], [3 СЗО 1.1]</p>	<p>Історія виникнення пристроїв для роботи з інформацією.</p> <p>Джерело інформації.</p> <p>Носії інформації.</p> <p>Пристрої введення та виведення інформації.</p> <p>Введення текстових даних.</p> <p>Правила введення та редагування текстових даних</p>
<p>Об'єкт. Властивості об'єкта</p>	

<p>описує текстові і графічні об'єкти; [3 ІФО 1.3]</p> <p>порівнює властивості текстових і графічних об'єктів за спільними і відмінними ознаками; [3 ІФО 1.3]</p> <p>визначає об'єкти, які відповідають заданим властивостям; [3 ІФО 1.3]</p> <p>вміє змінювати значення властивостей текстових та графічних об'єктів; [3 ІФО 1.3]</p> <p>досліджує об'єкти за допомогою створених моделей [3 ІФО 1.3]</p>	<p>Види об'єктів: текстові, графічні. Інформаційний об'єкт.</p> <p>Властивості об'єкта.</p> <p>Створення моделі об'єкта за заданими властивостями.</p> <p>Зміна значень властивостей об'єкта (колір тексту, шрифт, накреслення)</p>
<p>Комп'ютерні програми. Меню та інструменти</p>	
<p>розрізняє сучасні пристрої для роботи з інформацією; [3 ІФО 1.1]</p> <p>уміє увімкнути та вимкнути комп'ютер та інші пристрої (за умови їх використання); [3 ІФО 1.2]</p> <p>використовує необхідні значки на Робочому столі для запуску і роботи в програмах; [3 ІФО 1.2]</p> <p>орієнтується в середовищах для перегляду зображень, читання текстів, слухання музики, завершує роботу з ними; [3 ІФО 3.2]</p> <p>створює зображення освітніх об'єктів [3 ІФО 2.4]</p>	<p>Текстові редактори.</p> <p>Середовища для читання текстів.</p> <p>Закладки в тексті, цитати тощо.</p> <p>Віртуальні бібліотеки, довідники, енциклопедії, словники.</p> <p>Основні команди редагування: вирізати, копіювати, вставити, видалити.</p> <p>Уведення символів за допомогою клавіатури. Доповнення текстів зображеннями</p>
<p>Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання</p>	
<p>створює інформаційні продукти, поєднуючи текст, зображення, звук тощо для представлення ідей та/або результатів діяльності; [3 ІФО 2.4]</p> <p>створює та змінює прості зображення; опрацьовує та використовує інформацію з різних джерел; [3 ІФО 2.4]</p> <p>вміє заповнювати таблицю ознак для предметів з однієї групи (класу); [3 ІФО 1.3]</p> <p>розробляє презентацію за логічною послідовністю; [3 ІФО 2.4]</p> <p>доповнює презентацію текстом, зображенням, схемою; [3 ІФО 2.4]</p>	<p>Етапи створення інформаційної моделі в різних програмних середовищах.</p> <p>Створення текстових інформаційних моделей, зокрема у табличні формі. Комп'ютерні презентації, редагування презентацій.</p> <p>Утворення нового слайду, текстового вікна/поля.</p> <p>Доповнення презентації текстом, зображенням, схемою.</p> <p>Форматування презентації.</p> <p>Режим показу презентації</p>

редагує і форматує презентацію залежно від її призначення, змінює фон слайду; застосовує режим показу презентацій [3 ІФО 2.4]	
Лінійні алгоритми	
визначає алгоритмічні структури; [3 ІФО 2.1] виконує, створює та записує алгоритми; [3 ІФО 2.1] вміє діяти за інструкцією; [3 ІФО 1.3] впорядковує об'єкти за певними ознаками; [3 ІФО 1.3] пояснює наслідки порушення плану, алгоритму послідовності дій у близькому середовищі, готових програмах, іграх; [3 ІФО 1.2] розрізняє істинні та хибні висловлювання [3 ІФО 1.4]	Команди і виконавці, алгоритми, способи подання алгоритму. Запис лінійних алгоритмів. Створення зображень за власними алгоритмами. Знаходження та виправлення помилок у алгоритмах. Логічні висловлювання

Мистецька освітня галузь

Мистецтво

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- розвиток почуттєвої сфери учнів, набуття ними досвіду емоційноестетичних переживань, формування мистецьких уподобань та особистісних художніх цінностей;
- поглиблення мотивації до пізнання творів вітчизняного і зарубіжного мистецтва; виховання гордості за здобутки рідного мистецтва та толерантного ставлення до мистецтва інших етносів і народів;
- формування умінь художнього сприймання, аналізу художньої мови та оцінювання творів мистецтва, аргументування думки відповідно до вікових можливостей з використанням мистецьких термінів;
- оволодіння способами художньо-творчої діяльності в різних видах мистецтва, комунікації з іншими в художній творчості;
- досягнення розуміння учнями можливостей цифрових технологій щодо їх застосування в мистецькій творчості;

- розвиток здатності самопізнання і самовираження, керування власними емоційними станами через мистецтво і різні види художньої творчості; розвиток креативності й мистецьких здібностей;

– формування здатності встановлювати зв'язок між видами мистецтва, між мистецтвом та іншими сферами знання (літературою, математикою, знаннями про природу, історію тощо); мистецтвом і явищами довкілля;

– усвідомлення значення мистецтва в житті людини та художнього пізнання для власної успішності;

– формування культури глядача-слухача;

– соціалізація учнів через мистецтво, формування здатності об'єктивно оцінювати творчі здобутки свої та інших.

Відповідно до зазначених мети і завдань виокремлено **змістові лінії**: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Змістова лінія **«Художньо-творча діяльність»** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.

Змістова лінія **«Сприймання та інтерпретація мистецтва»** спрямована на пізнання цінностей, що втілюють твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення, мистецьку (термінологічну) пропедевтику.

Реалізація змістової лінії **«Комунікація через мистецтво»** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурномистецьких заходах, колективних творчих проєктах, обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтується на засадах компетентнісного, ціннісного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню *ключових компетентностей*, зокрема, у процесі:

- усного висловлювання вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньо-творчої діяльності (вільне володіння державною мовою/ здатність спілкуватися рідною);

- застосування мистецької термінології, що має іноземне походження, у процесі інтерпретації художніх творів (спілкування іноземними мовами);

- встановлення взаємозв'язків між засобами мистецтва і здійсненням елементарних розрахунків для пояснення художньої виразності творів (наприклад, пропорцій частин твору, визначення музичного метру, запису ритму, симетрії/асиметрії танцювального руху тощо) (математична компетентність);
- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність);
- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (інформаційно-комунікаційна компетентність);
- формування вміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (навчання впродовж життя);
- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан), опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей);
- проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (підприємливість та фінансова грамотність);
- виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (інноваційність). Культурна компетентність як стрижнева для мистецької освітньої галузі є інтегральною стосовно інших ключових компетентностей.

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через **інтегровані курси або предмети вивчення за окремими видами мистецтва**: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі та інтегрування навчального змісту.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Художньо-творча діяльність	
<p>виконує дитячі пісні (зокрема, музичний фольклор); [3 МИО 1.1];</p> <ul style="list-style-type: none"> ● добирає засоби музичної виразності (темп, динаміку), необхідні для створення настрою, характеру; [3 МИО 1.1]; [3 МИО 1.2]; ● розуміє значення вокальних вправ 	<p>Спів (співацька постава, дихання, інтонація, фразування, дикція). Оперування засобами виразності та способами створення вокального і вокальноансамблевого / хорового художнього образу.</p>

<p>для правильного виконання; стежить за точністю і виразністю інтонування, чіткістю дикції, співацькою поставою, диханням; [3 МИО 3.1];</p> <ul style="list-style-type: none"> • виконує в ансамблі нескладні композиції (трикутник, бубон, маракас, дзвіночки, барабан, тріскавки, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон, металофон, синтезатор тощо); [3 МИО 1.1]; • самостійно добирає тембр музичного інструменту для передачі відповідного образу; [3 МИО 1.1]; [3 МИО 2.1]; • імпровізує голосом (музичні, мовленнєві інтонації) та на музичних інструментах; [3 МИО 1.2] • створює варіанти ритмічного супроводу до пісні на музичному інструменті за вибором; [3 МИО 1.2]; орієнтується в поняттях музичної грамоти (звук, мелодія, акомпанемент, музична форма, динаміка, схеми диригування (на 2/4); [3МИО 2.2] • орієнтується в нотному записі (за доцільності для виконання); читає запис найпростіших ритмів; [3МИО 2.2] <p>організовує самостійно робоче місце для занять різними видами образотворчої діяльності [3 МИО 1.1]; дотримується охайності і правил техніки безпеки; самостійно користується знайомими художніми інструментами (палітрою, різними видами пензлів, стеками, ножицями тощо) [3 МИО 1.1];</p> <p>добирає художні матеріали, відповідно до виду мистецтва (образотворче, декоративно-прикладне), в якому працює [3 МИО 1.1];</p> <p>розпізнає форми (реалістичні, декоративні); досліджує форму</p>	<p>Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, гра в ансамблі зі створенням ритмічного супроводу до пісні тощо. Правила гігієни у користуванні музичними інструментами.</p> <p>Оволодіння музичною грамотою (за необхідністю для художньо-творчої діяльності). Знайомство з елементарною нотною грамотою, необхідною для виконання творів. Відтворення запису найпростіших ритмічних послідовностей.</p> <p>Організація робочого місця для занять образотворчим мистецтвом. Освоєння інструментарію для образотворчої діяльності. Використання відомих засобів образотворчої виразності для створення візуальних образів.</p> <p>Зображення графічними та живописними матеріалами (традиційними та сучасними). Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компоновання елементів композиції (площинна, об'ємна), відтворення плановості простору у площинних зображеннях. Ліплення з пластичних матеріалів різними (простими) прийомами і способами.</p> <p>Поняття про декор як засіб наповнення й збагачення форми.</p> <p>Елементарна стилізація форм та оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Розміщення об'єктів у форматі з дотриманням засобів та правил</p>
---	---

<p>предмету та спрощує її до геометричної подібності [3 МИО 1.3]; порівнює будову різних природних форм, їх пропорцій [3 МИО 1.3]; добирає відтінки кольору за насиченістю [3 МИО 1.2]; створює реалістичні, казкові, фантастичні образи [3 МИО 1.3]; виконує елементарні замальовки з натури та за уявою в ескізній формі (предмети побуту, об'єкти природи та архітектури) [3 МИО 1.3]; створює зображення в процесі експериментування з кольорами, лініями, крапками різного розміру, формами, об'ємами, фактурами тощо [3 МИО 1.2]; самостійно створює просту, зокрема орнаментальну, композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну), використовує усю площину аркуша; виконує прості композиції на площинні та в об'ємі [3 МИО 1.2]; обирає формат (прямокутний, квадратний, трикутний, в колі, в овалі) для кращого втілення задуму [3 МИО 1.1]; виділяє композиційний центр, головне і другорядне, враховуючи основні пропорції зображуваних предметів, композиційні засоби та правила [3 МИО 1.1]; використовує елементарні закони перспективи (одне за іншим; ближче – більше, яскравіше, тепліше, далі – менше та блідіше, холодніше), передаючи плановість простору у площинних зображеннях [3 МИО 2.2]; передає в зображеннях елементарну будову птахів, тварин, людини, посилено передає рух; ілюзорні зміни розмірів предметів в залежності від розміщення у просторі; смислові зв'язки між об'єктами в сюжетних композиціях [3 МИО 1.3];</p>	<p>композиції, для підсилення композиційного центру. Застосування у художньо-творчій діяльності поняття контрасту форм, кольорів . Передача плановості у зображенні з натури та за уявою.</p> <p>Створення сюжетних композицій</p> <p>Сприймання засобів виразності в скульптурі (барельєф, горельєф).</p> <p>Створення художнього образу засобами декоративної насиченості форми (фактурою, деталями, розписом).</p> <p>Прикрашання місця, де навчається, живе.</p> <p>Вирізування, конструювання з паперу та інших підручних матеріалів. Робота з природними матеріалами.</p> <p>Створення синтетичного художнього образу. Інсценізація, найпростіші театральні етюди (створення театралізованих образів, зокрема, під час рольового виконання пісні).</p> <p>Відтворення нескладних танцювальних елементів.</p> <p>Елементарне вправління у сценічній поведінці.</p>
---	---

розрізняє особливості об'ємного (круглого та рельєфного) зображення [3 МИО 2.2];
порівнює найпростіші елементи об'ємних форм [3 МИО 1.3];
виражає особливості об'єкту як образу засобами форми і декору (як у об'ємному так й у площинному зображенні) [3 МИО 1.1];
оздоблює об'ємну форму рельєфним або живописним декором [3 МИО 1.1];
конструює та створює прості композиції з паперу, художніх, природних та різних підручних матеріалів, самостійно добирає складові композиції [3 МИО 1.2];
творчо використовує різні техніки, інструменти та матеріали для втілення власного задуму (саморобні штампи, набризк, декупаж, колаж) [3 МИО 1.2].
поєднує засоби різних видів мистецтва для втілення художнього задуму; [3МИО 1.1]; [3 МИО 2.2]
імпровізує засобами пантоміми (міміка, жести); пластично інтонує музичні образи; [3 МИО 1.2];
● виконує нескладні ролі (в тому числі, пісні «у ролях»), добирає засоби вираження (темп, тембр голосу, динаміку, рухи, міміку); [3МИО 1.1]; [3 МИО 1.2];
● грає елементарні театральні етюди (самостійно обирає відомих персонажів та перевтілюється в них, зокрема, імітує характерні рухи, ходу, звуки, міміку тощо); [3 МИО 1.2];
вправляється над інтонацією мовлення, диханням; дикцією, мімікою, жестами; рухається під музику, добираючи відомі танцювальні елементи (народні, сучасні); узгоджує свої рухи з музичним супроводом (співом); створює сценічні інтерпретації пісенних образів; [3 МИО 1.1];

Добір реквізиту, бутафорії, деталей костюмів.

Експериментування зі звуками, тембрами, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами.

Спостереження за довіллям для створення художніх образів (повадки тварин; характерні особливості ходи, жестів людей різного віку, інтонація мовлення людини в різних життєвих ситуаціях тощо), вплив світла на зміну кольорів у природному середовищі;

Самовираження в художньо-творчій діяльності.

Культура глядача, слухача.

<p>використовує атрибути для підсилення синтетичної виразності (із запропонованих); [3 МИО 1.1];</p> <p>комбінує знайомі художні техніки, звуки, ритми, рухи, лінії, кольори, форми, фактури, матеріали тощо для втілення ідеї в художньому образі [3 МИО 1.2];</p> <p>створює образи, використовуючи знайомі засоби та способи за уявою [3 МИО 1.1]; [3 МИО 1.2];</p> <p>творення образів (звуки, слова, пантоміму, рухи, лінії, кольори, об'єми, декор тощо), якими може виразити свої почуття та емоції [3 МИО 3.4];</p> <p>виокремлює і фіксує в доступний спосіб цікаві явища довкілля; відтворює їх у творчій діяльності (імпровазіях мелодій, інсценізації пісень, пластичному інтонуванні); [3 МИО 1.3]</p> <p>пропонує ідеї оздоблення місця, де навчається, живе [3 МИО 1.3];</p> <p>реалізовує їх (за допомогою інших або самостійно втілює нескладний задум оздоблення місця, де навчається і власного помешкання [3 МИО 1.3];</p> <p>розпізнає власні емоції від художньої творчості, обирає види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою [3 МИО 3.4];</p> <p>передає власні емоції у творчій роботі за допомогою кольору [3 МИО 1.1]; [3 МИО 3.4</p> <p>] • дотримується загальноприйнятих правил поведінки в закладах культури та мистецтва (театрі, музеї тощо) [3МИО 3.3];</p>	
Сприймання та інтерпретація мистецтва	
<p>емоційно сприймає твори різних видів мистецтва і виявляє враження у вербальний або невербальний спосіб; [3 МИО 2.1];</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва.</p> <p>Виразні засоби (елементи мови) різних</p>

<p>вирізняє елементи музичної мови, застосовані для характеристики музичного образу, зокрема із сюжетною (літературною) програмою (мелодія, темпдинаміка, гучність, ритм, тембр (голос та деякі музичні інструменти), лад (мажор, мінор); [3 МИО 2.2]</p> <p>розпізнає прості музичні форми (двочастинна, тричастинна, куплетна); [3 МИО 2.1]; [3 МИО 2.2]</p> <ul style="list-style-type: none"> ● визначає особливості втілення образу у творах образотворчого мистецтва та архітектури [3 МИО 2.2]; ● характеризує колір об'єктів довкілля відповідно до часу доби та пір року [3 МИО 2.2]; ● висловлює судження щодо передання емоційного стану зображуваних об'єктів та явищ навколишнього світу у творі (зокрема, у стані спокою та в русі) [3 МИО 2.1]; ● визначає композиційну будову твору образотворчого мистецтва та архітектури [3 МИО 2.2]; ● вирізняє кольорову гаму твору (тепла, холодна), тональність (світлі й темні кольори), насиченість (яскравий, тьмянний) загальний колорит; елементи композиції твору (центр, головне і другорядне; побудову твору (симетричну та асиметричну, статичну, динамічну, ритмічну, метричну) [3 МИО 2.1]; цілісно охоплює увагою художній твір; зосереджується на характерних деталях; порівнює музичні та візуальні, хореографічні образи; [3 МИО 2.1]; зіставляє твори мистецтва та явища довкілля (за допомогою вчителя) [3МИО 1.3]; [3 МИО 2.2]; ● вирізняє елементи художньої мови творів синтетичних видів мистецтва для характеристики художнього 	<p>видів мистецтва (музичне, образотворче, театр, хореографія, кіно тощо).</p> <p>Участь в обговоренні мистецького твору з використанням знайомих мистецьких термінів.</p> <p>Використання декору для створення образу.</p> <p>Ознайомлення з елементарними поняттями з кольорознавства та композиції.</p> <p>Сприймання синтетичних образів. Зіставлення виразних засобів різних видів мистецтва. Зіставлення художніх образів, подібних за сюжетом та втілених у різних видах мистецтва.</p> <p>Мистецька пропедевтика. Знайомство з різновидами музичного (вокальна, інструментальна), образотворчого (живопис, графіка,</p>
--	---

образу: акторську гру, костюми, декорації, музичне оформлення театрального/екранного твору [3 МІО 2.2];

- розрізняє засоби виразності та характеризує музичні твори вокальні та інструментальні; [3 МІО 2.2]

- розрізняє засоби виразності та характеризує твори живопису, графіки, скульптури [3 МІО 2.2];

- розрізняє та характеризує виразні засоби різновидів театрального мистецтва (драматичний, ляльковий, музичний), народної, класичної та сучасної хореографії; [3 МІО 2.2]

- розрізняє та характеризує виразні засоби анімаційних фільмів; [3 МІО 2.2]

- ❖ розпізнає та характеризує художні матеріали, якими виконана учнівська творча робота (кольорові олівці, фломастери, акварель, гуаш, пластилін тощо) [3 МІО 2.2];

порівнює природні форми, образи довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням [3 МІО 1.3];

визначає власні емоції від сприймання мистецьких творів [3 МІО 3.4];

добирає слова для характеристики вражень із власного запасу [3 МІО 3.3];

пояснює, що подобається або не подобається у творі [3 МІО 2.1];

обирає твори відповідно до свого настрою; пояснює, від чого дістає насолоду; добирає твори для поліпшення свого настрою [3 МІО 2.1]; [3 МІО 3.4]

відтворює емоційні враження від твору мистецтва улюбленими художніми засобами [3 МІО 3.4];

порівнює свої настрої та почуття із тими що втілені у художньому творі (на основі діалогу між автором та глядачем) [3 МІО 2.1].

скульптура); театрального (драматичний, ляльковий, музичний) мистецтва, хореографії (народна, класична, сучасна), кіно (кінофільм, мультфільм); жанрами музичного мистецтва (пісня, танець, опера, балет); жанрами образотворчого мистецтва (портрет, пейзаж (краєвид), натюрморт, анімалістичний тощо); видами орнаментів (рослинний, геометричний тощо та за призначенням (стрічковий, розетка); видами анімації (мальована, лялькова, пластилінова, комп'ютерна), танцями (гопак, козачок, вальс, полька тощо).
Спостереження за довкіллям та його втіленням у художніх образах.

Самопізнання через сприймання творів мистецтва.

Вербальний опис вражень, емоцій, викликаних творами. Використання у сприйманні творів різних видів мистецтва для задоволення та поліпшення власного емоційного стану. Самовираження у художньо-творчій діяльності Розуміння значення мистецтва у житті людини.

Комунікація через мистецтво

характеризує власну творчість за поданими орієнтирами; [3 МІО 3.1]; пояснює, що вдалося чи не вдалося; визначає за допомогою вчителя/вчительки труднощі; обирає (за допомогою вчителя/вчительки) спосіб удосконалення [3 МІО 3.2]; презентує результати власної творчості (співає улюблені пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо) перед рідними, однолітками [3 МІО 3.2]; пояснює задум [3 МІО 3.2]; визначає досягнення однолітків у художньо-творчій діяльності, виявляючи доброзичливість у висловлюваннях; [3 МІО 3.3]; обговорює з іншими враження від сприймання творів різних видів мистецтва та творчої діяльності, поважаючи уподобання інших [3 МІО 3.3]; бере участь у шкільних мистецьких заходах (концертах, конкурсах, виставках, фестивалях, інсценізаціях народних обрядів, арт-мобах, тижнях мистецтва тощо), у колективних творчих проєктах, зокрема із використанням засобів улюбленого виду мистецтва і художньо-творчої діяльності [3 МІО 3.3]; виконує різні дії / ролі в колективному творчому процесі, виявляючи повагу до інших [3 МІО 3.3]

Презентація власних творчих досягнень. Оцінювання власної творчості за поданими орієнтирами.

Оцінювання творчих здобутків однолітків за спільно визначеними орієнтирами.

Виховні ситуації на основі творів мистецтва (обговорення сюжетів, характерів, вчинків, дій персонажів, створюваних мистецькими засобами).

Колективне виконання творчого задуму. Оцінювання і самооцінювання у колективній творчості. Проведення шкільних мистецьких заходів.

Дотримання правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.

Фізкультурна освітня галузь

Фізична культура

Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та

виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

– виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;

– розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причиннонаслідкові зв'язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров'я та фізичного розвитку;

– використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційнокомунікативних технологій і критичного мислення;

– формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров'я та фізичного вдосконалення;

– розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарногігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільних командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;

– виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесної гри, уміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими **змістовими лініями**: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Змістова лінія **«Рухова діяльність»** передбачає формування в молодших школярів уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, способів рухової та ігрової діяльності, спрямованих на фізичний розвиток, зміцнення здоров'я та формування в молодших школярів умінь і навичок володіння різними способами рухової діяльності; здатності виконання вправ основної гімнастики, організуючих вправ, елементів акробатики, вправ корегувальної спрямованості та тих, що пов'язані з незвичним положенням тіла у просторі, ходьбою, бігом, танцювальними кроками, лазінням і перелізанням, стрибками; навичок володіння м'ячем; розвиток фізичних якостей; формування правильної постави й профілактику плоскостопості.

Змістова лінія «Ігрова та змагальна діяльність» передбачає виховання в молодших школярів ініціативності, активності та відповідальності у процесі рухливих і спортивних ігор за спрощеними правилами; забезпечення усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій; формування уміння боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю сприймати поразку, контролювати свої емоції, організувати свій час і мобілізувати ресурси, оцінювати власні можливості в процесі ігрової та змагальної діяльності, виконувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за власні рішення користуватися власними перевагами і визнавати недоліки в тактичних діях у різних видах спорту, планувати та реалізувати спортивні проекти (турніри, змагання тощо); формування в молодших школярів умінь і навичок виконання естафет.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність	
<p>має уявлення про історію виникнення Олімпійських ігор; називає олімпійське гасло та символ Олімпійських ігор; пояснює вплив позитивних та негативних чинників на стан здоров'я учнів [3 ФІО 2.2]; добирає спортивний інвентар відповідно виду спорту [3 ФІО 1.2]; контролює свій фізичний стан за частотою серцевих скорочень, диханням та самопочуттям перед фізичними навантаженнями в процесі та після занять [3 ФІО 2.1]; [3 ФІО 2.2]; виконує організовуючі вправи команди на перешикування з однієї шеренги уступами за розрахунком 9, 6, 3, на місці [3 ФІО 1.1]; виконує загальнорозвивальні вправи з предметами (малі м'ячі, скакалки) та без предметів [3 ФІО 1.1]; розрізняє та виконує присідання, виси, упори: присідання, нахили тулуба у сиді з різними положеннями ніг; перехід із сиді на правому стегні у сид на лівому стегні; виси та упори – згинання і розгинання рук в упорі на стегнах, в упорі лежачи; перехід із упору присівши в упор стоячи, із</p>	<p>Історія виникнення Олімпійських ігор. Символи, ритуали і церемонії Олімпійських ігор. Вплив позитивних та негативних чинників на стан здоров'я учнів. Спортивний інвентар для різних видів спорту.</p> <p>Оцінка фізичного стану за частотою серцевих скорочень, диханням та самопочуттям в процесі занять фізичною культурою.</p> <p>Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи. Загальнорозвивальні вправи з предметами (малі м'ячі, скакалки) та без предметів.</p> <p>Фізичні вправи: присідання, нахили, виси та упори.</p> <p>Елементи акробатики.</p>

<p>упору лежачи в упор лежачи боком і навпаки; упор на перекладині [3 ФІО 1.2];</p> <p>виконує елементи акробатики: перекид назад в упор стоячи на колінах, в упор присівши; два перекиди вперед; “міст” із положення лежачи [3 ФІО 1.2];</p> <p>володіє навичками пересувань: ходьба по гімнастичній лаві з високим підніманням стегна, біг до 30 м, рівномірний біг почергово з ходьбою до 1200 м; рівномірний біг до 900 м [3 ФІО 1.2];</p> <p>пересування танцювальними кроками: ритмічне поєднання рухів і кроків, підскоків; танцювальні імпровізаційні вправи босоніж; лазіння по похилій гімнастичній лаві (кут нахилу 45 градусів) однойменним та різнойменними способами; лазіння по гімнастичній стінці різнойменними та однойменним способом (вгору, вниз, по діагоналі, праворуч, ліворуч); [3 ФІО 1.2];</p> <p>лазіння по канату, закріпленому над похилою гімнастичною лавою (лежачи на спині на похилій лаві) [3 ФІО 1.2];</p> <p>володіє навичками метання м'яча у вертикальну ціль (мішень 1x1 м) на висоті 3 м з відстані 3 – 4 м на дальність відскоку; метання м'яча з різних вихідних положень [3 ФІО 1.3];</p> <p>виконує вправи з великим м'ячем: елементами баскетболу – тримання баскетбольного м'яча; передачі м'яча двома руками від грудей на місці; ловіння м'яча; передачі м'яча двома руками від грудей у ціль і ловіння його після відскоку від підлоги; ведення м'яча на місці та під час ходьби правою та лівою рукою; елементи футболу – удари м'яча внутрішньою та середньою частиною підйому по нерухомому м'ячу у вертикальну ціль</p>	<p>Вправи для оволодіння навичками пересувань (ходьба, біг).</p> <p>Пересування танцювальними кроками. Лазіння різними способами по гімнастичній лаві, гімнастичній стінці. Лазіння по канату.</p> <p>Вправи для формування навичок володіння малим м'ячем.</p> <p>Вправи для формування навичок володіння великим м'ячем (елементи баскетболу).</p> <p>Елементи футболу. Гра в міні-баскетбол та міні-футбол.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками стрибків.</p> <p>Стрибки у висоту з прямого розбігу “зігнувши ноги”.</p> <p>Стрибки у довжину з місця і розбігу.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку сили.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку швидкості.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку витривалості.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку гнучкості.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку координації.</p>
---	--

(смуга шириною 1,5 м, довжиною 8-10 м) та горизонтальну ціль (смуга шириною 1,5 м, довжиною 8-10 м), ведення м'яча вивченими способами між стійками і їх обведенням; жонгливання м'ячем (хлопці), повітряною кулькою (дівчата) [3 ФІО 1.3];

застосовує вивчені прийоми в іграх з міні-баскетболу та мініфутболу [3 ФІО 3.1];

виконує стрибки: зі скакалкою на одній, двох ногах [3 ФІО 1.3];

стрибки у висоту з прямого розбігу (через гумову мотузку) способом "зігнувши ноги" [3 ФІО 1.1];

стрибки у довжину з місця, з розбігу 5-7 кроків способом "зігнувши ноги";

стрибки "у кроці" [3 ФІО 1.1];

виконує фізичні вправи для розвитку фізичних якостей: сили – у висі піднімання зігнутих і прямих ніг до кута 90 градусів; у положенні лежачи на спині піднімання прямих ніг до кута 90 градусів; у положенні лежачи на спині згинання і розгинання рук, утримуючи обтяження до 1 кг; підтягування у висі лежачи на низькій перекладині [3 ФІО 1.2];

швидкості – біг за м'ячем, обручем, що котиться; прискорення до 10 м; підкидання і ловіння малого м'яча почергово правою і лівою рукою [3 ФІО 1.2];

витривалості – рівномірний біг у повільному темпі до 6 хв. (з можливим переходом на ходьбу, враховуючи індивідуальні особливості учня) [3 ФІО 1.2];

гнучкості – рухи руками, ногами і тулубом з поступовим збільшенням амплітуди рухів; вправи біля гімнастичної стінки: пружинясті нахили тулуба, махи ногами у різних площинах; вправи на розтягування;

<p>викрути рук вперед і назад, тримаючи гімнастичну палицю або скакалку; координації – пересування по обмеженій і підвищеній опорі з подоланням перешкод; вправи зі зміною положення тіла у просторі; “човниковий” біг 4 x 9 м [3 ФІО 1.2]</p>	
<p>добирає та виконує фізичні вправи для формування правильної постави і профілактики плоскостопості: вправи для м'язів шиї, плечового пояса, верхніх кінцівок, спини, живота, тулуба та нижніх кінцівок; загальнорозвивальні вправи в русі: ходьба, біг, стрибки, випади, повороти тулуба під час бігу, вправи на координацію, викрути тулуба; загальнорозвивальні вправи з предметами: з гімнастичними палицями, м'ячами, зі скакалками, обручами, мішечками піску на голові під час ходьби [3 ФІО 1.2]; [3 ФІО 2.2]; вправи для попередження плоскостопості: ходьба, біг на носках, ходьба перекатами з п'яти на носок, “тусінь”, “ведмідь клишоногий”, стрибки [3 ФІО 1.2]; [3 ФІО 2.2]</p>	<p>Фізичні вправи для формування постави і профілактики плоскостопості. Загальнорозвивальні вправи в русі. Вправи на координацію. Загальнорозвивальні вправи з предметами. Вправи для попередження плоскостопості.</p>
Ігрова та змагальна діяльність	
<p>бере участь у рухливих, спортивних іграх та естафетах, ефективно взаємодіє з однолітками для досягнення спільних командних цілей [3 ФІО 1.3]; [3 ФІО 3.1]; [3 ФІО 3.3]; дотримується правил безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової, ігрової та змагальної діяльності [3 ФІО 2.1]; [3 ФІО 3.2]</p>	<p>Рухливі ігри. Техніка і тактика спортивних ігор (баскетбол, футбол). Правила безпечної поведінки в процесі рухової, ігрової та змагальної діяльності.</p>

Директор

Валентина КУЛИК

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом по НВК №39 м. Києва

від 30.06.2020р. № _____

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
комунального закладу
«Навчально-виховний комплекс
«Спеціалізована школа І ступеня з поглибленим
вивченням української мови –
гімназія № 39
імені гетьмана України Богдана Хмельницького»
Деснянського району міста Києва»
на 2020-2021 навчальний рік

4 – 11 класи

Схвалено

на засіданні педагогічної ради
(протокол № 10 від 30.06.2020)

Пояснювальна записка до освітньої програми 4 – 11 класів

Освітня програма 4 – 11 класів комунального закладу «Навчально-виховний комплекс «Спеціалізована школа І ступеня з поглибленим вивченням української мови – гімназія № 39 імені гетьмана України Богдана Хмельницького» Деснянського району міста Києва» розроблена на виконання Закону України «Про освіту», з метою впровадження для 4-х класів Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462 "Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти", для 5-9 класів – Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 № 24 "Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти" (10, 11 класи).

Всього в НВК №39 3-11 нараховується 24 класи, орієнтовна кількість у них 672 учні.

Відповідно до Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» освітня програма НВК №39 міста Києва складена:

<i>№ додатку робочого навчального плану</i>	<i>Класи</i>	<i>Примітка</i>	<i>Варіант Типових освітніх програм, затверджених Міністерством освіти і науки України</i>
4 класи			
1	4-А,Б,В	з українською мовою навчання	Таблиця № 1 Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти І ступеня, затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 № 407.
5 – 9 класи			
2	5-А,Б,В	з українською мовою навчання з вивченням двох іноземних мов	Додаток №10 Типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою і вивченням двох іноземних мов (наказ МОН України від 20.04.2018 № 405)
3	6-А,Б,В		
4	7-А,Б,В		
5	8-А,Б,В		
6	9-А,Б		

10 – 11 класи Профільні класи			
7	10-А	з українською мовою навчання, української та англійської філології профіль	Додатки №2,3 Типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти III ступеня з українською мовою навчання (наказ МОН України від 20.04.2018 № 408)
8	10-Б	з українською мовою навчання, з різнопрофільними групами: математика/ українська мова, історія України	
9	11-А	з українською мовою навчання, української та англійської філології профіль	
10	11-Б	з українською мовою навчання, з різнопрофільними групами: математика/ хімія, біологія	
Організація роботи Школи повного дня			
11 12	1 - 11	Організація роботи гуртків та консультпунктів в режимі роботи Школи повного дня	Наказ Департаменту освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 21.06.2017р. № 646 «Про організацію дослідно – експериментальної роботи та затвердження звітів про результати дослідно – експериментальної роботи в навчальних закладах»

Повноцінність загальної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових навчального плану НВК №39.

Інваріантна складова освітньої програми сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державних стандартів.

У 5 – 9 класах здійснюється вивчення двох іноземних мов: англійської та німецької.

Старші класи (10 – 11) комплектуються за такими напрямками диференціації: філологічний, природничо-математичний, історико - філологічний. Напрями диференціації конкретизуються в окремі профілі:

- 10-а, 11-а – української та англійської філології профіль;
- 10-б – з різнопрофільними групами (математика// українська мова, історія України)
- 11-б – з різнопрофільними групами (математика//хімія, біологія).

Інформація про реалізацію варіативної складової освітньої програми закладу, порядок вивчення окремих предметів, особливості організації освітнього процесу

Враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, рішенням педагогічної ради (протокол №10 від 30.06.2020) конкретизовано варіативну складову освітньої програми, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, індивідуальні, групові та факультативні заняття.

За рахунок годин варіативної складової заплановано:

- збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової, на вивчення профільних предметів:

<i>Клас</i>	<i>Предмет</i>	<i>Кількість годин</i>
4-А,Б,В	Українська мова	1
5-А, Б, В	Українська мова	0,5
6-А,Б,В	Українська мова	0,5
	Перша іноземна мова (англійська)	1
7-А,Б,В	Українська мова	0,5
	Перша іноземна мова (англійська)	1
	Хімія	0,5
8-А,Б,В	Українська мова	1
	Перша іноземна мова (англійська)	1
	Історія України	0,5
10-А	Українська мова	2
	Іноземна мова (англійська)	3

	Історія України	0,5
	Математика	1
10-Б	Українська мова (гр.І)	1
	Українська мова (гр.ІІ)	2
	Англійська мова (гр.ІІ)	1
	Історія України	0,5
	Історія України	2,5
	Математика (гр.І)	6
	Математика (гр.ІІ)	1
	Фізика (гр.І)	1
11-А	Українська мова	2
	Іноземна мова (англійська)	3
	Історія України	1,5
	Математика	1
11-Б	Українська мова	1
	Історія України	0,5
	Математика (гр.ІІ)	1
	Біологія (гр.ІІ)	3
	Хімія (гр.ІІ)	3

- Передбачено години на:

✓ **курси за вибором, спецкурси:**

<i>Клас</i>	<i>Предмет</i>	<i>Кількість годин</i>	<i>Програма</i>
5-А,Б,В	«Мій Київ»	1 год.	Комаров Ю.С. Програма курсу «Мій Київ». 5 – 6 класи, 2001
5-А,Б,В	Логіка	1 год.	Логіка. Програма факультативного курсу для учнів 5-9 класів. Автори: Буковська О.І., Васильєва Д.В., 2010
10-А	Ділова українська мова	0,5 год.	Оперчук О. Ділова українська мова (Програма курсу для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів).- К.:Ред.журн. «Дивослово», 2007
10-А	Практикум з граматики англійської мови	0,5 год.	Левчук А.В., Карп'юк О.Д. Практикум з граматики англійської мови. Програма, затверджена листом ІТЗО від 08.07.2010 № 1.4/18-Г-513
11-А, Б	Економіка	1 год.	Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Географія. Економіка. 7 – 11 класи.-К: Навчальна книга, 2015
11-А	Орфографічний практикум з	0,5 год.	Орфографічний практикум Програма факультативного курсу

	української мови		(схвалено для використання в ЗНЗ (лист МОНмолодьспорт України №1.4/18-Г-361 від 29.06.2010 р.) Автор: Л.М.Кочергіна
--	------------------	--	--

✓ факультативи:

<i>Клас</i>	<i>Предмет</i>	<i>Кількість годин</i>	<i>Програма</i>
11-А,Б	«Київський вальс»	0,5 год.	Білик Т.В., Завражин В.Ф., Перепельченко О.В. Програма факультативного курсу для 11 класу «Шкільний вальс», КМПУ ім. Б.Грінченка, 2004

✓ індивідуальні заняття:

<i>Клас</i>	<i>Предмет</i>	<i>Кількість годин</i>
4-А,Б,В	Математика	1
6-А,Б,В	Українська мова	1
7-А,Б,В	Українська мова	1
8-А,Б,В	Українська мова	1
10-А, Б	Економіка	1
	Географія	0,5
10-Б	Англійська мова	1
11-А	Географія	1
	Математика	1
	Технології	0,5
11-Б	Англійська мова	1
	Географія	0,5

✓ групові заняття:

<i>Клас</i>	<i>Предмет</i>	<i>Кількість годин</i>
9-А,Б	Англійська мова	1
10-А	Історія України	1
10-А, Б	Географія	0,5
11-А,Б	Географія	0,5
11-Б	Історія України	1

Відповідно до п.2 наказу Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 «Про затвердження типової освітньої програми закладів

загальної середньої освіти III ступеня», здійснено перерозподіл годин між навчальними предметами в 10-11 класах в межах інваріантної складової, що не перевищує 50% за такою схемою:

№ з/п	№ додатка	Клас	Предмет	Кількість годин	
				За Типовими планами	За освітньою програмою закладу
1	7	10-А	Захист Вітчизни	1,5	1
2			Історія України	1,5	2
3			Фізична культура	3	2
4			Математика	3	4
5			Вибірково-обов'язкові предмети	3	2
6			Ділова українська мова	-	0,5
7			Практикум з граматики англійської	-	0,5
	8	10-Б	Захист Вітчизни	1,5	1
			Історія України (гр.І,ІІ)	1,5	2
			Фізична культура	3	2
			Математика	3	4
			Громадянська освіта (гр.І)	2	1
			Фізика (гр.І)	3	4
			Вибірково-обов'язкові предмети	3	2
			Українська мова (гр.І)	2	3
			Ділова українська мова(гр.ІІ)	-	1
	9	11-А	Захист Вітчизни	1,5	1
			Фізична культура	3	2
			Історія України	1,5	3
			Вибірково-обов'язкові предмети	3	2
			Фізика і астрономія	4	3
			Економіка	-	1
			Орфографічний практикум з укр.мови	-	0,5
			«Київський вальс»	-	0,5
	10	11-Б	Захист Вітчизни	1,5	1
			Історія України	1,5	2
			Фізична культура	3	2
			Українська мова	2	3
			Вибірково-обов'язкові предмети	3	1,5

		Економіка	-	1
		«Київський вальс»	-	0,5

У 10-А,Б класах, відповідно до профілізації, обрано наступні вибірково – обов’язкові предмети:

<i>Класи</i>	<i>Вибірково – обов’язкові предмети</i>		
	<i>Інформатика</i>	<i>Технології</i>	<i>Мистецтво</i>
10-А, Б	1	-	1
11-А	1	1	
11-Б	1	-	0,5

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог чинних нормативних документів, що визначають санітарно-епідеміологічні вимоги до освітнього процесу та закладів освіти усіх форм власності.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 14.01.2004р. №24 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», години фізичної культури в 4 – 11 класах не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 (зі змінами).

Порядок вивчення окремих предметів

У 4-х класах освітні галузі:

- «Суспільствознавство» реалізується предметом «Я у світі»;
- «Здоров’я і фізична культура» реалізуються окремими предметами «Основи здоров’я» та «Фізична культура»;

- «Технології» реалізуються через окремі предмети «Трудове навчання» та «Інформатика»;

В 5-х класах запроваджено вивчення інтегрованого курсу «Мій Київ» (наказ ГУОН від 05.09.2001 № 192 «Про запровадження в загальноосвітніх навчальних закладах інтегрованого курсу «Мій Київ»).

Освітня галузь «Мистецтво» в 4 – 7 класах вивчається окремими навчальними предметами: «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво».

У 6-х класах вивчається інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України».

Особливості вивчення деяких навчальних предметів

<i>Клас</i>	<i>Предмет</i>	<i>Кількість годин</i>	<i>Особливості вивчення</i>
9-А,Б,В	Історія України	1,5	Буде викладатися: 1 тиждень – 2 години, 2 тиждень – 1 година (чергуватиметься з предметом «Географія»)
	Географія	1,5	Буде викладатися: 1 тиждень – 2 години, 2 тиждень – 1 година (чергуватиметься з предметом «Історія України»)
10-А	Географія	1,5	Буде викладатися: 1 тиждень – 2 години, 2 тиждень – 1 година (чергуватиметься з предметом «Хімія»)
	Хімія	1,5	Буде викладатися: 1 тиждень – 2 години, 2 тиждень – 1 година (чергуватиметься з предметом «Географія»)
	Ділова українська мова	0,5	Буде викладатися по 1 годині через тиждень (чергуватиметься з предметом «Практикум з граматики англійської мови»)
	Практикум з граматики англійської мови	0,5	Буде викладатися по 1 годині через тиждень (чергуватиметься з предметом «Ділова українська мова»)
10-Б (для обох груп)	Географія	1,5	Буде викладатися: 1 тиждень – 2 години, 2 тиждень – 1 година (чергуватиметься з предметом «Хімія»)

	Хімія	1,5	Буде викладатися: 1 тиждень – 2 години, 2 тиждень – 1 година (чергуватиметься з предметом «Географія»)
11-А	Орфографічний практикум з української мови	0,5	Буде викладатися по 1 годині через тиждень (чергуватиметься з предметом «Київський вальс»)
	«Київський вальс»	0,5	Буде викладатися по 1 годині через тиждень (чергуватиметься з предметом «Орфографічний практикум з української мови»)
11-Б	Мистецтво	0,5	Буде викладатися по 1 годині через тиждень (чергуватиметься з предметом «Київський вальс»)
	«Київський вальс»	0,5	Буде викладатися по 1 годині через тиждень (чергуватиметься з предметом «Мистецтво»)

Структура навчального року

Відповідно до статті 16 Закону України «Про загальну середню освіту» навчальний рік розпочинається 1 вересня святом – День знань - і закінчується не пізніше 1 липня.

- Навчальні заняття організовуються за семестровою системою.
- Впродовж навчального року для учнів проводяться канікули: *осінні, зимові, весняні*.
- **Перший семестр** з 01 вересня по 24 грудня 2020 року;
- **Другий семестр** з 11 січня по 28 травня 2021 року;
- **Канікули:**
 - **Осінні** – з 26 по 30 жовтня 2020 року;
 - **Зимові** – з 25 грудня 2020 року по 08 січня 2021 року;
 - **Весняні** – з 22 березня по 26 березня 2021 року.

Режим роботи

Відповідно до статті 16 Закону України «Про загальну середню освіту» режим роботи навчального закладу визначається на основі відповідних нормативно-правових актів.

Заняття розпочинаються о 08 год. 30 хв. Тривалість уроків у 4-х кл. – 40хв., у 5-11-х кл. – 45 хв.

Режим роботи для учнів 4 класів

Уроки		Перерва	
№	Час	Час	Тривалість
I урок	8.30 – 9.10	9.10 – 9.25	15 хв.
II урок	9.25 - 10.05	10.05 – 10.30	25 хв.
III урок	10.30 – 11.10	11.10 – 11.25	15 хв.
IV урок	11.25 – 12.05	12.05 – 12.30	25 хв.
V урок	12.30 – 13.10		

Режим роботи для учнів 5 – 11 класів

Уроки		Перерва	
№	Час	Час	Тривалість
I урок	8.30 – 9.15	9.15 – 9.25	10 хв.
II урок	9.25 - 10.10	10.10 – 10.30	20 хв.
III урок	10.30 – 11.15	11.15 – 11.25	10 хв.
IV урок	11.25 – 12.10	12.10 – 12.30	20 хв.
V урок	12.30 – 13.15	13.15 – 13.25	10 хв.
VI урок	13.25 – 14.10	14.10 – 14.20	10 хв.
VII урок	14.20 – 15.05		

Режим роботи груп подовженого дня

Робота груп подовженого дня організована відповідно до «Порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН України №677 від 25.06.2018 року.

Режим роботи ГПД для учнів 4 – 6 класів визначено згідно наказу по НВК. Група розпочинає роботу у відповідності до кількості уроків вихованців (о 13.10, 14.10) та працює щоденно протягом 6 годин.

У групах подовженого дня прогулянка для школярів становить не менше, ніж 1,5 години протягом дня.

Самопідготовка учнів 4 – 6 класів розпочинається:

- у 4 класах – о 15.10;
- 5 – 6 класах – о 16.10.

Освітній процес в групах подовженого дня передбачає відпочинок учнів, організацію їх дозвілля та створення умов для самостійного виконання учнями домашніх завдань під керівництвом вихователя, який надає їм кваліфіковану допомогу. Режим роботи групи подовженого дня максимально відповідає освітнім запитам вихованців і затверджується наказом по НВК. При цьому формування груп подовженого дня для учнів 3 – 6 класів здійснюється відповідно до наказу МОН України №677 від 24.06.2018 року «Про затвердження Порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти».

Тривалість самопідготовки визначається класом навчання відповідно до Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації освітнього процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01.

Директор

Валентина КУЛИК

Організація роботи Школи повного дня

Відповідно до наказу Департаменту освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 21.06.2017р. № 646 «Про організацію дослідно – експериментальної роботи та затвердження звітів про результати дослідно – експериментальної роботи в навчальних закладах», з метою забезпечення освітніх потреб учнів відповідно до їх здібностей, задоволення їх різноманітних інтересів, створення умов для розвитку творчого потенціалу підлітків організована робота загальноосвітнього закладу в режимі повного дня.

Позакласна робота в режимі роботи Школи повного дня організовується відповідно до наказу по НВК на підставі заяв батьків. Учні, які зараховані до Школи повного дня, відповідно до уподобань, інтересів та нахилів можуть відвідувати індивідуальні, групові та факультативні заняття, що визначені варіативною складовою навчального плану, а також гуртки будь – якого напрямку:

- Філологічний;
- Еколого – натуралістичний;
- Природниче – математичний;
- Туристсько – краєзнавчий;
- Мультимедійний;
- Художньо – естетичний;
- Фізкультурно - спортивний

Всього для організації гуртків в режимі повного дня передбачено **169** годин (**додаток №11**).

З метою створення належних умов для самопідготовки учнів, якісного виконання домашнього завдання, забезпечення успішної систематизації знань, умінь і навичок учнів, розвитку їх інтелектуальних здібностей у форматі державних програм і стандартів освіти, формування здібностей до самореалізації, самоконтролю, адекватної самооцінки, рефлексії як освідомлення себе і своєї діяльності, визначення у виборі напрямків навчання в позаурочний час організовано роботу консультпунктів (**119** годин), яка передбачає чергування вчителів – предметників для проведення консультацій з учнями 7 – 11 класів (**додаток №12**).

Директор

Валентина КУЛИК

Навчальний план з українською мовою навчання

4 класи

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
		4 -А,Б,В
Мови і літератури (мовний і літературний компоненти)	Українська мова	7
	Англійська мова	2
Математика	Математика	4
Природознавство	Природознавство	2
Суспільствознавство	Я у світі	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Технології	Трудове навчання	1
	Інформатика	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура**	3
Усього		21+3
<i>Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової</i> <i>Українська мова</i>		1
<i>Додаткові години на проведення індивідуальних консультацій</i> <i>Математика</i>		1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		23
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		26

Директор

Валентина КУЛИК

**Навчальний план 5 класів з українською мовою навчання
з вивченням двох іноземних мов**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень 5-А, Б, В
Мови і літератури	Українська мова	4
	Українська література	2
	Перша іноземна мова (англійська)	3
	Друга іноземна мова (німецька)	2
	Зарубіжна література	2
Суспільствознавство	Історія України	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Математика	Математика	4
Природознавство	Природознавство	2
Технології	Трудове навчання	2
	Інформатика	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура**	3
Разом		26+3
<i>Додаткові години на вивчення спеціалізованих курсів:</i>		2
	Мій Київ	1
	Логіка	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		28
Всього (без урахування поділу класів на групи)		28+3

Директор

Валентина КУЛИК

**Навчальний план 6 класів з українською мовою навчання
з вивченням двох іноземних мов**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень 6-А, Б, В
Мови і літератури	Українська мова	4
	Українська література	2
	Перша іноземна мова (англійська)	3
	Друга іноземна мова (німецька)	2
	Зарубіжна література	2
Суспільствознавство	Історія України	1
	Всесвітня історія	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Математика	Математика	4
Природознавство	Біологія	2
	Географія	2
Технології	Трудове навчання	2
	Інформатика	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура**	3
Разом		29+3
<i>Додаткові години на вивчення спеціалізованих курсів:</i>		1
Логіка		1
<i>Додаткові години на індивідуальні заняття та консультації</i>		1
Українська мова		1
Гранично допустиме навчальне навантаження		31
Всього (без урахування поділу класів на групи)		31+3

Директор

Валентина КУЛИК

**Навчальний план 7 класів з українською мовою навчання
з вивченням двох іноземних мов**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень 7-А, Б, В
Мови і літератури	Українська мова	3
	Українська література	2
	Перша іноземна мова (англійська)	3
	Друга іноземна мова (німецька)	2
	Зарубіжна література	2
Суспільствознавство	Історія України	1
	Всесвітня історія	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1
	Образотворче мистецтво	1
Математика	Алгебра	2
	Геометрія	2
Природознавство	Біологія	2
	Географія	2
	Фізика	2
	Хімія	2
Технології	Трудове навчання	1
	Інформатика	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура**	3
Разом		31+3
<i>Додаткові години на індивідуальні, групові заняття та консультації</i>		<i>1</i>
Українська мова		1
Гранично допустиме навчальне навантаження		32
Всього (без урахування поділу класів на групи)		32+3

Директор

Валентина КУЛИК

**Навчальний план 8 класів з українською мовою навчання
з вивченням двох іноземних мов**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень 8-А, Б, В
Мови і літератури	Українська мова	3
	Українська література	2
	Перша іноземна мова (англійська)	3
	Друга іноземна мова (німецька)	2
	Зарубіжна література	2
Суспільствознавство	Історія України	2
	Всесвітня історія	1
Мистецтво*	Мистецтво	1
Математика	Алгебра	2
	Геометрія	2
Природознавство	Біологія	2
	Географія	2
	Фізика	2
	Хімія	2
Технології	Трудове навчання	1
	Інформатика	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура**	3
Разом		32+3
<i>Додаткові години на індивідуальні заняття та консультації</i>		<i>1</i>
Українська мова		1
Гранично допустиме навчальне навантаження		33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		33+3

Директор

Валентина КУЛИК

**Навчальний план 9 класів з українською мовою навчання
з вивченням двох іноземних мов**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень 9-А, Б
Мови і літератури	Українська мова	3
	Українська література	2
	Перша іноземна мова (англійська)	3
	Друга іноземна мова (німецька)	2
	Зарубіжна література	2
Суспільствознавство	Історія України	1,5
	Всесвітня історія	1
	Основи правознавства	1
Мистецтво*	Мистецтво	1
Математика	Алгебра	2
	Геометрія	2
Природознавство	Біологія	2
	Географія	1,5
	Фізика	3
	Хімія	2
Технології	Трудове навчання	1
	Інформатика	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1
	Фізична культура**	2
Разом		33+2
<i>Додатковий час на групові заняття</i>		<i>1</i>
Фізична культура		1
Гранично допустиме навчальне навантаження		33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		33+3

Директор

Валентина КУЛИК

**Навчальний план для 10-А класу з українською мовою навчання
Філологічний напрям
(української філології профіль, англійської філології профіль)**

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
Базові предмети	
Українська мова	4
Українська література	2
Зарубіжна література	1
Іноземна мова (англійська)	5
Історія України	2
Всесвітня історія	1
Громадянська освіта	2
Математика	4
Біологія і екологія	2
Географія	1,5
Фізика і астрономія	3
Хімія	1,5
Фізична культура**	2
Захист України	1
Вибірково - обов'язкові предмети:	
Інформатика	1
Технології	-
Мистецтво	1
Разом	32+2
<i>Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси</i>	<i>1</i>
Ділова українська мова	0,5
Практикум з граматики англійської мови	0,5
<i>Додатковий час на групові заняття</i>	<i>1,5</i>
Географія	0,5
Історія України	1
<i>Індивідуальні заняття</i>	<i>1,5</i>
Економіка	1
Географія	0,5
Гранично допустиме навантаження на учня	33
Всього фінансується	38

Директор

Валентина КУЛИК

**Навчальний план для 10-Б класу з українською мовою навчання
з різнопрофільними групами
(математика//українська мова, історія України)**

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень		
	Загальна кількість для всіх груп	Динамічні групи з профілями	
		Математика	українська мова, історія України
Базові предмети			
Українська мова		3	4
Українська література	2		
Зарубіжна література	1		
Іноземна мова (англійська)		2	3
Історія України		2	4
Всесвітня історія	1		
Громадянська освіта		1	2
Математика			4
Алгебра		6	
Геометрія		3	
Біологія і екологія	2		
Географія	1,5		
Фізика і астрономія		4	3
Хімія	1,5		
Фізична культура	2		
Захист України	1		
Вибірково - обов'язкові предмети:			
Технології			
Інформатика	1		
Мистецтво	1		
Разом	12+2	21	20
<i>Додатковий час на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси</i>			
Ділова українська мова			1
<i>Додатковий час на групові заняття</i>	0,5		
Географія	0,5		
<i>Індивідуальні заняття</i>	2,5		
Економіка	1		
Англійська мова	1		
Географія	0,5		
Гранично допустиме навантаження на учня		33	33
Всього фінансується		38	38

Директор

Валентина КУЛИК

**Навчальний план для 11-А класу з українською мовою навчання
Філологічний напрям
(української філології профіль, англійської філології профіль)**

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень
Базові предмети	
Українська мова	4
Українська література	2
Зарубіжна література	1
Іноземна мова (англійська)	5
Історія України	3
Всесвітня історія	1
Математика	4
Біологія і екологія	2
Географія	1
Фізика і астрономія	3
Хімія	2
Захист України	1
Фізична культура*	2
Вибірково - обов'язкові предмети:	
Інформатика	1
Технології	1
Мистецтво	-
Разом	31+2
<i>Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси</i>	<i>1,5</i>
Економіка	1
Орфографічний практикум з української мови	0,5
<i>Додатковий час на групові заняття</i>	<i>0,5</i>
Географія	0,5
<i>Індивідуальні заняття</i>	<i>2,5</i>
Географія	1
Математика	1
Технології	0,5
<i>Варіативна складова: факультативи</i>	<i>0,5</i>
Київський вальс	0,5
Гранично допустиме навантаження на учня	33
Всього фінансується	38

Директор

Валентина КУЛИК

**Навчальний план для 11-Б класу з українською мовою навчання
з різнопрофільними групами (математика//біологія, хімія)**

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень		
	Загальна кількість для всіх груп	Динамічні групи з профілями	
		Математика	Біологія, хімія
Базові предмети			
Українська мова	3		
Українська література	2		
Зарубіжна література	1		
Іноземна мова (англійська)	2		
Історія України	2		
Всесвітня історія	1		
Математика			4
Алгебра		6	
Геометрія		3	
Біологія і екологія		2	5
Географія	1		
Фізика і астрономія		4	3
Хімія		2	5
Фізична культура*	2		
Захист України	1		
Вибірково - обов'язкові предмети:			
Інформатика	1		
Мистецтво	0,5		
Разом	14,5 + 2	17	17
<i>Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси</i>	1		
Економіка	1		
<i>Додатковий час на групові заняття</i>	1,5		
Географія	0,5		
Історія України	1		
<i>Індивідуальні заняття</i>	1,5		
Англійська мова	1		
Географія	0,5		
<i>Варіативна складова: факультативи</i>	0,5		
Київський вальс	0,5		
Гранично допустиме навантаження на учня		33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38		

Директор

Валентина КУЛИК

Організація роботи гуртків в режимі роботи Школи повного дня

Напрямки роботи	Класи											Всього
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Гуманітарний напрям												
○ Робота в ПАШ ЮНЕСКО										1	1	2
○ Німецька мова						2						2
○ Журналістика					1	1	1	1				4
○ Секція «Історичні постаті української держави»					2	1						3
○ КЛЮ								1	1			2
Еколого – натуралістичний напрям												
Пізнаємо рідний край				1	1	1	1	1	1			6
Мультимедійний напрям												
○ Гімназійний сайт							1	1	1	1		4
○ Вісник гімназії								1	1	1	1	4
Дослідницько-експериментальний напрям												
Юний фізик								2				2
Художньо – естетичний напрям												
○ Декоративно – ужиткове мистецтво					2	2	2					6
○ Ліпка	2	2	2	2	1							9
○ Студія образотворчого мистецтва	2	2	2	2	2	2	2	2	2			18
○ «Поетична вітальня»						1	1	2	2			6
○ Бальні танці	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1		18
○ Сучасні танці				2	2	2	2	1				9
○ Мистецтвознавство									2			2
Соціально – реабілітаційний напрям												
○ Культура добросусідства		4										4
○ Юні інспектори руху											2	2
○ Перша допомога										1	1	2
Фізкультурно – спортивний напрям												
○ Шейпінг			2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
○ Боротьба		2	2	2	2	2	1	1	1	1		14
○ Шахи	2	2	2	2	2	2	2					14
○ Заг. фізична підготовка			2	2	2	2	2	2	2	2	2	18
Всього	7	14	14	17	21	22	19	19	17	10	9	169

Директор

Валентина КУЛИК

**Організація роботи консультпунктів
для забезпечення самопідготовки учнів 7 – 11 класів
в режимі роботи Школи повного дня**

<i>№ п/п</i>	<i>Консультпункти з предметів</i>	<i>Режим роботи</i>	<i>Кількість годин на тиждень</i>
1	Філологія <ul style="list-style-type: none"> • Українська мова та література; • Російська мова; • Зарубіжна література 	16.00 – 18.00	47
2	Лінгвістика (іноземні мови)	16.00 – 18.00	8
3	Суспільно – гуманітарні дисципліни: <ul style="list-style-type: none"> • Історія; • Правознавство; • Географія; • Економіка 	16.00 – 18.00	14
4	Природничі дисципліни: <ul style="list-style-type: none"> • Біологія; • Хімія; • Фізика 	16.00 – 18.00	18
5	Математика, інформатика, технології	16.00 – 18.00	30
6	Науково – пошуковий напрям Організація роботи МАН	16.00 – 18.00	2
Всього			119

Директор

Валентина КУЛИК